

PHẬT GIÁO NGUYÊN THỦY
THERAVĀDA

THI KỆ PHẬT ĐÀ

TÁC GIẢ: SƯ THANH MINH
TRỤ TRÌ: CHÙA PHÚC MINH

Địa chỉ: *Thôn La Nguyễn, xã Minh Quang,
huyện Vũ Thư, tỉnh Thái Bình*

MỤC LỤC

1. Thọ ký	8
2. Đủ điều kiện thọ ký	9
3. Bất thoái Bồ Tát	10
4. Mười ba la mật	11
5. Sáu độ ba la mật.....	12
6. Đại bi – trí tuệ	13
7. Đâu Suất giảng trần.....	14
8. Hoàng hậu Ma Da	16
9. Bồ Tát đản sinh.....	17
10. Xem tướng	18
11. Đặt tên.....	19
12. Chứng sơ thiền	19
13. Học tập	20
14. Lập gia thất.....	22
15. Đạo bốn cửa thành	23
16. Vua cha ngăn cản	25
17. Vượt thành xuất gia	25
18. Cạo tóc xả tục.....	26
19. Khất thực xin ăn	28
20. Gặp vua Bimbisāra	28
21. Học pháp môn thiền định	29
22. Tu khổ hạnh	31
23. Ngộ đường trung đạo	32

24. Từ bỏ khổ hạnh	33
25. Năm điều mộng lớn	34
26. Bữa ăn trước khi thành đạo.....	35
27. Đêm thành đạo	36
28. Chứng đắc tam minh.....	37
29. Bốn chín ngày sau khi thành đạo.....	39
30. Hai người thương nhân cúng dàng	41
31. Phạm Thiên thỉnh pháp	42
32. Gặp lại bạn tu.....	44
33. Chuyển pháp luân	45
34. Năm Tỳ kheo đắc A La Hán.....	47
35. Độ Yasa	49
36. Lên đường hoằng pháp	51
37. Độ ba mươi công tử	53
38. Độ ẩn sĩ Kassapa.....	54
39. Độ vua Bimbisāra	59
40. Cúng dàng tịnh xá Trúc Lâm	61
41. Lợi ích cúng dàng tịnh xá	62
42. Siêu độ ngạ quỷ quyến thuộc nhà vua.....	63
43. Đôi bạn thân cầu pháp	65
44. Hai thượng thủ Thanh Văn.....	67
45. Tôn giả Mục Liên chứng A La Hán	68
46. Tôn giả xá lợi phát chứng A La Hán	68
47. Đại hội Thánh Tăng	69
48. Phụ vương thỉnh Phật	70

49. Hóa độ Hoàng thân	72
50. Thuyết pháp độ Hoàng thân	73
51. Thuyết về tiền thân.....	75
52. Đức Phật vào thành khất thực.....	77
53. Độ Yasodharā.....	79
54. Phật độ em trai.....	80
55. Độ Rāhula xuất gia	83
56. Vua cha giải thoát	84
57. Sáu vị Hoàng tử xuất gia.....	86
58. Trưởng giả Cấp Cô Độc	88
59. Xây dựng tịnh xá Kỳ Viên.....	90
60. Phật đà đến tịnh xá Kỳ Viên	92
61. Công chúa Sumana	93
62. Người bán hoa Sumana.....	94
63. Độ ẩn sĩ Aggidatta	96
64. Độ lửa thể Jambuka	99
65. Đức Phật thuyết kinh châu báu	104
66. Hòa giải chiến tranh.....	106
67. Độ năm trăm Tỳ kheo bất mãn.....	108
68. Nữ giới xuất gia	111
69. Độ Saccaka.....	114
70. Phật cấm thể hiện thần thông	118
71. Đức Phật thị hiện thần thông.....	120
72. Hai vị chư Thiên	123
73. Thuyết vi diệu pháp trên Thiên giới	125

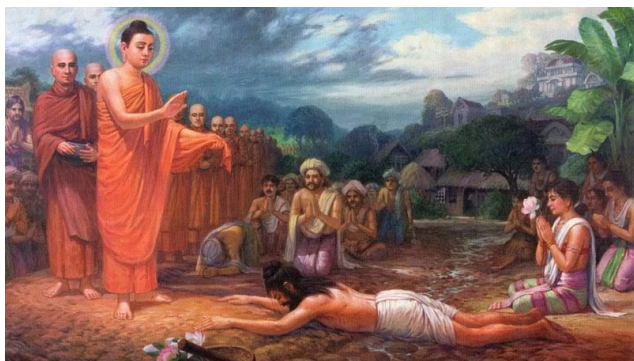
74. Đức Phật trở về nhân gian	127
75. Vu khống cho Đức Phật	128
76. Gọi Phật là con trai	133
77. Trưởng giả Ghosaka	134
78. Ghosaka gặp Phật	139
79. Đức Phật đến Kosambi.....	142
80. Sự bất hòa ở Kosambi	144
81. Mùa an cư một mình	147
82. Các tỳ kheo ở Kosambi.....	148
83. Phận sự của Phật Đà.....	152
84. Độ Bà la môn Kesi.....	154
85. Nạn đói ở Verañjā	157
86. Ban hành giới luật	159
87. Vua Suppabuddha bị đất rút	162
88. Độ Dạ Xoa Ālavaka.....	163
89. Kỹ nữ Sirimā	168
90. Cô gái niệm sự chết.....	171
91. Chuyện người thợ săn	174
92. Tôn giả Ananda làm thị giả	177
93. Vô song thí	179
94. Độ vua Pukkusāti	182
95. Devadatta ham danh lợi	188
96. Devadatta hại Phật.....	190
97. Làm chảy máu Phật	192
98. Thả voi hại Phật.....	194

99. Phá hòa hợp Tăng	197
100. Vua Ajātasattu	201
101. Vua Pasenadi kết thân với dòng họ Thích Ca ..	205
102. Tướng quân Bandula.....	210
103. Vitatubha thăm sát dòng tộc Thích Ca.....	216
104. Độ vua trời Đế Thích	221
105. Tiền thân vua trời Sakka	227
106. Quốc gia hưng thịnh	232
107. Đức Phật đau bệnh	236
108. Đức Phật từ bỏ thọ hành	237
109. Bữa ăn cuối cùng.....	239
110. Nơi dừng chân cuối cùng.....	241
111. Cúng dường tối thượng	241
112. Tứ động tâm	242
113. Xử sự với nữ nhân	243
114. Tôn thờ Phật	244
115. Đức hạnh tôn giả Ānanda	246
116. Bài kinh cuối cùng	248
117. Lễ Phật lần cuối cùng	249
118. Độ đệ tử cuối cùng	249
119. Lời giáo huấn cuối cùng	252
120. Đức Phật nhập Niết Bàn	253
121. Hỏa táng nhục thân.....	256
122. Phân chia Xá Lợi	258
123. Kết tập kinh điển	259

124. Vua Asoka	261
125. Đệ nhất giác ngộ	262
126. Đệ nhất trí tuệ	264
127. Đệ nhất thần thông	265
128. Đệ nhất đầu đà	266
129. Đệ nhất Thiên nhãn.....	268
130. Đệ nhất thân thể	270
131. Đệ nhất giọng nói dịu ngọt	271
132. Đệ nhất sư tử rống	273
133. Đệ nhất thuyết pháp	275
134. Đệ nhất biện luận	279
135. Đệ nhất biến hóa	281
136. Đệ nhất an lạc	288
137. Đệ nhất ở rừng	289
138. Đệ nhất tinh tấn	295
139. Đệ nhất tài lộc.....	297
140. Đệ nhất tín thành	300
141. Đệ nhất nghe giáo giới	302
142. Đệ nhất chư Thiên ái kính.....	304
143. Đệ nhất giác ngộ nhanh chóng	306
144. Đệ nhất đa văn	311
145. Đệ nhất vô bệnh	314
146. Đệ nhất giới luật.....	317
147. Đệ nhất giáo giới Tỳ kheo	319

1. THỌ KÝ

Bốn A-tăng kiếp xưa xa
Từ thời giáo pháp Phật Đà Nhiên Đăng
Ẩn sĩ Sumedha đã nguyện rằng
Quyết tu thành Phật chẳng hăng gian nan
Nhận lời thọ ký truyền ban
Hành Bồ Tát Đạo muôn ngàn kiếp sau
Độ đời giải thoát khổ đau
Nói ra diệu pháp nhiệm màu vô sinh¹
Bốn A tăng kiếp hết mình
Tạo ba la mật độ sinh thiện lành
Mười ba la mật thực hành
Cũng vì nhân thế tử sanh chẳng màng
Từ ngày thọ ký dự hàng
Bất lui Bồ Tát sẵn sàng dẫn thân
Vào ra sinh tử tục trần
Nguyện tu thành Phật dẫn thân cõi đời.

1. Vô sinh: Không còn tái sinh, chấm dứt dòng luân hồi sinh tử.

2. ĐỦ ĐIỀU KIỆN THỌ KÝ

Phật Đà thọ ký cho ai

Chứng thành Phật Quả tương lai cũng vì

Tám điều đầy đủ được thì

Nhận lời thọ ký sẽ vì chúng sinh

Dấn thân hành đạo quên mình

Nguyện tu Bồ Tát độ sinh thoát trần

Một là phải ở cõi nhân

Hai là nam giới không phần nữ nhi

Ba là có tuệ chánh tri

Chỉ nghe câu kệ là đi Niết Bàn

Bốn là gặp Phật ra đời

Năm là đạo sĩ đã rời nhân gian

Sáu là đặc định ngũ thông

Bảy là buông xả thân không tiếc gì

Tám là ước nguyện Chánh Tri

Nguyện tu thành Phật nguyện vì độ sinh

Phật Đà trí tuệ cao minh

Biết người này sẽ cứu sinh độ đời

Nên Ngài thọ ký đúng thời

Tương lai thành Phật độ đời không sai.

3. BẤT THOẢI BỒ TÁT

Dù mong chứng quả Phật Đà
Nhưng chưa thọ ký khó mà thành công
Từ khi thọ ký hanh thông
Trở thành Bồ Tát sẽ không thoái lui
Bồ Đề tâm sẽ không lui
Ở trong sinh tử ngậm ngùi tạo ra
Thiện lành công đức bao la
Đã là Bồ Tát sinh ra trên đời
Không mang thân nữ mọi thời
Dẫu sinh làm thú chẳng rời giống nam
Không sinh Vô Tướng không tâm
Vì không tạo được phước âm độ đời
Không sinh Vô Sắc không thân
Sống lâu không tạo được nhân Phật Đà
Không sinh quý đối vì là
Nhân lành bố thí tạo ra sâu dày
Mang thân nhỏ nhất cũng bằng
Thân con chim cú chẳng hăng bé hơn
Nguyện tu thành Phật chẳng sờn
Trải qua muôn kiếp chánh chơn mạnh dạn
Mỗi ngày giảm bớt tục trần
Mỗi ngày công đức thêm phần thâm sâu.

4. MƯỜI BA LA MẬT

Từ khi thọ ký đã thành
Hạnh Bồ Tát phải thực hành thiết tha
Một là bố thí cho ra
Hai là giữ giới thật là thiện nhân
Ba là xuất thế tục trần
Bốn là trí tuệ biết phân chánh tà
Năm là tinh tấn thiết tha
Sáu là kham nhẫn oan gia hại mình
Bảy là chân thật chân tình
Tám là quyết định đã sinh không lùi
Chín là từ ái bao la
Mười là hành xả thật là vô biên
Mười ba la mật chu viên
Bốn a tăng kiếp thiện hiền dựng xây
Một trăm đại kiếp tạo gây
Kho tàng công đức dựng gây viên thành
Mười ba la mật thực hành
Với ba mức độ: thường, trung, thượng thừa
Ba mươi pháp độ đầy đủ
Cỗ xe Đại Giác truyền thừa độ sinh.

5. SÁU ĐỘ BA LA MẬT

Mười ba la mật kể ra
Nếu như rút lại còn là sáu thôi
Một là bố thí làm lành
Hai là giữ giới thực hành thiện lương
Ba là nhẫn nhục phi thường
Bốn là tinh tấn trên đường độ sinh
Năm là thiền định tâm minh
Sáu là trí tuệ của mình sâu xa
Ở trong thiền định phân ba
Bao gồm có hạnh xuất gia tục trần
Bởi vì thiền định chánh chân
Phải xa trần thế ẩn thân tu trì
Bao gồm có hạnh thật thà
Bởi vì thiền định phải là thật chân
Bao gồm quyết định mạnh dạn
Bởi vì quyết định thêm phần tiến tu
Bao gồm từ ái công phu
Bởi vì thiền định có tu tâm từ
Bao gồm hành xả cũng như
Hành thiền tâm xả cũng từ thiền ra
Sáu hạnh Bồ Tát sâu xa
Cũng như mười hạnh vậy là như nhau.

6. ĐẠI BI – TRÍ TUỆ

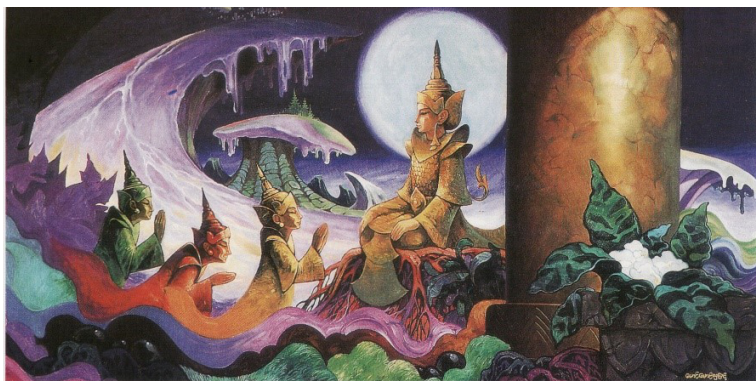
Mười ba la mật cũng như
Sáu ba la mật đều từ đại bi
Đi kèm trí tuệ chánh tri
Vì thương trần thế ngu si mê mờ
Đại bi không thể làm ngơ
Dấn thân hành đạo đợi chờ độ sinh
Nương vào Chánh Trí của mình
Hành bồ tát đạo độ sinh thoát trần
Đại bi – chánh trí là nhân
Nguyện tu thành Phật thoát trần độ sinh
Mở lòng bố thí tận tình
Có bi có trí không sinh nào phiền
Tận tâm giữ giới thiện hiền
Vì lòng bi trí khởi liên không sai
Xuất gia thoát tục lâu dài
Cũng vì bi trí tương lai thoát trần
Thực hành trí tuệ chánh chân
Cũng từ bi trí thoát trần độ sinh
Việc lành tinh tấn hết mình
Cũng từ bi trí độ sinh sau này
Nhẫn lòng chịu mọi đắng cay

Cũng từ bi trí chẳng bày thua hơn
Sống đời chân thật chánh chơn
Cũng từ bi trí chánh chơn thiện lành
Quyết tâm phổ độ chúng sinh
Cũng từ bi trí thực hành thiền na
Từ tâm rộng lớn bao la
Tình thương trí tuệ thật là vô biên
Xả tâm dính mắc mọi miền
Cũng từ bi trí vô biên thiện lành
Khi nào bi trí viên thành
Là khi Bồ Tát thực hành chu viên
Mười ba la mật thiện hiền
Thì Bồ Tát ở cõi Thiên giáng trần
Tu hành giác ngộ chánh chân
Độ sinh giải thoát cõi trần khổ đau.

7. ĐÂU SUẤT GIÁNG TRẦN

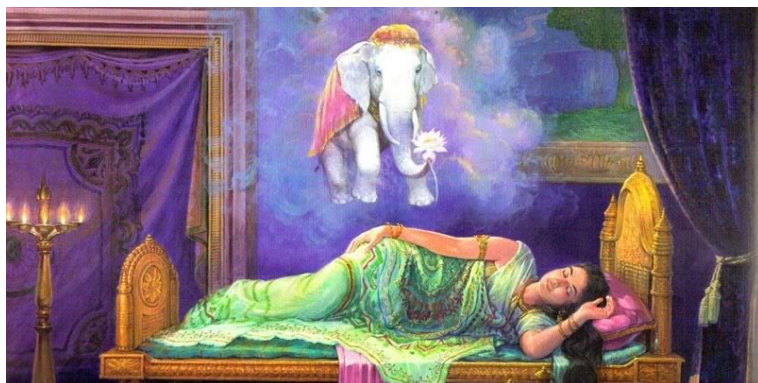
Bốn a tăng kiếp trải qua
Thêm trăm đại kiếp tạo ra phước lành
Mười ba la mật đã hành
Cả ba mức độ thiện lành vô biên
Cõi trời Đâu Suất vị Thiên
Thấy điềm thọ mạng hết liền hiện ra

Chư Thiên từ khắp gần xa
Cung nghinh Ngài xuống Ta Bà độ sinh
Từ nơi Thiên nhãn của mình
Biết rằng đến lúc độ sinh hợp thời
Diêm Phù Đề ấy là nơi
Trung tâm thế giới ra đời tốt thay
Một trăm tuổi thọ lúc này
Không dài không ngắn hiện bày pháp môn
Mẫu thân Hoàng hậu Ma Da
Là người đức hạnh cũng là nhân duyên
Xuất thân vương tộc thế quyền
Dễ dàng tạo được nhân duyên độ đời
Sau khi quan sát hợp thời
Từ trời Đâu Suất đến nơi Ta Bà
Thọ thai mẫu hậu Ma Da
Đất trời chấn động thiết tha vô cùng.

8. HOÀNG HẬU MA DA

Ở nơi vương quốc Ca Tỳ
Nhà vua Tịnh Phạn trị vì muôn dân
Ma Da Hoàng hậu hiền nhân
Từ bi đức hạnh thập phần thanh cao
Bà đang có một ước ao
Hạ sinh thái tử trời cao thấu lòng
Mơ từ Thiên giới sáng trong
Có con voi trắng xuống lòng thọ thai
Sau khi tỉnh dậy không sai
Truyền thầy đoán mộng tương lai tốt lành
Đoán rằng bà sẽ hạ sanh
Hiền nhân trí tuệ thiện lành vô song.

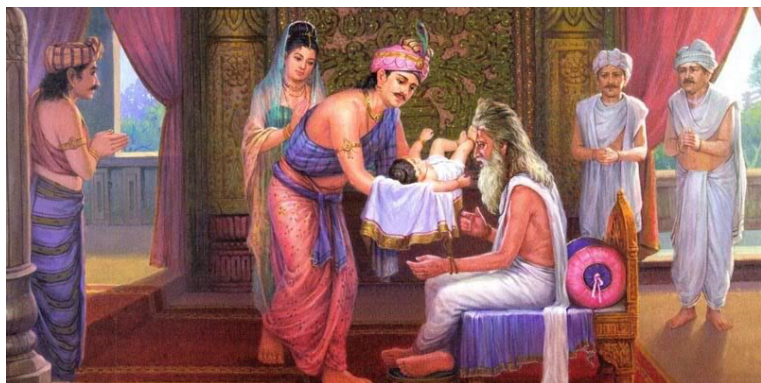
9. BỒ TÁT ĐẢN SINH

Ma Da Hoàng hậu trên đường
Trở về cố quốc quê hương của mình
Giữa đường bà đã đản sinh
Hoàng nam quý tử của mình ở đây
Rừng xanh hoa lá cỏ cây
Lâm Tỳ Ni ở nơi đây đón mừng
Vô ưu hoa nở từng bừng
Nơi đây Hoàng Hậu đã dừng đản sinh
Ngay khi Bồ Tát hiện hình
Bước chân sen nở thực tình nói ra
Đây là kiếp cuối của ta
Nhân gian Thiên giới ta là tối cao
Chư Thiên trời nhạc đón chào
Đất trời chấn động thấp cao an lành
Ngày rằm Vesak đản sanh
Là ngày khánh đản lưu danh muôn đời.

10. XEM TƯỚNG

Sau khi Bồ Tát đản sinh
Tứ Đà đạo sĩ tận mình đến nơi
Xét xem tướng hảo tuyệt vời
Ba hai tướng tốt có nơi nhi Hoàng
Tám mươi vẻ đẹp hào quang
Đại Nhân xuất thế huy hoàng nhân Thiên
Mai sau giảng pháp thiện hiền
Độ người vô số vô biên thoát trần
Vui mừng chúc phúc Hoàng thân
Ngậm ngùi cho chính bản thân tuổi già
Ngày sau thái tử xuất gia
Chứng thành Phật Quả thì ta đâu còn.

11. ĐẶT TÊN

Năm ngày sau lúc đản sinh
Tịnh Vương triệu tập cao minh đến châu
Các thầy tướng số đều tâu
Ba hai hảo tướng từ lâu tương truyền
Tại gia sẽ làm vương quyền
Chuyển luân cai trị mọi miền thế gian
Xuất gia sẽ chứng Niết Bàn
Độ người thoát khỏi trần gian mê tà
Tên Ngài là Siddhattha
Những gì ước nguyện sẽ là thành công.

12. CHỨNG SƠ THIÊN

Năm lên bảy tuổi vua cha
Cho Ngài dự hội thật là đông vui
Vua quan cùng với muôn dân
Lễ cầu trời đất ban ân tốt lành
Lần đầu thấy cảnh nhân sinh
Vui trong bể khổ vô minh quá chừng
Người người cày cấy tưng bừng
Vui trong khổ sở còn mừng mới vui
Nhiều loài mất mạng chôn vùi

Lớn thì ăn bé ngậm ngủi đau thương
Thế gian như bãi chiến trường
Khổ đau khóc liệt đáng thương vô cùng
Sau khi quan sát thế gian
Sinh tâm nhàm chán Ngài an trú vào
Sơ thiền hơi thở thanh cao
Xa lìa tham dục ồn ào thế gian
Dưới cây hồng tảo tỏa lan
Phủ che bóng mát tâm an sơ thiền
Đó là ngày lễ hạ điền
Đó là trải nghiệm sơ thiền đầu tiên.

13. HỌC TẬP

Từ năm bảy tuổi vua cha
Mời thầy dạy học sâu xa đạo đời

Các môn văn võ đương thời
Nghe qua thấu hiểu không rời khỏi tâm
Các thầy văn võ uyên thâm
Truyền trao học thuật đều khâm phục Ngài
Bao nhiêu kiến thức rộng dài
Trong thời gian ngắn Ngài đều liễu tri
Không ai có thể sánh bì
Với người tài trí cực kỳ cao siêu.

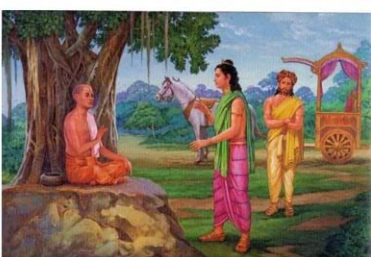
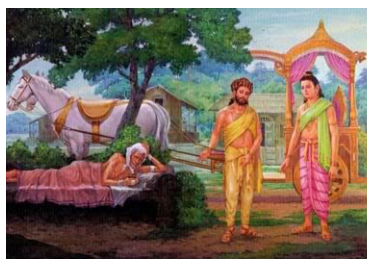
14. LẬP GIA THẤT

Năm mười sáu tuổi vua cha
Định kỳ hôn ước để mà nối ngôi
Da Du công chúa xứng đôi
Thi tài võ thuật để rồi xứng danh
Tài năng trí tuệ tinh anh
Vượt trên tất cả nổi danh muôn đời
Ba tòa cung điện theo thời
Thú vui nhân thế cõi đời xa hoa
Hai chín năm ở tại gia
Sống trên vàng ngọc đàn ca chán chường
Cõi lòng thúc giục lên đường
Vân du học đạo tìm phương độ đời.

15. DẠO BỐN CỬA THÀNH

Sống trong cung thất chán chường
Ra ngoài đi dạo trên đường tiêu dao
Xa xa có một người nào
Đầu râu tóc bạc vậy sao tuổi già!
Tự nhiên nghĩ đến thân ta
Ngày sau cũng vậy sẽ già hẩm hiu
Lòng càng nặng trĩu buồn thiu
Vui gì nhân thế đìu hiu tuổi già
Một ngày nọ lại bước ra
Viếng thăm nhân thế từ xa bóng hình
Một người ghẻ lác thân mình
Co ro rên rỉ cực hình quặn đau
Thân này bệnh tật trước sau
Chán cho nhân thế khổ đau não nề
Một ngày du ngoạn bốn bề
Thấy người than khóc ê chề thảm thương
Người khiêng xác chết bên đường
Hỏa thiêu an táng đoạn trường bi ai
Đây là sự thật không sai
Ai ai rồi cũng nằm dài thế kia
Yêu thương đến mấy cũng lìa

Cuộc đời giả tạm sớm chia đôi đường
 Thế gian sinh tử vô thường
 Gợi lòng trắc ẩn tìm đường vô sinh
 Một ngày tươi sáng bình minh
 Vân du dạo bước thấy hình đạo nhân
 Là người giải thoát tục trần
 Tham thiền nhập định chánh chân thiện lành
 Mục tiêu giải thoát tử sanh
 Lánh xa nhân thế thực hành tu tâm
 Sau khi đàm đạo mừng thầm
 Quyết đi tìm đạo tu tâm thoát trần.

16. VUA CHA NGĂN CẢN

Ngỏ lời tâu với phụ thân
Con đi học đạo thoát trần vô sinh
Tịnh Vương bày tỏ thâm tình
Mong Người ở lại thay mình trị dân
Tăng thêm lạc thú muôn phần
Cho Ngài say đắm cõi trần hư vô
Ngày đêm ca xướng tung hô
Để hòng ngăn cản ý đồ xuất ly
Lòng càng nặng trĩu sầu bi
Chẳng vui nhân thế quyết đi tìm đường
Thoát dòng tục lụy đau thương
Chỉ cho nhân thế con đường lạc an.

17. VƯỢT THÀNH XUẤT GIA

Vào ngày Hoàng hậu Da Du
Hạ sinh Hoàng tử Ra Hu chào đời
Khiến tâm thức tỉnh kịp thời
Ái là dây trói muôn đời khó ra
Hôm nay quyết định xuất gia
Nếu không đi sớm khó mà thành công
Nửa đêm tỉnh giấc say nồng

Vợ con an ngủ, nhạc công bộn bữa
Đánh xe Xa Nặc trình thưa
Trời còn tâm tối truyền thừa đi đâu
Ta đi tìm ánh đạo màu
Trên lưng Kiên Trắc khởi đầu xuất gia
Vượt qua thành lũy cao xa
Hướng về rừng núi bao la ngút ngàn.

18. CẠO TÓC XẢ TỤC

Vượt thành tầm đạo xuất gia
Thầy trò đi đến sông Anomā
Nơi đây cởi áo long bào
Cắt ngang mái tóc gửi vào hư không
Nguyện tu đặc đạo thành công
Thì mong mái tóc sẽ không rơi liền

Sakka từ ở cõi Thiên
Đã mang mái tóc về Thiên phụng thờ
Long bào về cõi Tịnh Cư
Dựng xây bảo tháp phụng thờ dài lâu
Sau khi cắt tóc cạo râu
Đắp cà sa áo khởi đầu xuất gia
Mấy lời nhắn nhủ vua cha
Khi nào đắc đạo thì ta sẽ về
Trối lòng Xa Nặc lê thê
Ngựa Kiền Trắc quá nảo nề mạng chung
Sinh về ở cõi Thiên cung
Bóng hình ẩn sĩ ung dung xa dần.

19. KHẮT THỰC XIN ĂN

Ngày ngày khát thực xin ăn
Vương tôn quý tộc nay thanh đạm bần
Với đôi chân đất đầu trần
Từng nhà khát thực cũng dần đủ ăn
Công lao thí chủ nhọc nhằn
Xẻ chia dâng cúng cho hành đạo nhân
Vì mong giải thoát tục trần
Xin ăn vừa đủ nuôi thân mỗi ngày.

20. GẶP VUA BIMBISĀRA

Tiếng tăm lan tỏa gần xa
Hoàng tôn dòng tộc Thích Ca xuất trần
Sa môn hành đạo chánh chân
Hằng ngày khát thực người dân xứ này
Nhà vua xứ Ma Kiệt Đà
Trị vì vương quốc bao la hùng cường
Đã thân hành đến cúng dường
Hỏi han tin tức về đường xuất gia
Mời Ngài ở lại cùng ta
Trị vì đất nước bao la an lành
Cảm ơn lời thỉnh chân thành

Nhưng ta cầu đạo vô sanh thoát trần
Nhà vua kính ngưỡng muôn phần
Khi nào đắc đạo chánh chân Phật Đà
Mong Ngài thuyết pháp độ ta
Cùng người dân xứ Kiệt Đà lành thay
Sa môn ghi nhận lời này
Trên đường hành đạo từng ngày vân du.

21. HỌC PHÁP MÔN THIỀN ĐỊNH

Một lòng cầu đạo thiết tha
Trên đường hành khất tìm ra vị thầy
Kalama dạy pháp thiền
Vô sở hữu xứ vô biên an lành
Trong thời gian ngắn thực hành
Dễ dàng chứng đắc thiền hành đã xong

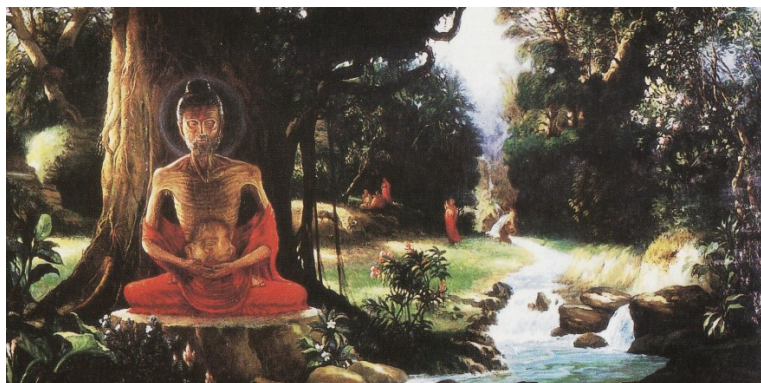

Pháp tu này vẫn ở trong
 Luân hồi sinh tử vì mong thoát trần
 Giã từ rồi lại rời chân
 Đến nơi vị thầy Rāmaputta
 Dạy thiền phi tướng cũng là thâm sâu
 Trong thời gian ngắn không lâu
 Dễ dàng chứng đắc thâm sâu pháp thiền
 Hiểu rằng pháp ấy sinh Thiên
 Ở Vô Sắc giới an nhiên lâu dài

Vẫn còn sinh tử tương lai
Nên Ngài từ biệt cả hai vị thầy
Từ đây đi đến rừng cây
Tự mình tu đạo không thầy chỉ bạn
Vì mong chứng ngộ Niết Bàn
Pháp tu này ở thế gian chưa từng.

22. TU KHỔ HẠNH

Tự mình hạ thủ công phu
Thực hành khổ hạnh người tu thoát trần
Mỗi ngày thân thể yếu dần
Vì ăn quá ít nên thân suy tàn
Sáu năm khổ hạnh gian nan
Nhưng không chứng đắc Niết Bàn vì sao
Vì tu khổ hạnh tiêu hao
Không còn sức lực để vào định sâu

Vì tu khổ hạnh quá lâu
Thân tâm suy yếu đạo mầu không sinh
Vì tu khổ hạnh cực hình
Sức tàn lực kiệt thân hình gãy dờ.

23. NGỘ ĐƯỜNG TRUNG ĐẠO

Sáu năm khổ hạnh tu hành
Thấm mùi khổ hạnh chưa thành quả tu
Hết lòng tinh tấn công phu
Vì sao đạo quả Người tu chưa thành
Vua trời khởi khúc nhạc thanh
Tiếng đàn trầm bổng pháp hành hiện ra
Dây đàn chùng quá như là
Tu hành giải đãi khó mà thành công
Dây đàn căng quá cũng như
Người tu khổ hạnh thiếu nhừ thân tâm
Cả hai đường ấy lỗi lầm
Rơi vào thái quá thân tâm mơ màng
Tiếng đàn vừa phải ngân vang
Con đường trung đạo rõ ràng là đây
Con đường giải thoát phơi bày
Tránh xa hưởng dục như dây đàn chùng

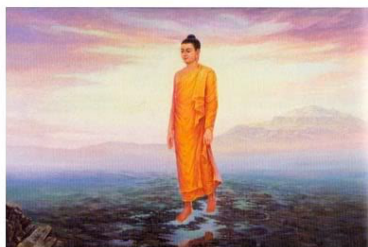
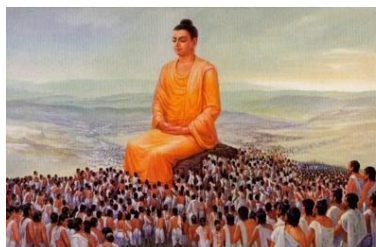
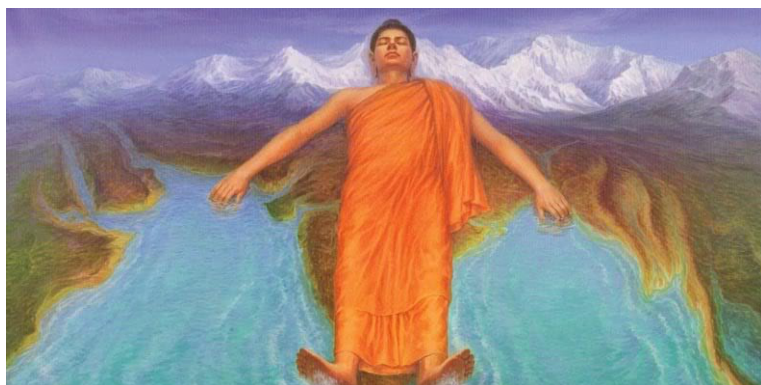
Tránh xa khổ hạnh tận cùng
Thực hành vừa phải mức trung là vừa
Vì không tinh tấn dư thừa
Cũng không giải đãi dây dưa lơ là
Con đường trung đạo ngộ ra
Thực hành trung đạo sẽ là thành công.

24. TỪ BỎ KHỔ HẠNH

Sáu năm khổ hạnh không thành
Quyết tâm từ bỏ để hành đạo trung
Đến giờ đạo bước ung dung
Vào làng khát thực đủ dùng nuôi thân
Khiến cho sức lực mạnh dần
Công phu tiến triển nhờ thân tráng cường
Năm người bạn đạo chán chường
Nghĩ rằng Ngài đã bỏ đường chân tu
Không còn khổ hạnh công phu
Năm người từ bỏ Ngài tu một mình.

25. NĂM ĐIỀU MỘNG LỚN

Năm điều mộng lớn hiện ra
Điềm lành sẽ chứng Phật Đà không sai
Một là đầu gối Tuyết Sơn
Tay chân bốn bể vượt hơn người thường
Hai là từ rốn cây trường
Mây đen xuyên thủng phá tường vô minh

Ba là chim đủ các màu
Vây quanh tứ chúng cùng nhau tu hành
Bốn là cư sĩ tịnh thanh
Bốn phương đông đúc thiện lành quy y
Năm là trên mỗi bước đi
Bùn phân vô nhiễm bởi vì thanh tâm
Năm điểm mộng ấy báo thầm
Về ngày chứng ngộ đạo tâm viên thành.

26. BỮA ĂN TRƯỚC KHI THÀNH ĐẠO

Trước ngày Phật Đạo viên thành
Một người phụ nữ thiện lành cúng dâng
Món cơm sữa với mâm vàng
Vì nàng mong muốn cúng dàng thần linh
Sau khi thọ dụng đã xong
Đến bờ sông khởi ước mong nguyện rằng

Nếu ta chứng ngộ Phật Đà
Mâm vàng trôi ngược thì ta sẽ thành
Quả như ước nguyện khởi sanh
Mâm vàng trôi ngược sẽ thành Như Lai
Bốn đời Phật trước không sai
Cũng đều ước nguyện Như Lai viên thành.

27. ĐÊM THÀNH ĐẠO

Sau khi thọ nhận cúng dàng
Ngài dùng mớ cỏ làm sàng tọa tu
Nguyện lời trước lúc công phu
Nếu không đắc đạo cho dù hoại thân
Cũng không rời một bước trên
Xa lìa sàng tọa hoại thân cũng đành
Khi lời ước nguyện đã thành
Thiên Ma rung chuyển tiến hành xông ra
Dùng nhiều phép thuật yêu ma
Quyết tâm phá hoại người ta tu hành
Lúc này Bồ Tát khởi sanh
Mười ba la mật đã hành khi xưa
Là nơi trú ẩn đủ vừa
Thành tòa kiên cố gió mưa không tàn

Thiên Ma khí giới nát tan
Cũng không phá được địa bàn chân tu
An nhiên định tĩnh công phu
Trú trên hơi thở tiến tu dần dần
Màn đêm buông phủ xuống dần
Thiên Ma rút hết thêm phần tịnh an
Khi tâm định tĩnh tỏa lan
Sáng trong rực rỡ dưới làn trăng thanh
Trú trong thiền định thực hành
Thâm sâu định tĩnh đạo sanh dần dần.

28. CHỨNG ĐẮC TAM MINH

Trú trong thiền định chánh chân
Hương về quá khứ từ gần đến xa
Những đời quá khứ hiện ra

Đại cương chi tiết vậy mà tuệ tri
Túc mạng thông ấy duy trì
Trong canh thứ nhất tuệ tri rõ ràng
Hướng về thế giới các hàng
Chúng sinh tùy nghiệp họ đang làm gì
Chết rồi theo nghiệp ra đi
Khổ đau hạnh phúc cũng vì nghiệp nhân
Canh hai Thiên nhãn chánh chân
Tuệ tri khắp cả xa gần chúng sinh
Thiên đường, địa ngục tâm mình
Rõ ràng Thiên nhãn do mình thắng tri
Tại sao lại có sầu bi
Là do sinh tử trị vì từ lâu
Con đường giải thoát khổ sầu
Là do trí tuệ đi đầu diệt si

Thực hành thiền tuệ chánh tri
Vô thường sinh diệt tuệ tri xa gần
Khổ đau, vô ngã ngộ dần
Diệt trừ phiền não chánh chân hiện bày
Bừng khai trí giác từ nay
Chứng thành Phật Quả lúc này canh ba
Lậu tận minh cũng hiện ra
Tam minh chứng đắc Phật Đà toàn tri.

29. BỐN CHÍN NGÀY SAU KHI THÀNH ĐẠO

Sau khi chứng quả Phật Đà
Bảy ngày thọ hưởng sâu xa pháp thành
Trú thiền siêu thế tịnh thanh
Bảy ngày thọ hưởng pháp thành lạc an
Bồ Đề bóng mát tỏa lan
Là nơi chứng đắc Niết Bàn vô sinh
Tri ân cây đã giúp mình
Bảy ngày liên tục đứng nhìn cội cây
Con đường châu báu gần đây
Thiền hành nơi đó gần cây Bồ Đề
Không gian lặng lẽ bốn bề
Thành thới an lạc hưởng về vô vi

Bảy ngày kế tiếp nghĩ suy
Pháp môn vi diệu cực kỳ thâm sâu
Hào quang vi diệu nhiệm mầu
Tỏa lan như pháp thâm sâu nơi Ngài
Bảy ngày dưới cội cây đa
Nơi đây con gái Ác Ma quấy rầy
Cái thân bất tịnh như vậy
Làm sao có thể quấy rầy Như Lai
Bảy ngày sau ở bên hồ
Rắn thân che chở cơn mưa sái thời
Bảy ngày mưa đổ ngút trời
Đến khi mưa tạnh Ngài rời chân đi
Bảy ngày sau nữa Ngài thì
Đến cây đại thọ Rajayatana
Nhập trong thiền quả sâu xa

An nhiên tự tại thật là an nhiên
Trải qua bốn chín ngày liền
Phật chưa ăn uống vì niềm lạc an
Trú trong thiền quả Niết Bàn
Không còn vương bận thế gian nào phiền.

30. HAI NGƯỜI THƯƠNG NHÂN CÚNG DÀNG

Hai thương nhân ở chốn xa
Trên đường đi thấy Phật Đà tịnh tâm
Chư Thiên đã mách bảo thăm
Đó là Đức Phật thành tâm cúng dàng
Họ mang vật thực sẵn sàng
Với tâm thành kính cúng dàng dâng lên
Vì không bình bát ở bên
Phật Đà suy nghĩ khởi lên thế này
Nếu không bình bát trong tay

Không nên thọ nhận, lúc này hiện ra
Chư Thiên hiểu ý Phật Đà
Đã dâng cúng bát Phật Đà lãnh châu
Hai thương nhân ấy cúi đầu
Quy y Phật - Pháp nhiệm mầu chánh chân
Lại xin thêm một đặc ân
Vật gì để khắp toàn dân tín thành
Phật trao tám sợi tóc xanh
Dựng xây bảo tháp ở thành Yangon
Sedagon tháp vẫn còn
Người dân Miến Điện là con Phật Đà
Vẫn còn gìn giữ thiết tha
Nơi đây bảo tháp thật là uy nghiêm.

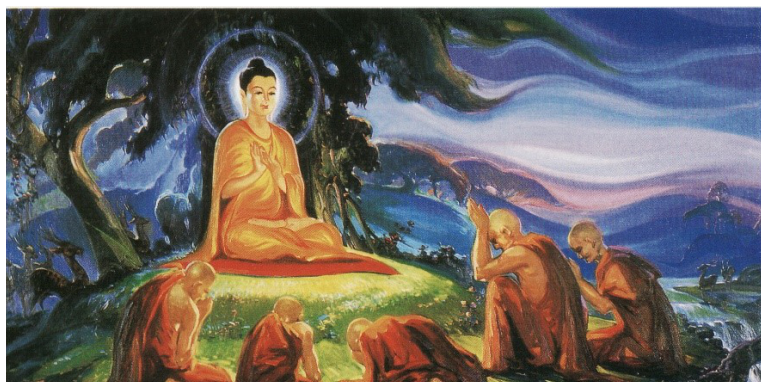
31. PHẠM THIÊN THỈNH PHÁP

Phật Đà suy xét khởi lên
Pháp màu vi diệu vượt trên thói đời
Đắm say lạc thú chơi bời
Làm sao hiểu được những lời sâu xa
Phạm Thiên lúc ấy hiện ra
Chắp tay kính thỉnh Phật Đà truyền trao
Nói ra diệu pháp thấp cao

Tùy theo căn tánh truyền trao pháp mầu
Có người trí tuệ thâm sâu
Sẽ mau hiểu được pháp mầu Như Lai
Phật Đà quan sát không sai
Như hoa sen đã ra ngoài bùn nhơ
Có người giác ngộ chỉ nhờ
Nghe xong diệu pháp tâm nhơ tịnh liền
Có người còn chút não phiền
Như hoa sen ở trong miền nước sâu
Thì nên gắng sức tầm cầu
Kiên trì tu tập lâu lâu cũng thành
Như hoa sen dưới bùn tanh
Có người không ngộ pháp lành đời nay
Ở trong sinh tử lâu ngày
Tùy duyên tạo phước sau này lạc an
Mở lòng phổ độ thế gian
Phật Đà hướng đến truyền ban pháp lành
Hoằng dương chánh pháp độ sanh
Giúp người giác ngộ thiện lành vô sinh.

32. GẶP LẠI BẠN TU

Phật Đà suy nghĩ khởi lên
Ai là người đáng đáp đền trước tiên
Hai vị thầy dạy pháp thiền
Đã đều viên tịch sinh Thiên cả rồi
Năm người bạn ở xa xôi
Tại vườn Lộc Uyển nghĩ rồi bước đi
Đầu trần chân đất hành vi
Sa môn cắt bước ra đi độ đời
Khi Ngài gần bước đến nơi
Năm người bạn ấy hợp thời nói ra
Vị này chưa chứng Phật Đà
Không tu khổ hạnh sao mà thành công
Chúng ta cứ mặc kệ ông
Không nên tiếp rước cũng không kính thành
Uy nghi Đức Phật tịnh thanh
Cho nên khiến họ trở thành kính nghi
Năm người đối xử như khi
Ngài chưa thành đạo Phật thì nói ra
Ta nay đã chứng Phật Đà
Cho nên không được gọi ta bạn hiền
Năm người chẳng chịu tin liền

Không tu khổ hạnh thoát triền làm sao
Phật Đà giảng giải thấp cao
Lối tu khổ hạnh không sao thoát triền
Con đường trung đạo an nhiên
Thực hành bát chánh thoát triền khổ đau
Một hồi phân giải trước sau
Năm người tin tưởng cùng nhau kính thành
Sẵn sàng nghe pháp thực hành
Con đường trung đạo trở thành Thánh Nhân.

33. CHUYỂN PHÁP LUÂN

Năm người bạn đã tín thành
Lắng nghe giáo pháp thiện lành vô sinh
Phật Đà thuyết pháp khai minh
Chỉ bày chân lý cho mình ngộ ra

Bốn điều chân thật sâu xa
Khổ, tập, diệt, đạo vậy mà tuệ tri
Khổ là sự thật trường kỳ
Sinh, già, bệnh, chết, khổ vì có thân
Khổ vì tham dục hận sân
Si mê tà kiến là nhân khổ sâu
Tập do tham ái đứng đầu
Vô minh, chấp thủ, thâm sâu trong mình
Tạo ra nghiệp hữu tái sinh
Trăm luân sinh tử do mình ngu si
Diệt là chân lý vô vi
Đoạn dòng ái dục đã đi Niết Bàn
Diệt là tịch tĩnh lạc an
Do mình chứng ngộ Niết Bàn vô sinh
Đạo là trí tuệ tâm mình

Thấy con đường chánh vô sinh thoát trần
Đạo là tu tập chánh chân
Đoạn trừ phiền não thoát dần tử sinh
Bốn điều chân lý khai minh
Phật Đà thuyết pháp tận tình thâm sâu
Ngộ ra chân lý nhiệm mầu
Kiều Trần Như đã khởi đầu chứng tri
Bốn người còn lại kiên trì
Lắng nghe giáo pháp chứng tri đạo mầu
Cả năm giác ngộ thâm sâu
Chứng thành Sơ quả, tầm cầu xuất gia
Năm Tỳ kheo ấy cũng là
Tăng đoàn sơ khởi xuất gia ở đời.

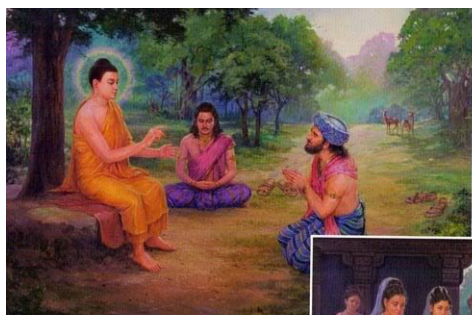
34. NĂM TỖ KHEO ĐẮC A LA HÁN

Năm ngày thuyết pháp thiện lành
Độ năm người bạn trở thành Tỳ kheo
Phật Đà thuyết giảng tiếp theo
Kinh Vô Ngã Tướng, Tỳ kheo ngộ dần
Sắc là vô ngã thật chân
Bởi vì sắc ấy không phần lạc an
Sắc già, tật bệnh miên man
Không tham ái sắc Niết Bàn tuệ tri

Thọ là vô ngã bởi vì
Thọ luôn sinh diệt không khi nào ngừng
Lòng tham ái thọ biết dừng
Thì tâm giác ngộ sẽ bừng hiện ra
Tưởng này cũng chẳng phải ta
Xưa nay tà kiến tưởng ra quá chừng
Khi nào chấp tưởng ấy ngừng
Thì tâm tuệ giác tỏ bừng trong ta
Hành là vô ngã hiểu ra
Do tâm cố ý tạo ra nghiệp hành
Khi nào trí tuệ viên thành
Thấy hành vô ngã diệt sanh vô thường
Thức là vô ngã một đường
Thức luôn sinh diệt vô thường khổ đau
Tuệ tri hiểu rõ trước sau
Thức là vô ngã khổ đau sẽ tàn
Thấy thân năm uẩn hợp tan
Trong ngoài cũng vậy Niết Bàn tuệ tri
Vô minh, tham ái trường kỳ
Bao đời che phủ vậy thì tiêu tan
Tỳ kheo chứng đắc Niết Bàn
Luân hồi giải thoát tiêu tan não phiền.

35. ĐỘ YASA

Có chàng công tử Yasa
Con nhà quý tộc thật là phúc nhân
Nhưng tâm chẳng nhiễm bụi trần
Thấy ra sự thật chánh chân giữa đời
Nửa đêm thức giấc đúng thời
Thấy thân bất tịnh ở nơi vợ chàng
Bốc mùi xú uế nơi nàng
Khiến cho tâm trí bàng hoàng bỏ đi
Lại còn lẩm bẩm câu gì
Thật là bất hạnh trường kỳ cho ta
Thật là khổ sở thiết tha
Cái thân bất tịnh thật là gớm ghê
Phật Đà chờ sẵn lối về
Gọi này Yasa nào nề làm chi
Lại đây nghe pháp diệu kỳ
An vui thanh tịnh vô vi thoát trần
Nghe lời giảng pháp chánh chân
Chứng liền Sơ quả thoát trần khổ đau
Cha chàng không thấy con đâu
Cũng đi đường ấy hồi lâu kiếm tìm
Từ xa thấy Phật ngồi im

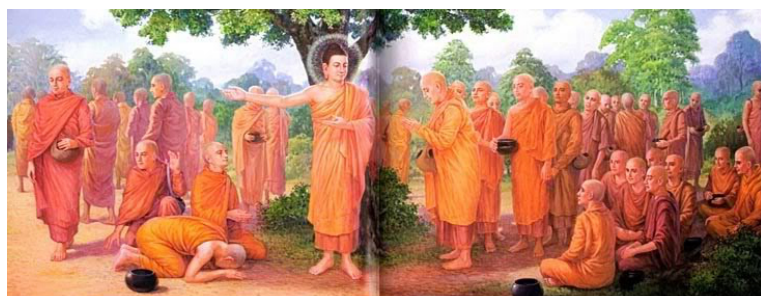

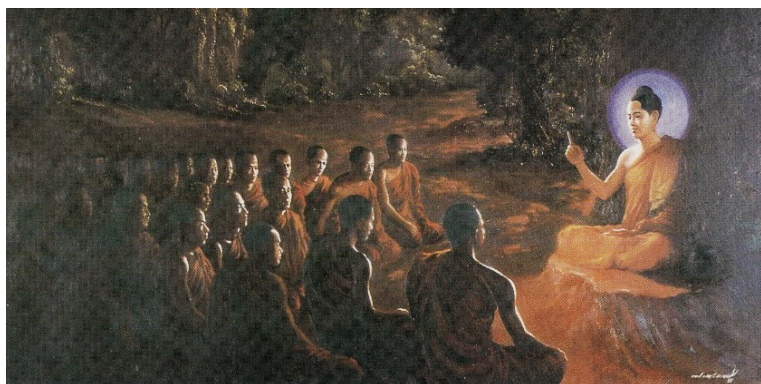
Cha chàng tiến đến hỏi tìm đứa con
 Phật dùng thần lực khiến cho
 Cha con không thấy, thầy trò nhân duyên
 Phật Đà thuyết pháp dạy khuyên
 Người cha Sơ quả, con liền Tam Minh
 Phật thu thần lực tàng hình
 Cha con nhận diện tâm tình an vui
 Người con đã lậu tận rồi
 Xa lìa thế tục sống đời xuất gia
 Cha chàng cung thỉnh Phật Đà
 Cúng dàng vật thực cả nhà quy y
 Đây là Phật tử tam quy
 Đủ đầy Tam Bảo thọ trì dài lâu

Năm mươi bốn bạn tâm đầu
Nghe chàng xuất thế cũng cầu xuất gia
Lắng nghe giáo pháp Phật Đà
Sạch bằng phiền não đều là Tam Minh.

36. LÊN ĐƯỜNG HOẰNG PHÁP

Phật Đà truyền gọi các thầy
Sáu mươi La Hán sum vầy lắng nghe
Mỗi người đi một con đường
Đừng đi chung lối nhiều phương du hành
Từ bi thuyết pháp độ sanh
Giúp người giải thoát thiện lành vô sinh
Nói ra diệu pháp cao minh
Sơ, trung, hậu thiện độ sinh an lành
Thuyết về giữ giới thực hành
Tức là bỏ ác làm lành thiện nhân
Thuyết về tâm ý chánh chân

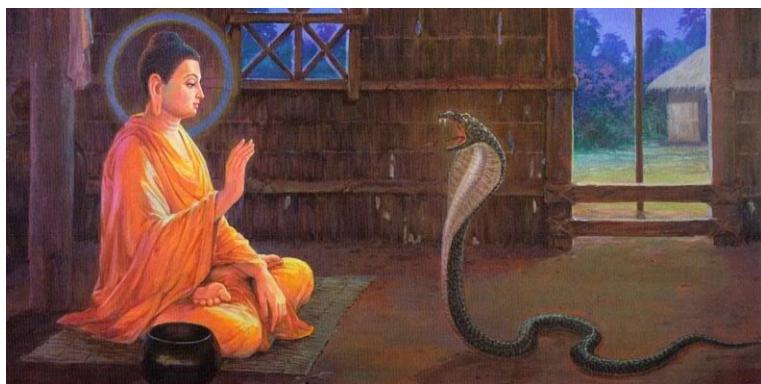
Thực hành thiền định thêm phần lạc an
Thuyết về giải thoát Niết Bàn
Thực hành trí tuệ trần gian chẳng màng
Giờ ta đi đến ngôi làng
Uruvelā độ cho ẩn sĩ Kassapa
Từ đây giáo pháp tỏa lan ra
Vì lời sách tấn hãy đi xa
Truyền trao diệu pháp cho quần chúng
Bỏ ác, tu tâm, hiểu chánh tà
Lên đường hoàng pháp một mình ta
Tỏa lan giáo pháp đến nơi xa
Mỗi người mỗi ngã nơi trần thế
Hoàng dương chánh pháp độ người mê.

37. ĐỘ BA MƯƠI CÔNG TỬ

Ba mươi công tử Bhadha
Vào sâu trong chốn rừng già dạo chơi
Cùng đi với những bạn đời
Và một cô gái làng chơi đi cùng
Khi đang say xỉn tiệc tùng
Gái làng chơi trộm đồ dùng trốn đi
Mọi người tỉnh dậy xét suy
Hiểu ra sự việc cùng đi kiếm tìm
Lúc này Đức Phật ngồi im
Các chàng đến hỏi muốn tìm nàng ta
Phật Đà nói họ tìm ra
Chính mình tốt đẹp, nàng ta được gì
Nghe lời Đức Phật diệu kỳ
Cùng ngồi nghe pháp xét suy về mình
Thế rồi đạo quả phát sinh
Họ đều giác ngộ tâm minh Niết Bàn
Sống đời tịch tĩnh lạc an
Xuất gia thoát khỏi trần gian não phiền.

38. ĐỘ ẨN SĨ KASSAPA

Phật Đà tiếp tục lên đường
Độ người thờ lửa ở phương xa trời
Khi Ngài cất bước đến nơi
Nói rằng ta muốn tạm thời ở đây
Trú trong Tịnh Xá độc long
Với con rồng lửa chớ hòng hại ta
Kassapa hãy tránh xa
Xin Ngài chớ có lân la với rồng
Phật Đà từ chối nói không
Rồi ta sẽ độ con rồng này thôi
Nửa đêm khi Phật đang ngồi
Độc long phun khói độc rồi xông ra
Phật dùng phép thuật bao la
Bắt con rồng đó như là con giun
Bỏ trong bình bát của mình
Những người ẩn sĩ tâm tình bất an
Nghĩ rằng Phật đã hóa than
Vì con rồng ấy dã man vô cùng
Sáng ra thấy Phật ung dung
Bước chân ra khỏi hang cùng độc long
Ở trong bình bát lặng im

Ai ai cũng phải thót tim hãi hùng
Kassapa vẫn cho rằng
Phật dù có giỏi nhưng không bằng mình
Vì lòng nhẫn nại độ sinh
Thần thông thị hiện hợp tình nhiều phen
Chư Thiên cùng với Phạm Thiên
Nửa đêm nghe pháp cả miền hào quang
Kassapa vẫn cho rằng
Phật dù đáng nể nhưng không bằng mình
Khi tâm vị ấy khởi sinh
Sợ người dân cúng dàng mình ít đi
Phật Đà hiểu được nghĩ suy
Ẩn đi nơi khác trong khi cúng dàng
Khiến người ẩn sĩ bàng hoàng
Nhưng vẫn ngoan cố Phật không bằng mình

Vải thô từ cái thân sinh
Phật Đà lượm lấy cho mình làm y
Vua trời liền giúp tạo ra
Cho Ngài đá tảng thật là to cao
Thọ thần dâng đến cành cây
Kassapa biết điều này nghĩ suy
Phật dù cao thượng diệu kỳ
Nhưng không bằng được ta thì vẫn hơn
Độ sinh nên Phật chẳng sờn
Thần thông thị hiện vượt hơn người thường
Bữa ăn đạo sĩ cúng dường
Ngài đi sau đến tận phương xa vơi
Lấy về những thứ trên đời
Đều không có được đến nơi trước chờ
Nhưng người đạo sĩ đại khờ

Cho dù cảm phục vẫn mờ hiểu sai
Trên đời chẳng thể có ai
Hơn mình nên cứ tâm tình tự cao
Một lần chẻ củi bằng dao
Phật dùng thần lực không sao mà làm
Phật thu thần lực tự nhiên
Củi đều được chẻ hiện tiền bày ra
Đến khi đốt lửa cúng dàng
Phật dùng thần lực lửa càng ẩn đi
Phật thu thần lực rồi thì
Lửa liền bốc cháy vậy thì cảm kinh
Năm trăm ẩn sĩ ngâm mình
Giữa mùa đông giá thân hình co ro
Thần thông xuất hiện lửa lò
Mỗi người một cái sưởi cho ấm mình
Một cơn mưa lớn phát sinh
Nước dâng ngập hết địa hình nơi đây
Thần thông Đức Phật dựng xây
Đường đi đầy bụi, nước vây quanh mình
Lúc này quá sức cảm kinh
Đạo nhân vẫn tự cho mình là hơn
Độ sinh Phật vẫn chẳng sờn

Nhân duyên thức tỉnh được cơn mê tà
Hỡi này ông Kassapa
Ông chưa đắc đạo còn là phàm phu
Con đường ông đã đang tu
Không đi chánh đạo quả tu không thành
Đạo nhân kinh cảm khởi sanh
Chấp tay quỳ kính chân thành cầu xin
Xuất gia trong pháp Phật Đà
Năm trăm đệ tử xuất gia theo mình
Người em thứ có ba trăm
Cũng theo anh cả trở thành Tỳ kheo
Người em út cũng mang theo
Hai trăm đệ tử xuất gia với mình
Trải qua ba tháng tận tình
Thần thông thị hiện độ sinh đã thành

Một nghìn ẩn sĩ lừng danh
Ngày nay họ đã trở thành Tỳ kheo
Phật Đà dẫn họ đi theo
Đến nơi tảng đá trên đèo Gaya
Lúc này Phật mới thuyết ra
Bài kinh về lửa để mà khai minh
Giảng về thân thể của mình
Căn, trần, tâm thức thật tình tiêu tan
Đoạn dòng tham ái chứa chan
Vô minh đoạn diệt Niết Bàn vô sinh
Một ngàn đệ tử tâm minh
Ngộ ra chân lý vô sinh thoát trần
Một ngàn La Hán chánh chân
Đi theo Đức Phật gieo nhân độ đời.

39. ĐỘ VUA BIMBISĀRA

Phật cùng đại chúng Tỳ kheo
Một ngàn La Hán cùng theo lên đường
Về thành Rājagaha
Độ vua xứ ấy cùng là thần dân
Người ta nghe nói Phật ân
Thế Tôn La Hán chánh chân Phật Đà

Vua cùng dân chúng đi ra
Cung nghinh tiếp đón Phật Đà quang lâm
Có người kính lễ thành tâm
Có người ngồi xuống âm thầm lặng thinh
Có người nghi hoặc khởi sinh
Đạo nhân thờ lửa cao minh nơi này
Đi cùng Đức Phật lành thay
Ai thấy, ai tỏ lúc này khó phân
Để cho hết sự nghi ngần
Kassapa đánh lễ dưới chân Phật Đà
Rồi dùng thần lực bay xa
Vọt cao xuống lễ Phật Đà dưới chân
Lúc này đại chúng thêm phần
Kính tin Đức Phật nghi ngần tiêu tan
Phật Đà thuyết pháp truyền ban
Nhà vua cùng với trăm ngàn chúng dân
Thảy đều ngộ đạo chánh chân
Nhập dòng Sơ quả thoát dần khổ đau
Những người còn lại cùng nhau
Quy y Tam Bảo trước sau thiện lành.

40. CÚNG DÀNG TỊNH XÁ TRÚC LÂM

Đức Phật cùng chúng Tỳ kheo
Vào thành thọ thực thuận theo thỉnh mời
Nhà vua lưu luyến không rời
Vì ngôi Tam Bảo là nơi tín thành
Thế rồi ý niệm khởi sanh
Nơi đâu là chốn an lành cúng dâng
Nơi mà không quá xa thành
Cũng không gần quá khó hành định tâm
Là nơi thuận tiện đường đi
Là nơi thích hợp mỗi khi ra vào
Là nơi không có ồn ào
Là nơi Đức Phật truyền trao pháp lành
Đó là vườn Trúc Lâm Viên
Nơi đây thích hợp hành thiền tu tâm
Xét suy một lúc trăm ngàn
Nhà vua tác bạch cúng dâng Phật Đà
Tay cầm bình nước để mà
Rưới lên tay Đức Phật Đà chứng minh
Khiến cho đại địa rung rinh
Đất trời chấn động chúng sinh an lành.

41. LỢI ÍCH CÚNG DÀNG TỊNH XÁ

Phật Đà tán thán cúng dàng
Những điều lợi ích rõ ràng sâu xa
Thế gian chỉ có Phật Đà
Mới hiểu hết được bao la phước lành
Sống lâu, sắc đẹp, lạc an
Mạnh lành, trí tuệ ngập tràn với ta
Cúng dàng Tịnh Xá cũng là
Cúng dàng mạng sống nên là sống lâu
Tránh xa nắng gió dãi dầu
Cho nên sắc đẹp dài lâu với mình
Tránh xa nguy hiểm rập rình
Cho nên an lạc với mình dài lâu
Phước lành trí tuệ thâm sâu
Phước lành sắc đẹp dài lâu không tàn
Phước lành vui vẻ lạc an
Phước lành sức khỏe ngập tràn bao la
Nhân gian Thiên giới sinh ra
Nơi nào cũng hưởng bao la phước lành
Nương vào giáo pháp thực hành
Sẽ mau thành tựu vô sanh Niết Bàn.

42. SIÊU ĐỘ NGẠ QUỶ QUYẾN THUỘC NHÀ VUA

Cúng dàng Tịnh Xá Trúc Lâm
Tràn đầy hoan hỷ với tâm tín thành
Vua không hồi hướng phước lành
Bao nhiêu ngạ quỷ đồng thanh kêu gào
Đêm khuya nghe tiếng ghen ngào
Khóc than, ai oán tuôn trào kêu la
Hôm sau yết kiến Phật Đà
Hỏi ra duyên cớ đó là thân nhân
Chín mươi một kiếp xa gần
Ở trong đọa xứ không phần lạc an
Vì xưa tạo nghiệp dối gian
Tham lam bớt xén khi làm việc Tăng
Từ lâu họ đã thường hằng
Đọa hàng quỷ đói mong rằng tương lai
Thân nhân tạo được phước dài
Cúng dàng Tam Bảo Như Lai thiện lành
Cầu cho ngạ quỷ siêu sanh
Thoát đời khổ não thiện lành được sinh
Nhà vua kinh cảm tận tình
Cúng dàng Phật với Tăng đoàn Tỳ kheo
Phật Đà thị hiện thần thông

Cho nhà vua được thấy trông rõ ràng
Đó là ngọc quý họ hàng
Đang chờ hưởng phước sẵn sàng từ lâu
Vua mang bình nước đến hầu
Rót trên tay Phật mong cầu thiết tha
Phước lành chia sẻ thân nhân
Vốn là ngọc quý hưởng phần lạc an
Trên không xuất hiện ngập tràn
Hồ sen ao nước lạc an tức thì
Cúng dàng vật thực những gì
Cũng đều hồi hướng tức thì hiện ra
Những đồ Thiên thực cao xa
Thỏa cơn đói khát thiết tha lâu ngày
Cúng dâng y phục tọa sàng
Khởi tâm hồi hướng rõ ràng hiện ra
Thiên y lộng lẫy xa hoa
Thoát thân ngọc quý vậy là sinh Thiên
Nhà vua hoan hỷ vô biên
Chúng sinh vô số cũng liền khởi tâm
Quy y từ bỏ lỗi lầm
Nường theo chánh pháp tu tâm thoát trần.

43. ĐÔI BẠN THÂN CẦU PHÁP

Có hai người bạn chí thân
Đều mong cầu đạo thoát trần vô sinh
Nhưng chưa tìm được cho mình
Pháp môn giải thoát tử sinh tục trần
Một ngày thấy bậc chân nhân
Tay ôm bình bát đang dần bước đi
Trang nghiêm tề chỉnh oai nghi
Sáu căn thanh tịnh cực kỳ thanh cao
Xá Lợi Phất bước lại chào
Hỏi ngài tu tập pháp nào cho hay
Tỳ kheo thanh thản tỏ bày
Đạo Sư Đức Phật là thầy của ta
Pháp môn vi diệu sâu xa
Tóm trong câu kệ vậy mà xét suy
Cái thân năm uẩn sinh ra
Do nhân ái dục vậy mà tái sinh
Niết Bàn lặng lẽ tịnh minh
Tu theo Bát Chánh tự mình tuệ tri
Vừa nghe xong nửa câu thì
Xá Lợi Phất đã chứng tri pháp lành
Dự Lưu Sơ quả đã thành

Quyết đi tìm Phật để thành Tỳ kheo
Trở về dẫn bạn đi theo
Mục Liên vừa thấy mừng reo hỏi liền
Sư huynh dáng vẻ an nhiên
Các căn thanh tịnh vô biên khác thường
Phải chăng đã thấy con đường
Vô sinh bất tử phi thường hay chăng
Xá Lợi Phật đã nói rằng
Pháp môn Đức Phật hiện đang ở đời
Đọc lên bài kệ ấy thời
Mục Liên giác ngộ thoát đời phàm phu
Dự Lưu hai bậc chân tu
Đi tìm Đức Phật vân du độ đời.

44. HAI THƯỢNG THỦ THANH VĂN

Sau khi gặp pháp vô sinh
Hai người tìm đến thầy mình nói ra
Thế gian xuất hiện Phật Đà
Hiện đang thuyết pháp chúng ta theo Ngài
Vị thầy chấp thủ sâu dày
Nói rằng người trí đời này mấy ai
Trí nhân đi với Phật Đà
Người ngu sẽ đến với ta lo gì
Hai người lặng lẽ ra đi
Hơn hai trăm chúng cũng tùy tùng theo
Hướng về Tịnh Xá Trúc Lâm
Phật Đà thuyết giảng pháp âm nơi này
Từ xa Đức Phật nói ngay
Hai người này sẽ trở thành tối cao
Dẫn đầu trong chúng Tỳ kheo
Một về trí tuệ, một về thần thông
Hai người cùng với đám đông
Cúi đầu kính lễ nguyện đồng xuất gia
Phật Đà liền đuổi cánh tay
Nói, này hãy đến hỡi này Tỳ kheo
Tức thì phẩm mạo hiện ra

Râu tóc tự rụng xuất gia đã thành
Phật Đà thuyết pháp thiện lành
Hơn hai trăm chúng trở thành vô sinh
Sạch tan phiền não vô minh
Bậc A La Hán Tam Minh thoát trần.

45. TÔN GIẢ MỤC LIÊN CHỨNG A LA HÁN

Bảy ngày sau lễ xuất gia
Mục Liên Tôn giả thật là chuyên tâm
Hành thiền miên mật thậm thâm
Hôn trầm dấy khởi khiến tâm lu mờ
Phật Đà thuyết pháp hợp cơ
Khiến tâm tỉnh giác lu mờ tiêu tan
Mục Liên chứng đắc Niết Bàn
Bậc A La Hán vô vẩn thân thông.

46. TÔN GIẢ XÁ LỢI PHÁT CHỨNG A LA HÁN

Hai tuần sau lễ xuất gia
Ngài Xá Lợi Phát thiết tha tu hành
Nhưng chưa thành tựu vô sanh
Bởi vì trí lớn phải hành thâm sâu
Một ngày Tôn giả đứng hầu

Quạt cho Đức Phật giảng sâu pháp hành
Đạo nhân Trường Trảo trở thành
Dự Lưu Sơ quả an lành dài lâu
Nhờ vào trí tuệ thâm sâu
Thực hành tuệ quán theo câu pháp lành
Quán về cảm thọ khởi sanh
Vô thường, vô ngã các hành diệt sinh
Đoạn trừ phiền não vô minh
Chứng A La Hán Tam Minh thoát trần
Đi kèm trí tuệ chánh chân
Ngoại trừ Đức Phật, cội trần vô song.

47. ĐẠI HỘI THÁNH TĂNG

Đêm rằm trăng sáng thánh giêng
Diễn ra đại hội thiêng liêng vô cùng
Đó là Đại Hội Thánh Tăng
Một lần duy nhất đã hằng diễn ra
Chư Tăng ở khắp gần xa
Tự nhiên hội họp Phật Đà chứng tri
Một ngàn hai trăm năm mươi
Bậc A La Hán toàn người lục thông
Trong hàng Tăng chúng rất đông

Phật tuyên bố bậc thần thông đứng đầu
Mục Liên định lực thâm sâu
Trong hàng Tăng chúng đứng đầu thần thông
Trong hàng Tăng chúng số đông
Một bậc trí tuệ sẽ không ai bằng
Tướng quân chánh pháp chính là
Ngài Xá Lợi Phất thật là không sai
Ở trong giáo pháp Như Lai
Hai bậc thượng thủ không sai đó là:
Xá Lợi Phất trí bao la
Thần thông đệ nhất ấy là Mục Liên
Cũng là đôi bạn thiện hiền
Tám gương tỏa sáng khắp miền thế gian
Cũng trong Đại Hội Thánh Tăng
Phật Đà giáo giới đến hàng Tỳ kheo
Những gì phận sự đi theo
Việc cần làm của Tỳ kheo nên làm.

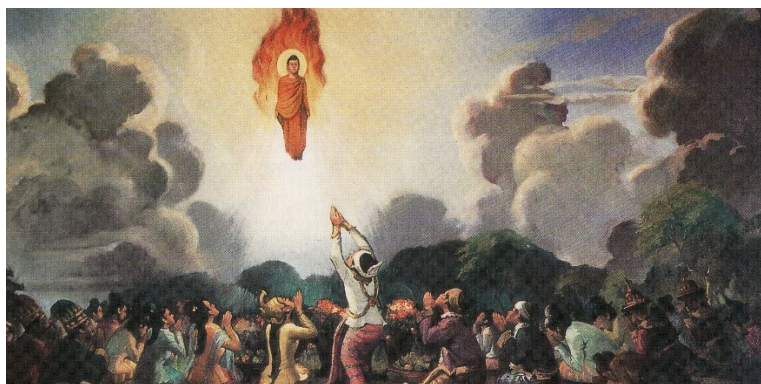
48. PHỤ VƯƠNG THỈNH PHẬT

Tịnh Vương nghe nói con mình
Tu thành Đức Phật cao minh độ đời
Thì lòng vui sướng quá trời
Phái người đi đến thỉnh mời về Kinh

Phật Đà thuyết pháp khai minh
Cho đoàn sứ giả Tam Minh thoát trần
Đoàn một rồi đến đoàn hai
Chín đoàn sứ giả không ai thỉnh mời
Họ đều buông xả sự đời
Xuất gia trong pháp sống đời lạc an
Chín ngàn người ngộ Niết Bàn
Không còn nhớ việc thế gian tục trần
Tịnh Vương đành phái bạn thân
Cùng thời niên thiếu đích thân đi mời
Một ngàn người đã đến nơi
Sau khi nghe pháp sống đời xuất gia
Nhưng không quên phận vua cha
Thỉnh mời Đức Phật về nhà thăm vua
Phật Đà chấp thuận thỉnh mời
Cùng đoàn Tăng chúng đã rời chân đi
Hai mươi ngàn chúng Tỳ kheo
Đều là La Hán đi theo Phật Đà
Trải qua một chặng đường xa
Suốt trong hai tháng Phật Đà bước chân
Trở về hóa độ người thân
Thoát dòng phiền não tục trần tử sinh.

49. HÓA ĐỘ HOÀNG THÂN

Tịnh Vương cùng với muôn dân
Bá quan, văn, võ triều thần tiến ra
Cung nghinh tiếp đón Phật Đà
Cùng đoàn Tăng chúng thật là đông thay
Thích Ca Hoàng tộc xưa nay
Sẵn lòng kiêu ngạo sâu dày từ lâu
Họ khuyên con trẻ đi đầu
Để mà kính lễ, họ thì lặng thinh
Phật còn tuổi trẻ hậu sinh
Đáng hàng con cháu tâm tình kiêu sa
Biết tâm dòng dõi Thích Ca
Xưa nay ngạo mạn thật là vô tri
Phật Đà đành phải thực thi
Song thông thần lực độ trì Hoàng thân
Bay lên không giới xa gần
Hóa ra lửa, nước trên thân Phật Đà
Tịnh Vương kính lễ thiết tha
Ba lần đánh lễ con ta trong đời
Một lần là lúc sinh thời
Ba hai hảo tướng ta thời lễ con
Lần hai trong lễ hạ điền

Dưới cây hồng tảo hành thiền thâm sâu
Lần ba bay ở trên đầu
Song thông thị hiện đạo mầu chứng tri
Hoàng thân quốc thích đồng quy
Chấp tay kính lễ xin quy Phật Đà
Lúc này Phật thị hiện ra
Con đường châu báu để mà dạo đi
Rồi Ngài giảng pháp chánh tri
Hoàng thân quốc thích thọ trì pháp âm.

50. THUYẾT PHÁP ĐỘ HOÀNG THÂN

Phật Đà giảng thuyết Phật ân
Bốn điều mà cõi thế nhân không tường
Chúng sinh bất khả tư nghì
Hư không vô tận ai thì hiểu ra

Vô biên thế giới bao la
Nhất thiết trí tuệ Phật Đà vô biên
Thế rồi Phật thuyết tiền duyên
Thực hành Bồ Tát thiện hiền sâu xa
Vị vua Vessantara
Thành tựu viên mãn ba la mật rồi
Sinh về Đâu Suất cõi trời
Sống đời hoan hỷ một thời gian lâu
Thiên hoa đã héo trên đầu
Hào quang mờ nhạt bắt đầu hiện ra
Vậy là Thiên thọ đã qua
Chư Thiên khắp cõi cùng ra ân cần
Thỉnh mời Bồ Tát giáng trần
Chứng thành Phật Quả độ nhân an lành
Từ trên Thiên giới hạ sanh
Vào lòng mẫu hậu thiện lành Ma Da
Ở trong dòng tộc Thích Ca
Ca Tỳ vương quốc cũng là thanh cao
Diêm Phù châu lục sinh vào
Hợp thời xuất hiện truyền trao pháp lành
Phật Đà giáng thế độ sanh
Chư Thiên nhân loại an lành nơi nơi.

51. THUYẾT VỀ TIỀN THÂN

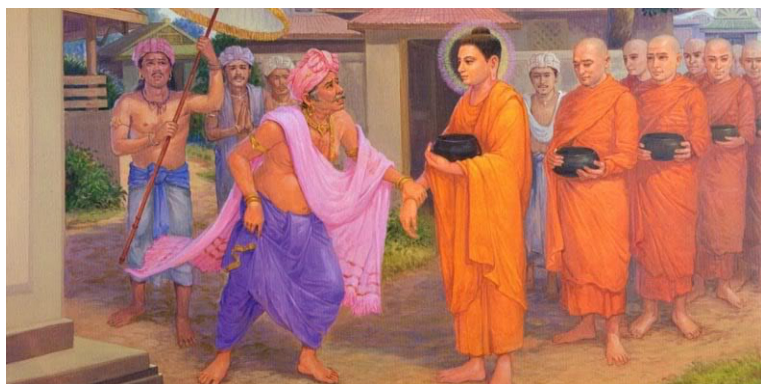
Trong vô số kiếp tu hành
Các ba la mật viên thành đến nay
Kể ra một số kiếp này
Thượng thừa thiện pháp từ ngày xa xưa
Một lần bố thí thượng thừa
Hiến dâng thân thọ cho Bà la môn
Sakka Thiên chủ chí tôn
Vẽ hình thọ ấy thành hồn mặt trăng
Một lần giữ giới thượng thừa
Long Vương đau đớn không ngựa thợ săn
Ngăn lòng sân hận khởi sanh
Bỏ đi mạng sống để hành thiện nhân
Một lần xuất thế thượng thừa
Vua Cula bỏ ngai vàng xuất gia
Bỏ đi mạng sống cửa nhà
Vì lòng xuất thế tục gia chẳng màng
Một lần trí tuệ thượng thừa
Ngài là đại trí tên Senaka
Tiên tri đoán sự gần xa
Giúp cho người khác hiểu ra sự tình
Một lần tinh tấn thượng thừa

Vượt qua đại hải ngăn ngừa hiểm nguy
Janaka thái tử xét suy
Con đường tinh tấn thực thi an lành
Một lần nhần nại tối cao
Khi làm ẩn sĩ đã rao pháp lành
Là luôn nhần nại thực hành
Khiến vua phần nộ bạo hành tay chân
Một lần chân thật tối cao
Vua cùng sát thủ đổi trao một điều
Trở về nghe pháp cao siêu
Xong liền trở lại đúng điều đổi trao
Một lần quyết định tối cao
Khi làm thái tử sinh vào Hoàng cung
Giả câm, giả điếc tận cùng
Bao nhiêu thử thách không lung chí này
Một lần từ ái tối cao
Khi làm ẩn sĩ dôi dào từ tâm
Dù cho người khác hại thân
Lòng từ giữ vững không sân với người
Một lần tâm xả tối cao
Với người sỉ nhục tâm nào có sân
Với người kính trọng muôn phần

Cũng không tham đắm là phần xả ly
Chuyện tiền thân thuyết diệu kỳ
Khiến cho thánh chúng tâm thì lạc an
Thế rồi Đức Phật lại ban
Thuyết về Phật sử liên can pháp lành
Cuối thời nghe pháp chúng sanh
Một trăm triệu đã chứng thành Tam Minh
Còn vô số khác tâm minh
Sơ, Nhị, Tam quả thực tình chứng tri
Phật Đà thuyết pháp diệu kỳ
Độ sinh vô số chứng tri Niết Bàn.

52. ĐỨC PHẬT VÀO THÀNH KHẮT THỰC

Sau giờ thuyết pháp độ sinh
Phật Đà khát thực ôm bình bước đi
Ngài dùng túc mạng xét suy
Ba đời quá khứ Phật đi thế nào
Không hề phân biệt thấp cao
Thuận theo thứ lớp đi vào xin ăn
Vua cha Tịnh Phạn ra ngăn
Tại sao con lại xin ăn thế này
Trong Hoàng cung đã biện bày

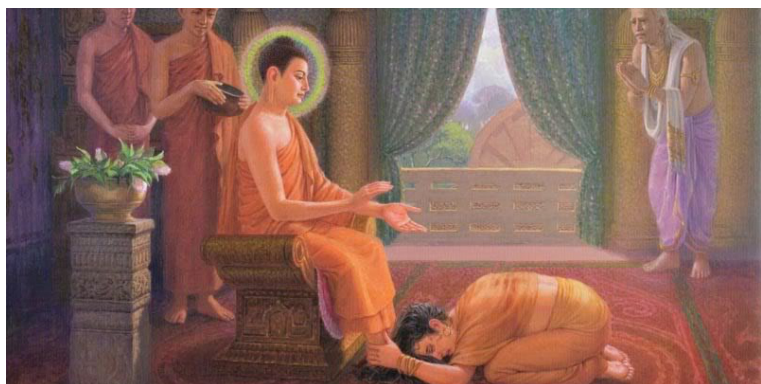

Đủ đầy thực phẩm lúc này đã xong
Phật Đà tự tại thông dong
Vì người tu đạo sống trong pháp này
Xin ăn là pháp lành thay
Theo dòng dõi Phật từng ngày xin ăn
Phật dùng pháp thoại khuyên răn
Vua cha Tịnh Phạn trở thành Dự Lưu
Ngài liền ôm bát Phật Đà
Thỉnh mời Đức Phật cùng hàng Tỳ kheo
Hai mươi ngàn vị đi theo
Đều là lậu tận đáng gieo phước lành
Phật Đà về đến Hoàng Thành
Thuyết về diệu pháp thực hành xin ăn
Đúng theo Pháp Phật thiện lành
Tránh xa những chỗ khởi sanh tâm tà

Bán nam, bán nữ tránh xa
Những nơi quán rượu kỹ ca chẳng gần
Đàn bà góa phụ, ni cô
Khi đi khát thực chớ vô chỗ này
Sau khi thuyết pháp tỏ bày
Vua cha chứng quả Nhất Lai tức thì
Cùng người di mẫu của Ngài
Nhập dòng Thánh quả sơ khai thiện lành.

53. ĐỘ YASODHARĀ

Hoàng hậu Yasodharā
Ở trong cung thất không ra đón chào
Vua cha dẫn Phật đi vào
Nàng liền quỳ xuống úp đầu vào chân
Tỏ ra lưu luyến muôn phần
Người thương giờ đã thành thân Phật Đà
Vua cha Tịnh Phạn nói ra
Từ khi Phật mới xuất gia tu hành
Trong cung nàng cũng tịnh thanh
Sống đời giản dị tu hành tại gia
Bao nhiêu Hoàng tử lân la
Tỏ tình không được thật là chánh chuyên

Phật Đà liên thuyết tiền duyên
Thuở làm Tiên nữ chánh chuyên giữ mình
Tán dương đức hạnh chung tình
Phật cùng đại chúng của mình rời đi.

54. PHẬT ĐỘ EM TRAI

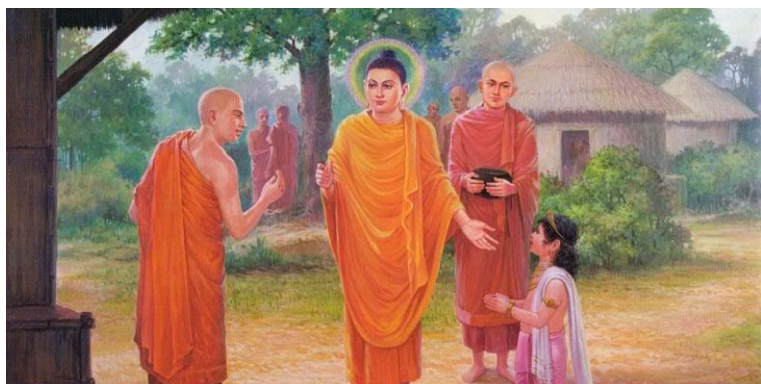
Em trai Đức Phật, Nanda
Vào ngày lễ cưới cũng là phong vương
Nanda đặt bát cúng dường
Phật trao bình bát lên đường ra đi
Nanda không hiểu ý gì
Liên ôm bình bát cùng đi theo Ngài
Trên đường còn vắng bên tai
Người yêu than thở ngẩn dài về mau
Đến nơi Phật hỏi một câu

Nanda có muốn cạo đầu xuất gia
Trong lòng không muốn nhưng mà
Vì lòng tôn kính nói là có vâng
Cạo đầu đã mặc cà sa
Nhưng lòng vẫn nhớ thiết tha dáng hình
Người yêu trẻ đẹp tươi xinh
Vì chàng đâu có thực tình xuất gia
Cũng vì muốn độ Nanda
Phật dùng thần lực để mà dẫn đi
Bay qua dãy núi xanh rì
Trên cành con khỉ cực kỳ xấu xa
Phật liền hỏi này Nanda
Vợ người, con khỉ ai là đẹp hơn
Đương nhiên vợ đệ đẹp hơn
Xấu xa con khỉ, đáng hờn, đáng chê
Khi lên Đạo Lợi cõi Thiên
Nanda nhìn thấy các tiên nữ rồi
Phật liền hỏi này Nanda
Vợ người, tiên nữ ai là đẹp hơn
Xấu như khỉ cái đáng hờn
Nếu đem vợ đệ sánh tiên nữ này
Phật khuyên tu tập từ nay

Sau này phước quả đến ngày sinh Thiên
Năm trăm cô gái nàng tiên
Sẽ là của đệ vô biên phước lành
Nanda hoan hỷ tu hành
Chỉ mong được hưởng phước lành sinh Thiên
Các Tỳ kheo hiểu nhân duyên
Khuyên Nanda hãy hưởng miền vô sinh
Niết Bàn giải thoát tịnh minh
Tu hành giải thoát tử sinh luân hồi
Nanda hồ thẹn quá thôi
Hành thiền miên mật thế rồi ngộ ra
Con đường chân lý sâu xa
Đoạn trừ ái dục để mà vô sinh
Ngài tìm đến Phật tỏ trình
Giải trừ lời hứa với mình trước kia
Giờ đây tham ái đã lìa
Chứng A La Hán trước kia mê tình
Bây giờ chấm dứt tử sinh
Tri ân Phật đã độ mình tận tâm.

55. ĐỘ RĀHULA XUẤT GIA

Ngày Rāhula chào đời
Là ngày Bồ Tát cũng rời nhân gian
Tu tâm chứng ngộ Niết Bàn
Trở thành Đức Phật muôn ngàn thân ân
Phật về hóa độ thân nhân
Rahu nghe mẹ, đến chân Phật Đà
Ngây thơ luôn miệng nói ra
Cho con thừa tự gia tài của cha
Phật Đà lặng lẽ đi ra
Rahu theo bước Phật Đà cùng đi
Trở về Tịnh Xá thọ trì
Xuất gia giữ giới Sa di thiện lành
Gia tài chánh pháp thực hành
Hướng về giải thoát tử sanh luân hồi
Tịnh Vương nghe cháu xuất gia
Trong lòng sầu khổ thật là bi ai
Phật là đệ nhất con trai
Nanda con thứ cả hai xuất trần
Cháu trai kế tự ngai vàng
Bây giờ theo Phật thuộc hàng xuất gia
Tịnh Vương xin với Phật Đà

Cho ban giới luật xuất gia thì cần
Sự đồng tình của mẹ cha
Cho con mình được xuất gia tu hành
Tình thương của bậc sinh thành
Thâm sâu bất tận luôn dành cho con.

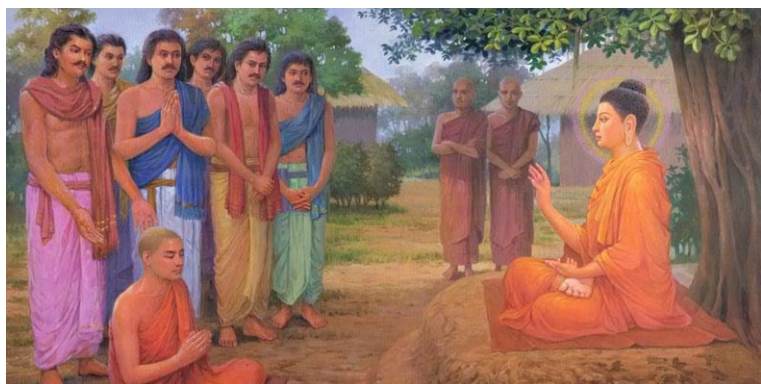
56. VUA CHA GIẢI THOÁT

Một ngày sau lễ cúng dàng
Vua cha Tịnh Phạn nói rằng trước đây
Phật tu khổ hạnh thân gầy
Chư Thiên đã đến nơi đây nói rằng
Siddhattha đã chết rồi
Nhưng cha quả quyết con tôi vẫn lành
Con tôi là Phật sẽ thành
Sẽ tu đặc đạo vô sanh thoát trần

Phật Đà kể chuyện tiền thân
Trong đời quá khứ một lần người ta
Thử lòng tài trí của cha
Đem xương dê đến để mà báo tin
Rằng đây là đứa con ông
Chẳng may nó đã ra nông nỗi này
Người cha cười nói vỗ tay
Không tin lời đó, điều này vô duyên
Bảy đời thất tổ cứu huyền
Nhà ta chưa có thanh niên lìa đời
Kể xong chuyện đó hợp thời
Phật tuyên Tứ Đế từng lời thâm sâu
Vua cha tỏ ngộ đạo mầu
Bất Lai chứng đắc, khổ sầu tiêu tan
Dục tham, sân hận đều tàn
Từng ngày cuộc sống lạc an giữa đời
Trước ngày từ giã nhân gian
Phật về thuyết giảng truyền ban pháp lành
Vua cha giác ngộ vô sanh
Chứng A La Hán thiện lành ra đi
Niết Bàn tịch diệt vô vi
Ân tình phụ tử diệu kỳ là đây.

57. SÁU VỊ HOÀNG TỬ XUẤT GIA

Sau khi hóa độ Hoàng thân
Phật cùng đệ tử lại dần đi xa
Một nghìn người tộc Thích Ca
Cũng theo chân Phật xuất gia tu hành
Vẫn còn sáu vị Hoàng gia
Ham chơi nên vẫn ở nhà chưa đi
Người ta chỉ trích rồi thì
Mahānāma đã định ra đi tu hành
Gặp em Anuruddhā
Dặn dò những việc của nhà thực thi
Rất nhiều công việc chi li
Người em ngán ngẩm nguyện đi tu hành
Trở về xin mẹ thật nhanh
Mẹ ngài không muốn nên đành nói ra
Chừng nào vua Bhaddiya
Bạn thân con ấy xuất gia đi cùng
Anuruddhā lại gặp vua
Dùng lời thuyết phục để cùng xuất gia
Trong lòng không muốn nhưng mà
Nặng tình bề bạn xuất gia nhận lời
Sáu người Hoàng tộc hợp thời

Cùng ngày hôm ấy đều rời chân đi
Một là vua Bhaddiya
Hai là Hoàng tử Anuruddhā
Ba là Hoàng tử Ananda
Thứ tư Hoàng tử tên là Bhagu
Năm là Hoàng tử Kimila
Sáu là Hoàng tử Devadatta
Khi đi đến nước Malla
Sáu người cởi bỏ Hoàng gia trên mình
Trao cho một đứa cùng đình
Người thợ cạo tóc cùng mình ra đi
Upāli chột xét suy
Người trong Thích Tộc cực kỳ bạo thô
Nghĩ ta đã trộm cướp đồ
Trở về chắc chắn sẽ vô ngục tù

Chi bằng xuất thế đi tu
Mai sau đắc đạo vân du độ đời
Xét suy một lúc vậy thời
Chạy theo sáu vị sống đời xuất gia
Đến khi gặp Đức Phật Đà
Sáu người xin Phật xuất gia cho chàng
Là người nô lệ trước tiên
Rồi sau đến họ an nhiên xuất trần
Xóa đi cao thấp tranh phân
Sống đời bình đẳng xuất trần như nhau.

58. TRƯỞNG GIẢ CẤP CÔ ĐỘC

Trong thời giáo pháp Phật Đà
Có người cư sĩ thật là tín tâm
Thường hay từ thiện giúp đời
Làm nghề buôn bán khắp nơi xa gần
Một lần đến gặp bạn thân
Ở thành Vương Xá nghe ân Phật Đà
Thân tâm hoan hỷ sinh ra
Muốn đi gặp Đức Phật Đà hôm nay
Bạn thân hoan hỷ giải bày
Lúc này trời tối đợi ngày hôm sau

Mong cho trời sáng mau mau
Tâm luôn tưởng niệm một câu Phật Đà
Do tâm tịnh tín sáng ra
Toàn thân tỏa chiếu như là hào quang
Nghĩ rằng trời đã sáng rồi
Ông liền cất bước đến nơi Phật Đà
Giữa đường gặp bãi tha ma
Dẫm lên xác chết thấy mà cảm kinh
Lúc này tâm tán loạn sinh
Hào quang biến mất thực tình muốn lui
Chư Thiên sách tấn chớ lùi
Hãy đi thì sẽ đến nơi Phật Đà
Nhớ về Đức Phật vậy là
Hào quang xuất hiện sáng ra soi đường
Đến nơi Tịnh Xá lúc này

Phật đang dạo bước ở ngoài đường đi
Ông Cấp Cô Độc nghĩ suy
Nếu Ngài là Phật vậy thì biết ta
Cái tên cha mẹ đặt ra
Cũng vừa lúc ấy Phật Đà gọi ngay
Hãy đến đây Sudatta
Ông Cấp Cô Độc thật là cảm kinh
Phật Đà biết được tâm mình
Một lòng quỳ kính dưới chân Phật Đà
Phật ban pháp thoại sâu xa
Nghe xong thời pháp ngộ ra chính mình
Dự Lưu Sơ quả phát sinh
Quy y Tam Bảo hết mình trợ duyên
Hộ trì giáo pháp hoằng truyền
Lưu danh muôn thuở vô biên phước lành.

59. XÂY DỰNG TỊNH XÁ KỲ VIÊN

Từ khi gặp Đức Phật Đà
Tâm ông trưởng giả thật là hân hoan
Ông liền thỉnh Đức Phật Đà
Cùng chư Tăng đến quê nhà an cư
Nhận lời thỉnh với tâm từ

Ông liền tính toán con đường bao xa
Dựng lên am thất để mà
Dừng chân nghỉ tạm, Phật Đà lại đi
Ông trở về trước quê nhà
Tìm nơi thích hợp để mà dựng xây
Thiền môn, Tịnh Xá, vườn cây
Thỉnh mời Đức Phật về đây hoằng truyền
Trong thành có một khu vườn
Rất là phù hợp không gần không xa
Của ông thái tử Jeta
Đường đi thuận tiện vào ra dễ dàng
Bốn bề lặng lẽ thanh thang
Tham thiền nhập định dễ dàng tu tâm
Ông tìm thái tử hỏi mua
Dù không muốn bán nói đùa cho qua
Ông mang vàng dát cho đầy
Đó là giá của vườn cây quý này
Trong lòng vui vẻ lành thay
Sai người mang dát vàng ngay tức thì
Lúc này thái tử nghĩ suy
Phật Đà là Đấng cực kỳ thượng nhân
Khiến ông trưởng giả không ngần

Bỏ ra vô số kim ngân cúng dàng
Còn nơi dựng cổng cao sang
Ta xin dâng cúng tiền vàng dựng xây
Chẳng lâu sau đó nơi đây
Một ngôi Tịnh xá dựng xây viên thành
Muôn đời sau vẫn nổi danh
Kỳ Viên Tịnh xá tu hành tịnh tâm.

60. PHẬT ĐÀ ĐẾN TỊNH XÁ KỲ VIÊN

Lúc này Tịnh xá dựng xong
Tâm ông trưởng giả rất mong cúng dàng
Sai người thỉnh Phật đi sang
Kỳ Viên Tịnh xá sẵn sàng cung nghinh
Phật vì phổ độ chúng sinh
Cùng hàng đệ tử của mình rời đi
Đầu trần, chân đất trường kỳ
Trải qua thág rưởi bước đi dặm trường
Trang hoàng sạch sẽ con đường
Người dân hai nước cúng dường Như Lai
Đi qua một quãng đường dài
Trở về Tịnh xá hoàng khai pháp lành
Với tâm tịnh tín lòng thành

Lễ nghi cung đón diều hành từ xa
Rót nước lên tay Phật Đà
Cúng dàng Tịnh Xá thiết tha lòng thành
Nơi đây Phật Pháp thịnh hành
Chúng sinh giác ngộ thiện lành vô biên
Nơi đây giáo pháp hoàng truyền
Nơi đây phổ độ mọi miền chúng sinh
Nơi đây Phật pháp xương minh
Nơi đây còn mãi trong kinh Phật Đà.

61. CÔNG CHÚA SUMANA

Vào ngày đón rước Phật Đà
Trở về Tịnh Xá thật là trang nghiêm
Trong đoàn đón rước đi đầu
Là công chúa nhỏ Sumana
Con đức vua Pasenadi
Cùng năm trăm bé gái rải hoa
Khi vừa đến nước Kosala
Đoàn người chào đón rải hương hoa
Phật tạm dừng chân ban pháp thoại
Đến công chúa nhỏ Sumana
Cùng năm trăm bé gái rải hoa

Tất cả lúc này lên bảy tuổi
Chứng quả Dự Lưu ngộ chánh tà
Ân Đức Phật Đà vậy thâm sâu
Phổ độ chúng sinh bước khởi đầu
Đường đến Kỳ Viên truyền chánh pháp
Chúng sinh vô số chứng đạo mầu.

62. NGƯỜI BÁN HOA SUMANA

Ở thành Vương Xá có nam nhân
Thường ngày hái hoa đến dâng vua
Rồi có một hôm ông gặp Phật
Khởi tâm cung kính thật thiết tha
Quyết định dâng hoa cúng Phật Đà
Cho dù tội ấy hại thân ta
Tung hai năm hoa để cúng dàng
Hoa ấy lũng lơ kết thành tràng
Trở thành cái lọng che trên Phật
Chuyện này hy hữu đã xảy ra
Rồi năm thứ hai, năm thứ ba
Cả tám năm hoa tung hết ra
Tạo thành bức màn che hai bên
Và ở trước sau, cũng như trên

Hoa cứ xoay quanh Đức Phật Đà
Khiến cho dân chúng đều hướng ra
Xem điều kỳ lạ của Sumana
Cho đến tận khi về Tịnh Xá
Thì tràng hoa ấy mới rời ra
Theo chân Đức Phật đoạn đường xa
Khi Sumana trở về nhà
Người vợ hỏi ông hoa ở đâu
Ông liền kể lại những chuyện qua
Người dân nô nức khắp gần xa
Chính là duyên cớ những tràng hoa
Lơ lửng trên không khi cúng Phật
Cho dù vua có lấy mạng ta
Người vợ ngu si chẳng hiểu gì
Vì lòng sợ chết quá sâu bi
Liên dẫn hết con đến gặp vua
Tâu trình mọi sự việc phân bua
Và xin được bỏ người chồng ấy
Mong cho tai họa khỏi đến mình
Vua liền chấp thuận những điều này
Ngài cũng ra đường thấy hoa bay
Hòa cùng dòng người theo chân Phật

Quả là điều hy hữu xưa nay
Rồi vua truyền gọi Sumana
Hỏi rõ nguyên do cúng Phật Đà
Sumana đã giải thích là
Vì lòng tôn kính Phật thiết tha
Sẵn sàng bỏ mạng để dâng hoa
Có thể là do oai lực ấy
Khiến hoa lơ lửng kết thành tràng
Nhà vua khen ngợi hạnh cúng dàng
Ban thưởng cho chàng tám con voi
Cùng tám con ngựa của Hoàng gia
Tám nam, tám nữ, tám bộ y
Tám ngàn đồng tiền, tám vợ hiền
Thêm tám ngôi làng cho cai quản
Gọi là tám món của vua ban.

63. ĐỘ ẨN SĨ AGGIDATTA

Ở thành Xá Vệ Kosala
Một vị Quốc Sư tuổi đã già
Xa lánh trần gian tu khổ hạnh
Mười ngàn nam tử cũng tu theo
Ông dạy người ta giữ thiện tâm

Mỗi khi nó khởi một lỗi lầm
Thì phải xuống sông tắm lấm cát
Bỏ vào một chỗ để ngứa tâm
Lâu ngày đông cát cứ to dần
Một con rồng độc đến ẩn thân
Khiến đoàn ẩn sĩ đều sợ hãi
Không còn ai dám mắng đến gần
Phật sai đại đức Mục Liên
Hãy đến nơi đây độ hữu duyên
Đại đức Mục Liên đến đúng nơi
Có con rồng ấy để nghỉ ngơi
Rồng phun khói lửa sáng bầu trời
Đại đức Mục Liên phun trả lại
Hàng phục con rồng ấy thật ngoan
Quấn quanh gò cát lấy mỏng che
Đại đức an nhiên ngồi thiền định
Mười ngàn đạo sĩ ấy cảm kinh
Cũng vừa lúc ấy Phật đến nơi
Đại đức Mục Liên liền quỳ kính
Phật Đà thuyết pháp đã hợp thời
Phật hỏi này Aggidatta
Ông dạy người ta những điều chi

Thưa Đức Thế Tôn con thường dạy
Hãy nương đồi núi với rừng cây
Lâm viên, đại thọ... những nơi đây
Sẽ thoát khổ đau cho các người
Phật dạy rằng Aggidatta
Con người sợ hãi nên nương tựa
Đồi núi, rừng cây với lâm viên...
Nhưng mà đau khổ vẫn triền miên
Muốn thoát khổ đau phải tựa nương
Vào ngôi Tam Bảo mới có đường
Thoát khổ lâu dài cả trước sau
Phật Đà khai mở pháp thâm sâu
Nói về sự thật rõ từng câu
Mười ngàn ẩn sĩ đều chứng ngộ
Quả A La Hán thoát khổ sầu
Tất cả đều xin Phật xuất gia
Trở thành Tăng chúng của Phật Đà
Cũng ngày hôm ấy khắp gần xa
Tín đồ ẩn sĩ đến vào ra
Dâng vật cúng dường sao thấy lạ
Mọi sự hôm nay thấy khác xa
Phật liền gọi Aggidatta

Hãy giải hoài nghi cho đại chúng
Aggidatta hiện thần thông
Bay lên lơ lửng ở hư không
Rồi hạ xuống chân Đức Phật Đà
Thành tâm kính lễ thật thiết tha
Tất cả mọi người đã hiểu ra
Cùng nhau kính lễ Đức Phật Đà.

64. ĐỘ LÃA THỂ JAMBUKA

Từ thời Đức Phật Kassapa
Một Tỳ kheo trẻ đã tạo ra
Nghịch ác do lòng ghen tị lớn
Với bậc A La Hán cao xa
Một vị trưởng giả ở trong làng
Cúng dàng Tịnh Xá đến Tỳ kheo
Và vẫn thường xuyên làm hộ độ
Một vị A La Hán Tỳ kheo
Đã ghé nơi đây được ít ngày
Thí chủ hân hoan mừng vị ấy
Tỏ lòng cung kính rất sâu dày
Vị Tỳ kheo trẻ khởi lòng ghen
Nói lời xúc phạm rất đê hèn

Này hỡi ông kia ăn phần đi
Chớ đừng ăn thực phẩm làm gì
Hãy cạo tóc râu bằng vỏ cây
Hơn là thợ cạo ở nơi đây
Hãy để lửa thân hơn mặc y
Nhận đồ thí chủ để làm gì
Hãy nằm trên đất cho rồi đi
Nằm giường thí chủ mà làm chi
Sáng sau vị Tỳ kheo trẻ dậy
Giả vờ báo thức nhỏ li ti
Mà không biết rằng vị La Hán
Ngay từ rất sớm đã rời đi
Đến giờ thọ thực ông trưởng giả
Hỏi vị Tỳ kheo khách ở đâu
Vị Tỳ kheo trẻ buông lời nói
Vị ấy vẫn đang ngủ thật sâu
Một phần vật thực được gửi về
Nhờ thầy dâng vị khách Tỳ kheo
Rồi trên đường trở về Tịnh Xá
Vị Tỳ kheo trẻ đã nghĩ suy
Nếu thức ăn này ngon đến vậy
Vị kia mê nó chẳng rời đi

Thế rồi vị ấy liền quăng bỏ
Các đồ ăn ấy, thật ngu si
Trở về Tịnh Xá thì không thấy
Vị A La Hán đã rời đi
Hai mươi ngàn năm rảnh tu hành
Một ngày tâm bất thiện khởi sanh
Cũng đủ tiêu tan đi tất cả
A Tỳ Địa ngục đã ghi danh
Suốt từ thời Phật Kassapa
Cho đến bây giờ Phật Thích Ca
Vị ấy ở trong A Tỳ Ngục
Cho đến kiếp này được sinh ra
Trong một gia đình cũng danh gia
Cha mẹ đặt tên Jambuka
Cũng do ác nghiệp của xưa xa
Cậu nén ăn phân, ở trần truồng
Ngủ trên mặt đất, thích nằm sông
Cũng vì cơ ấy nên cha mẹ
Cho cậu xuất gia, đạo trần truồng
Những người lỏa thể cho cậu ta
Xuất gia, nhổ tóc bằng vỏ cây
Ở đây cậu chỉ nén ăn phân

Từ chối đồ ăn khác để phần
Khi các đạo sĩ này hay biết
Họ đuổi cậu đi chẳng cho gần
Cậu đến gần nơi có hầm phân
Suốt ngày ở đó đứng một chân
Người ta dăng cúng cũng không cần
Cậu nói rằng ta ăn gió thổi
Cả đại địa này không chịu nổi
Nếu như ta đứng cả hai chân
Dân chúng nhiều nơi đều hay biết
Cứ tưởng cậu là bậc Thánh nhân
Một hôm Phật quán sát cõi trần
Thấy được người này có hạnh nhân
Phật đã đích thân đi đến đó
Giáo hóa người này ngộ chánh chân
Phật Đà đi đến chỗ đạo nhân
Một cơn mưa lớn sạch mùi phân
Đến nơi Phật gọi Jambuka
Người là ai dám gọi tên ta
Ta là Sa môn đi đường xa
Hãy chỉ cho ta chỗ nghỉ ngơi
Ở đây không chỗ xin hãy rời

Phật vẫn không đi và ở lại
Chư Thiên đêm đó đến thăm Ngài
Sáng mai Jabuka đến thưa
Đêm qua ai đến đó thưa Ngài
Họ có hào quang thật chẳng sai
Phật nói chư Thiên và Đại Phạm
Vẫn thường thăm viếng đến Như Lai
Tôi đã ở đây mười lăm năm
Chỉ toàn ăn gió đứng một chân
Vậy mà chưa từng được một lần
Chư Thiên thăm viếng giống như Ngài
Đức Phật nói này Jambuka
Người đừng mong lừa gạt được ta
Người chỉ ăn phân, nằm trên đất
Nhổ tóc vỏ cây, sống trần truồng
Nghiệp ác từ xưa cho quả báo
Vậy mà còn dối trá điêu ngoa
Jambuka hổ thẹn hỏi Phật Đà
Ác nghiệp gì con đã tạo ra
Khiến con chịu quả báo xấu xa
Phật kể tiền duyên từ thuở trước
Xúc phạm A La Hán mà ra

Nghe xong những ác nghiệp xấu xa
Tâm ông hổ thẹn thật thiết tha
Phật cho một tấm vải che thân
Xong Ngài ban diệu pháp dần dần
Ngay ở cuối thời nghe diệu pháp
Trở thành A La Hán chánh chân
Quy y Đức Phật xin xuất gia
Trở về nương tựa pháp Phật Đà
Phật pháp cao siêu hơn tất cả
Có duyên có trí sẽ ngộ ra.

65. ĐỨC PHẬT THUYẾT KINH CHÂU BÁU

Thành Vesali gặp tai ương
Dịch bệnh lây lan xác ngập đường
Dân chúng nơi đây đều sợ hãi
Thỉnh mời Đức Phật rải tình thương
Phật Đà từ mẫn đã lên đường
Cứu độ dân lành thoát tai ương
Một cơn mưa lớn ngập con đường
Cuốn trôi xác chết đã phình trương
Bốn bề thanh tịnh như ngày trước
Mỗi bước Phật đi hết tai ương

Phật sai Tôn giả Ananda
Tụng Kinh Châu Báo thật thiết tha
Niệm ân Tam Bảo nhờ uy lực
Tẩy trừ cấu uế diệt tà ma
Bảy ngày Đức Phật thuyết giảng kinh
Tế độ vô biên những chúng sinh
Chư Thiên, nhân loại lên bờ giác
Lợi ích bao nhiêu chúng hữu tình
Bốn điều cần thiết khi tụng kinh
Một là đọc đúng âm Pāli
Hai là hiểu nghĩa kinh xét suy
Ba là không mong cầu lợi dưỡng
Bốn là bi mẫn với từ tâm
Bốn điều thành tựu của người nghe
Một là tội ngũ nghịch tránh xa
Hai là tà kiến chẳng sinh ra
Ba là tin tưởng lời Kinh dạy
Bốn là chăm chú lắng nghe Kinh
Phật từ quảng đại độ chúng sinh
Thoát khỏi tam tai Châu Báo Kinh
Nạn đói, phi nhân và dịch bệnh
Nhờ ân Tam Bảo được hồi sinh.

66. HÒA GIẢI CHIẾN TRANH

Một lần tranh chấp nước sông
Giữa hai dòng tộc bất đồng xảy ra
Koliya với Thích Ca
Hai bên vốn dĩ hài hòa xưa nay
Cùng chung một khúc sông này
Tươi cho ruộng lúa tháng ngày xanh tươi
Một năm hạn hán khô cằn
Nước sông không đủ nên hẳn cạnh tranh
Lúc này xung đột khởi sanh
Trước thì còn nhỏ, sau thành chuyện to
Hai bên dàn trận gay go
Sẵn sàng tử chiến đánh cho biết mình
Phật Đà quan sát chúng sinh
Biết rằng chiến trận dân tình khổ đau
Ngài dùng thần lực đến mau
Chiếu hào quang sáng chuyển màu không gian
Hai bên chiến sĩ dàn hàng
Thấy trời tăm tối ngõ ngàng nhìn lên
Phật ngồi lơ lửng bên trên
Đều quăng vũ khí đến bên Phật Đà
Phật Đà hỏi, sắp diễn ra

Chuyện gì hai nước thật là đông vui
Hai vua xúc động ngậm ngùi
Chúng con chẳng có niềm vui thú gì
Đến đây chiến đấu bởi vì
Nước sông cạn kiệt ai thì nhường ai
Phật Đà lại hỏi cả hai
Nước sông này giá tiền tài bao nhiêu?
Dạ thưa rẻ lắm không nhiều
Tướng quân đáng giá bao nhiêu tiền tài?
Dạ thưa vô giá không sai
Phật Đà lại nói có ai dại gì
Mà trao đổi cái li ti
Lấy cái giá trị chỉ vì hận sân
Chiến tranh đau khổ muôn phần
Chỉ vì sân hận làm nhân khổ sâu

Thế rồi Phật kể những câu
Chuyện về quá khứ đối đầu hại nhau
Cả hai cùng khổ cùng đau
Từ tâm mở rộng cùng nhau an lành
Vậy thôi chớ có tranh giành
Khiến cho hai nước làm lành với nhau.

67. ĐỘ NĂM TRĂM TỶ KHEO BẤT MÃN

Sau khi hòa giải chiến tranh
Cho hai quốc độ làm lành với nhau
Họ về bàn luận trước sau
Nếu không có Phật đánh nhau toại bởi
Chúng ta đã sớm châu trời
Tri ân Đức Phật vậy thời cử ra
Năm trăm nam tử để mà

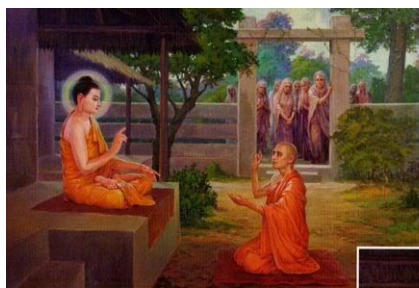
Đi theo Đức Phật xuất gia tu hành
Hai bên đồng ý tán thành
Năm trăm người đã tu hành xuất gia
Hằng ngày theo Đức Phật Đà
Trì bình khát thực để mà tu tâm
Những người vợ cũ âm thầm
Gửi thư nhắn nhủ với tâm chẳng lành
Chàng không từ bỏ tu hành
Thiếp đi bước nữa, hãy nhanh trở về
Các Tỳ kheo ấy não nề
Buồn phiền tâm trí hướng về thế gian
Phật Đà an ủi bảo ban
Theo ta đi đến non ngàn Tuyết Sơn
Các Tỳ kheo ấy nói rằng
Chúng con đâu có phi thăng phép màu
Phật dùng thần lực thâm sâu
Đưa đoàn Tăng chúng u sầu bay cao
Tuyết sơn bí ẩn chừng nào
Hôm nay tận mắt đi vào thấy ra
Khi lên đến đỉnh cao xa
Những gì không hiểu hỏi ta giải bày
Có đàn cu mái lúc này

Vây quanh cu chúa tung bay xa gần
Các Tỳ kheo hỏi nguyên nhân
Phật Đà thuyết pháp chánh chân hợp thời
Tiền thân cu chúa bao đời
Chính là Bồ Tát ở nơi núi này
Với đàn cu mái tung bay
Nữ nhân tính nét đổi thay khác thường
Nữ nhân dối trá cứu trường
Nữ nhân tham dục nên thường tà dâm
Nữ nhân như vậy lỗi lầm
Vì không hiểu biết được tâm đàn bà
Nam nhân say đắm thiết tha
Vướng vào tục lụy thật là đáng thương
Tiền thân cu chúa một chương
Thuyết về nỗi khổ vẩn vương đàn bà
Các Tỳ kheo thức tỉnh ra
Không vương vẩn vợ thế là tịnh tâm
Phật Đà thuyết pháp thậm thâm
Tỳ kheo giác ngộ mê lầm tiêu tan
Năm trăm vị đắc Niết Bàn
Chứng A La Hán tiêu tan não phiền
Thần thông quảng đại vô biên

Từ trên núi tuyết an nhiên bay về
Thoát dòng tục lụy tái tê
Khi đi Phật độ, khi về tự thân
Phật Đà thuyết pháp chánh chân
Độ người ra khỏi cõi trần khổ đau.

68. NỮ GIỚI XUẤT GIA

Phật Đà thuyết pháp độ sinh
Ở trên núi Tuyết cao minh thiện lành
Năm trăm Tăng chúng vô sanh
Năm trăm bà vợ trở thành đơn thân
Quyết tâm xuất thế tục trần
Họ tìm di mẫu tỏ phần xuất gia
Khi vua Tịnh Phạn băng hà
Chúng A La Hán tại gia Niết Bàn
Di mẫu xin Phật xuất gia
Ba lần cầu thỉnh Phật Đà không cho
Bởi vì Phật có lý do
Khiến cho người nữ phải là nhất tâm
Từ lâu phiền não ngủ ngầm
Nếu không cố gắng đạo tâm khó thành
Lúc này di mẫu đồng hành

Cùng đoàn nữ giới khởi hành ra đi
Suốt gần hai tháng trường kỳ
Từng ngày cất bước quyết đi thoát trần
Sưng vù hết cả hai chân
Lấm lem lê lết cũng dần đến nơi
Hai hàng nước mắt tuôn rơi
Đến đây chỉ muốn sống đời xuất gia
Nhưng chưa dám gặp Phật Đà
Thỉnh nhờ đại đức Anan xin giùm
Anan đi đến Phật Đà
Xin cho đi mẫu cùng là nữ nhân
Xuất gia giải thoát tục trần
Phật Đà từ chối nhiều lần không cho

Anan suy nghĩ đắn đo
Không xin thẳng nữa quanh co hỏi rằng
Nữ nhân có đặc đạo chẳng
Phật rằng điều đó cũng bằng nam nhân
Anan cầu thỉnh nhiều lần
Xin cho di mẫu xuất trần tu tâm
Để ngăn ngừa khỏi lỗi lầm
Phật ban tám pháp ghi tâm suốt đời
Một ni tuổi tác không phân
Thấy Tỳ kheo trẻ cũng cần chấp tay
Hai là nhập hạ ở đâu
Cũng gần Tăng chúng để cầu bảo ban
Ba là nửa tháng một lần
Cầu xin giáo giới chuyên cần tu tâm
Bốn là tự tứ phải tầm
Cả hai hội chúng lỗi lầm chỉ ra
Năm là sám hối cũng là
Hai bên hội chúng để mà bảo ban
Sáu là thọ giới cho ni
Cả hai hội chúng thực thi trao truyền
Bảy là không được mắng hay
Nói lời chỉ trích đến thầy Tỳ kheo

Tám không sách tấn Tỳ kheo
Tỳ kheo sách tấn thuận theo đúng thời
Thực hành như vậy được thời
Phật cho người nữ sống đời xuất gia
Anan hoan hỷ bước ra
Nói lời mà Đức Phật Đà truyền trao
Lúc này di mẫu nghẹn ngào
Thành tâm giữ giới Phật trao thọ trì
Trở thành vị Tỳ kheo ni
Năm trăm người nữ thọ trì tiếp theo
Vậy là Ni chúng Tỳ kheo
Hình thành tu tập thuận theo pháp lành
Siêng năng tinh tấn tu hành
Không bao lâu cũng trở thành vô sinh.

69. ĐỘ SACCACA

Thuở xưa ở thành Vesali
Có một chàng trai Saccaka
Cùng bốn người chị đã sinh ra
Trong một gia đình thuần đạo sĩ
Có tài biện luận rất sâu xa
Tiếp thu năm trăm luận từ cha

Năm trăm từ mẹ họ nữa là
Một ngàn luận điệu cho mỗi đứa
Riêng Saccaka lại học thêm
Một ngàn luận điệu từ nhân thế
Kiến thức của chàng thuộc bậc trên
Bốn người chị gái đi khắp nơi
Mang canh hồng táo sẵn sàng mời
Ai muốn luận tranh thì hãy đến
Làm cho canh hồng táo đó rơi
Tôn giả Xá Lợi Phất đi qua
Dùng chân chà đạp nó tan ra
Bốn người chị ấy liền đi đến
Luận chiến một phen ngộ chánh tà
Một ngàn quan điểm đã nêu ra
Tôn giả trả lời xong tất cả
Ngài chỉ hỏi lại một câu là:
Thế nào là một pháp nói ra?
Cả bốn cô chị đều im lặng
Thành tâm theo pháp Phật xuất gia
Còn người em út Saccaka
Quyết tâm luận chiến với Phật Đà
Dẫn hội chúng đông đi tìm Phật

Chàng hỏi kính thưa Gotama
Ngài dạy điều gì cho đệ tử
Được gọi là giáo pháp sâu xa
Đức Phật trả lời Saccaka
Ta dạy chính về thân năm uẩn
Vô thường, vô ngã hãy hiểu ra
Saccaka chất vấn Phật Đà
Cỏ cây nương tựa đất sinh ra
Cũng vậy có nương thân ngũ uẩn
Tội phước trên đời mới tạo ra
Đức Phật hỏi rằng Saccaka
Người cho năm uẩn là tự ngã?
Dạ thưa! đúng vậy Gotama
Phật Đà lại hỏi Saccaka
Các vua Sát-ly ở gần xa

Có quyền xử phạt kẻ gian tà?
Thưa vâng đúng vậy Gotama
Người cho năm uẩn là tự ngã
Có thể khiến nó theo ý ta?
Ví như nó trẻ mãi không già?
Đức Phật đã hỏi lần thứ hai
Sacca im lặng thụt hai vai
Phật Đà nói với Saccaka
Câu hỏi hợp lý được đưa ra
Như Lai hỏi đến câu thứ ba
Nếu như im lặng thì tại chỗ
Đầu nó tức thì vỡ tan ra
Liền ngay lúc ấy một Dạ Xoa
Tay cầm chày sắt xuất hiện ra
Đứng ở trên đầu Saccaka

Nếu người không trả lời Đức Phật
Đầu người nhất định vỡ tan ra
Saccaka sợ hãi thưa Phật Đà
Con không có quyền với thân ta
Công nhận năm uẩn này vô ngã
Thuận theo chánh kiến của Phật Đà
Phật Đà giáo hóa Saccaka
Thuận theo chánh kiến bỏ tâm tà
Lúc này chàng mới tỏ ngộ ra
Con đường chánh pháp quá sâu xa
Khởi tâm kính ngưỡng Pháp Phật Đà.

70. PHẬT CẨM THỂ HIỆN THẦN THÔNG

Có ông trưởng giả ở vương thành
Nổi lòng nghi hoặc đã khởi sanh
Thế gian nhiều bậc tự xưng danh
Ta là La Hán quả tu hành
Vì muốn chứng minh thật rõ ràng
Treo bát trăm hương ở trên cành
Rồi ông khuyến cáo giữa quần sanh
Thế gian ai đáng là La Hán
Thì hãy bay lên để lấy nhanh

Rất nhiều ngoại đạo đến phân tranh
Dùng nhiều kế sự muốn giết giành
Nhưng ông trưởng giả này cương quyết
Thật là La Hán hãy bay nhanh
Lúc này đại đức Pindola
Trên đường khát thực đã đi qua
Liên dụng thần thông cùng tảng đá
Bay lượn bảy vòng khắp gần xa
Lúc này ông trưởng giả bước ra
Quỳ kính cúng dàng thật thiết tha
Tôn giả liền trở về Tịnh Xá
Đoàn người náo nhiệt tiếng vang xa
Phật hỏi đại đức Ananda
Tiếng gì náo nhiệt ở ngoài xa
Tôn giả Anan trình sự việc

Phật Đà truyền gọi Pindola
Cùng với chư Tăng, Ngài ban luật
Thần thông không được phép phô ra.

71. ĐỨC PHẬT THỊ HIỆN THẦN THÔNG

Phật Đà ban luật cấm thần thông
Ngoại đạo nghĩ rằng Phật cũng không
Bọn chúng rêu rao lời sáo rỗng
Sẵn sàng cùng Phật đấu thần thông
Bimbisāra vua nước ấy
Hỏi Phật một điều có đúng không
Phật ban hành luật cấm thần thông
Các hàng ngoại đạo đều hay biết
Họ đã rêu rao sự viển vông
Là muốn cùng Phật đấu thần thông
Phật Đà nói đúng, ta ban luật
Là cấm Tỳ kheo dụng thần thông
Nhưng điều luật ấy không áp dụng
Đối với Như Lai, vẫn được dùng
Dưới gốc cây xoài có cục bư
Ngoài thành Xá Vệ rằm tháng bảy
Như Lai sẽ thị hiện thần thông

Ngoại đạo nghe tin biết điều này
Thuê người chặt phá hết xoài ngay
Vào buổi sáng ngày rằm đã định
Đức Phật đi vào thành khát thực
Một người cư sĩ đã dâng lên
Một trái xoài to Đức Phật dùng
Rồi đưa lại hạt cho người ấy
Hãy gieo hạt giống ở nơi này
Trái xoài vừa được gieo xuống đất
Một cây xoài lớn đã mọc ngay
Các ngoại đạo sợ đều kinh sợ
Khởi tâm muốn phá nốt cây này
Một cơn lốc xoáy đã hiện ra
Cuốn phăng tòa nhà họ tạo ra
Tiếp đến mặt trời soi rọi xuống
Khiến cho ngoại đạo cháy thịt da
Tiếp đến lại một cơn mưa đá
Khiến cho ngoại đạo đau thiết tha
Bỏ chạy khắp nơi tìm chỗ trốn
Hoặc là tự vẫn dưới sông Hằng
Nghe tin Phật thị hiện thần thông
Hội chúng khắp nơi về rất đông

Ở ngay tại gốc cây xoài ấy
Hôm nay Phật thị hiện thần thông
Lúc này các đệ tử Phật Đà
Những bậc có thần lực sâu xa
Cũng đến trình thưa xin thị hiện
Pháp thượng nhân này của Phật gia
Đức Phật tán dương và công nhận
Nhưng đây là phận sự của ta
Thế rồi Đức Phật hóa hiện ra
Con đường châu báu khắp Thiên hà
Thị hiện song thông phun nước, lửa
Hào quang tỏa sáng khắp gần xa
Nhờ ánh hào quang của Phật Đà
Chúng sinh nhân loại được thấy ra
Các hàng Thiên chúng từ cao thấp
Quý kính chắp tay hướng Phật Đà
Nhìn về phía dưới thì trông thấy
Địa ngục xa gần hiện rõ ra
Quý sứ, ngục nhân từ nơi ấy
Kính cảm muôn phần khổ thiết tha
Khi vừa thị hiện các thần thông
Phật Đà thuyết pháp đến số đông

Tùy theo căn tánh mà giáo hóa
Vô số Thiên nhân ngộ chánh tà
Sau khi đã thị hiện thần thông
Phật lên Thiên giới cõi Ba Ba
Thuyết Vi Diệu Pháp cho Thiên chúng
Hóa độ cố thân mẫu Ma Da
Ở dưới nhân gian không thấy Phật
Hội chúng chờ mong chẳng về nhà
Tôn giả Mục Liên hằng thuyết pháp
Suốt trong ba tháng Phật rời xa
Ông Cấp Cô Độc ban vật thực
Hội chúng ở đây đón Phật Đà.

72. HAI VỊ CHƯ THIÊN

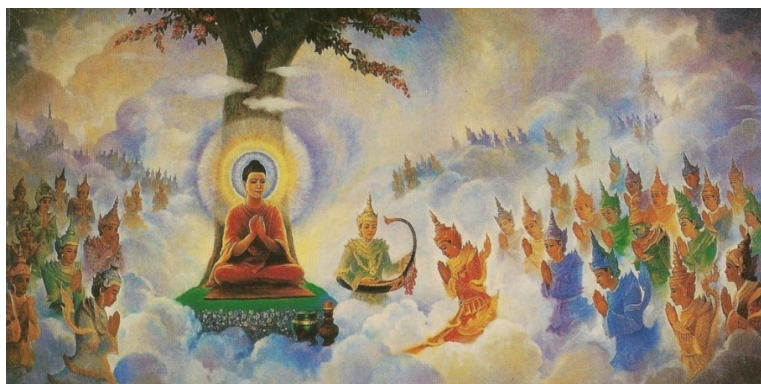
Phật lên Thiên giới giảng pháp mẫu
Hai vị chư Thiên có phước sâu
Ankura và Indaka
Hai vị trước đây từng bố thí
Phước lành Thiên giới đã sinh ra
Trong khi ngồi nghe pháp Phật Đà
Ankura cứ tự động lùi xa
Mỗi khi Thiên tử nào đi đến

Phước lành của họ lớn hơn mà
Indaka thì vẫn ngồi yên
Phước lành vượt trội các chư Thiên
Lúc này Phật hỏi này hai vị
Hãy nói cho ta biết tiền duyên
Ankura trình thưa Đức Phật
Trong đời quá khứ đã lâu xa
Trần gian chẳng có Pháp Phật Đà
Con từng bố thí rộng bao la
Suốt mười ngàn năm không ngừng nghỉ
Muôn ngàn dân chúng khắp gần xa
Indaka trình thưa Đức Phật
Con từ nhân thế mới sinh Thiên
Công đức một lần tạo phước duyên
Cúng một vá cơm lên trưởng lão
Anuruddhā bậc thanh cao
Bố thí, cúng dàng như gieo hạt
Vào nơi đất tốt lợi biết bao
Thế Tôn lại thuyết pháp truyền trao
Bố thí cúng dàng người hiền thiện
Không có tham, sân phước mới cao
Bố thí cúng dàng người bất thiện
Phước lành ít ỏi chẳng đáng bao

Bồ thí cúng dàng nên lựa chọn
Đến bậc Thánh Nhân phước lớn lao
Hai vị chư Thiên đều đặc đạo
Sau khi nghe pháp Phật truyền trao.

73. THUYẾT VI DIỆU PHÁP TRÊN THIÊN GIỚI

Ngồi trên bảo tọa của vua trời
Dưới gốc san hô Đào Lợi Thiên
Ba tháng an cư độ mẹ hiền
Mười phương thế giới hàng Thiên chúng
Về đây nghe diệu pháp vô biên
Đức Phật là người chẳng phải Thiên
Nghỉ ngơi, ăn uống vẫn hiện tiền
Hóa ra thân Phật thường giảng thuyết
Ngài xuống nhân gian vẫn hóa duyên
Sau khi khát thực Bắc Câu Lô
Tắm, rửa chà răng ở dưới hồ
Trong giờ nghỉ trưa Ngài thuyết lại
Cho đại đức Sāriputta
Những điều cốt yếu Vi Diệu Pháp
Rồi Ngài lại về cõi Thiên cung
Duy trì thời pháp thoại oai hùng

Khai thị đạo tâm cho Thiên chúng
Hiện bày chân lý tự viên dung
Ở dưới nhân gian người đệ tử
Trí tuệ thâm sâu đến tột cùng
Giảng giải sâu xa lời Phật dạy
Năm trăm đệ tử học mỗi ngày
Mỗi ngày như vậy được diễn ra
Ba tháng an cư đã trải qua
Thuyết Vi Diệu Pháp trên Thiên giới
Phổ độ chư Thiên ngộ chánh tà
Cổ mẫu Ma Da đặc Dự Lưu
Cùng tám trăm triệu hàng Thiên chúng
Đắc đạo khi nghe Pháp sâu xa.

74. ĐỨC PHẬT TRỞ VỀ NHÂN GIAN

Khi gần ba tháng trôi qua
Nhân gian mong đón Phật Đà lắm thay
Mục Liên Tôn giả lúc này
Xuyên qua núi chúa tới ngay Phật Đà
Nhân gian chờ đợi thiết tha
Họ mong yết kiến Phật Đà Thế Tôn
Phật hỏi đại đức Mục Liên
Sāriputta hóa duyên nơi nào
Dạ thưa ở Sankassa
Bảy ngày hôm nữa thì ta
Xuống nhân gian ở thành Sankassa
Nói với người dân khắp gần xa
Đứng nơi Tịnh Xá đầu thôn xóm
Ngày rằm tháng chín sẽ thấy ta
Phật Đà nói Thiên chủ Sakka
Sau ngày tự tứ rằm tháng chín
Như Lai hạ thế Sankassa
Sakka Thiên chủ đã tạo ra
Ba cái cầu thang tiến Phật Đà
Một bên là các vị chư Thiên
Một bên các vị cõi Phạm Thiên

Phật Đà đi giữa hàng Thiên chúng
Trên chiếc cầu thang ánh ngọc ngà
Dân chúng khắp nơi đều trông thấy
Phật đi xuống thành Sankassa
Mỗi người chỉ bước vài ba cái
Cũng đến bên thành thấy không xa
Phật tùy căn tánh mà hỏi pháp
Hiện bày trí tuệ Sāriputta
Trả lời câu hỏi rất sâu xa
Đại chúng hôm nay đều hay biết
Tướng quân chánh pháp của Phật Đà
Vô số Thiên nhân lành đặc đạo
Sau khi nghe giáo pháp sâu xa.

75. VU KHỔNG CHO ĐỨC PHẬT

Danh tiếng Phật Đà đã lan xa
Chúng sinh tôn kính Phật thiết tha
Giáo Pháp Phật Đà hưng thịnh quá
Khiến cho ngoại đạo phải tiêu ma
Các ngoại đạo nhân đã lập mưu
Diệt trừ danh tiếng của Phật Đà
Xúi giục cô thiếu nữ Ciñcā
Chiều tối đi vào khu Tịnh Xá

Sáng sớm đi về vế thướt tha
Nếu có ai hỏi nàng đâu thế
Nàng nói rằng ta đến Phật Đà
Nhiều người nghi hoặc đã sinh ra
Một thời gian sau giả có thai
Treo miếng gỗ trong ché áo dài
Đi đến Kỳ Viên nơi pháp hội
Đặt điều vu khống Đức Như Lai
Nàng nói rằng tôi đã có thai
Vì đã từng đi lại với Ngài
Đức Phật trả lời này bà chị
Sự thật thế nào đúng hay sai
Chỉ ta với chị là biết rõ
Vua trời Đế Thích cỡi chư Thiên
Thấy nóng ngai vàng hiểu có duyên

Thì ngay tức khắc liền đi xuống
Khiến cho dây buộc gỗ rơi liền
Mọi người lúc ấy đều hay biết
Chửi mắng, la rầy đuổi cút ra
Khi vừa đi được khoảng xa xa
Đất liền nứt toác nuốt nàng ta
Lửa nóng dưới sâu A Tỳ Ngục
Cuốn nàng xuống dưới ngục sâu xa
Đạo nhân mưu kế không thành tựu
Càng thêm âm ức khởi tâm tà
Họ lại tìm đến Sundarī
Một cô gái trẻ đẹp thướt tha
Họ lại xúi cô vào Tịnh Xá
Sáng sớm từ Tịnh Xá đi ra
Nếu có ai hỏi nàng đâu thế
Thì nói rằng tôi gặp Gotama
Sau một thời gian làm như thế
Ngoại đạo sai người giết nàng ta
Rồi bỏ xác vào nơi hố rác
Bên trong Tịnh Xá của Phật Đà
Rồi họ vào cung gặp nhà vua
Nói rằng đã mất người như thế

Tối vào Tịnh Xá sáng đi về
Quan quân cùng với ngoại đạo sư
Bối trong hố rác nơi Tịnh Xá
Thấy xác nàng ta quả đúng như
Nhà vua thiếu trí liền ra lệnh
Khiêng xác nàng đi khắp gần xa
Nói lời phỉ báng Đức Phật Đà
Tiếng đồn bất thiện thời gian ấy
Lan dần dân chúng khắp gần xa
Các vị Tỳ kheo đi khát thực
Bị người phỉ báng thật xấu xa
Các Tỳ kheo trình đến Phật Đà
Phật rằng kham nhẫn bảy ngày qua
Tiếng đồn bất thiện này sẽ hết
Sự thật phơi bày sẽ tỏ ra

Ngài dạy Tỳ kheo nói lại là:
Những điều không thấy mà nói có
Những kẻ có tội lại nói không
Cả hai người ấy đều là ác
Khi chết đọa vào cõi khổ đau
Nhiều người dân đã tỉnh ngộ ra
Tin tưởng Tỳ kheo với Phật Đà
Không làm chuyện xấu mà có kẻ
Âm mưu gây chuyện ác gian tà
Nhà vua nước ấy Kosala
Sai người thám thính để điều tra
Hai tên sát hại Sundarī
Đến quán nhậu say chẳng biết gì
Nói ra tất cả điều tội lỗi
Quân lính bắt về để thẩm tra
Chúng đã khai ra do ngoại đạo
Thuê làm việc đó hại Phật Đà
Nhà vua cho bắt đoàn ngoại đạo
Đi khắp gần xa để rêu rao
Chúng tôi sát hại Sundarī
Vì muốn làm cho Đạo Phật suy
Sa môn Thích Tử là vô tội

Chúng tôi đã hại Sundarī
Sự thật từ khi được phơi bày
Ngoại đạo suy tàn khó đổi thay
Chánh Pháp Phật Đà hưng thịnh mãi
Niềm tin vững chắc chẳng lung lay.

76. GỌI PHẬT LÀ CON TRAI

Đức Phật du hành khắp nhân gian
Tùy duyên khai mở đạo Niết Bàn
Có hai vợ chồng người lớn tuổi
Chạy đến ôm chân Phật khóc than
Con đi đâu thế hỡi con trai
Đã bao nhiêu năm rộng tháng dài
Không gặp mẹ cha thương nhớ quá
Về bên cha mẹ hỡi con trai
Đợi cho hai người đã tịnh tâm
Phật mới tùy duyên giảng pháp âm
Cả hai chứng đắc vào Sơ quả
Nhân duyên quá khứ chẳng sai lầm
Năm trăm đời kiếp vốn mẹ cha
Năm trăm đời kiếp vốn ông bà
Năm trăm đời kiếp là cô chú
Nhân duyên là vậy thật sâu xa.

77. TRƯỞNG GIẢ GHOSAKA

Từ thuở xa xưa trước Phật Đà
Thế gian nạn dịch đã xảy ra
Nhiều người đã bỏ đi nơi khác
Để mong nạn dịch được tránh xa
Có hai vợ chồng một đứa con
Đi qua sa mạc đã héo mòn
Vì đã trải qua nhiều mệt mỏi
Người chồng đã định bỏ rơi con
Người vợ quyết tâm không từ bỏ
Ba người đói lả đến nơi xa
Người dân xứ ấy liền cho họ
Một nồi cơm sữa đã bày ra
Người vợ ăn vừa nên khỏe mạnh
Người chồng tham đắm ăn quá đà
Nên chàng bội thực chết lăn ra
Sinh làm con chó nơi nhà ấy
Theo chủ ra vào chẳng chịu xa
Người chủ cúng dàng Phật Bích Chi
Ngụ nơi rừng vắng quăng đường đi
Ông cầm cây gậy xua cầm thú
Con chó đi theo sủa lạ kỳ

Sau mỗi lần ăn Phật Bích Chi
Thường ban cho nó một chút gì
Con chó kính yêu thường theo Phật
Dẫn Ngài đi đến, tiễn Ngài đi
Nó luôn đi trước xua cầm thú
Để Phật an nhiên mỗi bước đi
Một ngày Đức Phật đến phương xa
Người chủ tiễn đưa nó hiểu ra
Vì lòng thương nhớ này mạnh quá
Nó chết sinh Thiên cỗi Ba Ba
Vị Thiên có giọng nói thù thắng
Cho nên được gọi Ghosaka
Khi hết tuổi thọ ở cỗi Thiên
Đầu thai nhân giới Kosambi
Vào lòng người mẹ là kỹ nữ
Bà không nuôi nó đã quẳng đi
Hôm ấy nhà thông thái tiên tri
Hôm nay đứa trẻ nào sinh sản
Tương lai trưởng giả Kosambi
Ông trưởng giả xứ Kosambi
Nghe lời tiên đoán ấy thực thi
Tìm xem đứa trẻ nào trong xứ

Sinh ngày hôm ấy đúng tiên tri
Họ đã tìm ra đứa trẻ này
Sinh ngày hôm ấy đã truyền tay
Đến ông trưởng giả này ý định
Sẽ giết nó đi tránh họa tai
Sai người đặt ở cửa chuồng bò
Để bò dẫm nó sáng ngày mai
Một con bò đực liền đi đến
Chở che cho nó thoát họa tai
Rồi ông vớt nó giữa tha ma
Thì con dê cái cho nó bú
Quảng giữa đoàn chẳng xót xa
Thì con bò kéo liền đi đến
Canh chừng cho nó được tai qua
Nhiều lần muốn hại mà không được
Ông liền nuôi nó ở trong nhà
Cùng với con ông hai đứa trẻ
Lớn cùng theo năm tháng đi qua
Ông lại nghĩ ra một kế hay
Quyết tâm phải giết đứa trẻ này
Ông thuê người thợ gốm ra tay
Khi nào đứa bé đó đến đây

Cho vào lò gốm nó tan thân
Ông về sai nó này con hỡi
Đến người thợ gốm nói như vậy
Ông hãy thực thi lời cha tôi
Theo lời cha tôi đã đến rồi
Đứa trẻ ngây thơ vội ra đi
Gặp con ruột ông đang đánh bi
Nó gọi anh ơi hãy lại đây
Việc gì cha dặn để em đi
Anh hãy giúp em chơi đánh bi
Con ông trưởng giả này đi đến
Gặp người thợ gốm đã thực thi
Khi Ông trưởng giả từ xa thấy
Ghosaka còn sống chẳng hề gì
Ông liền lại hỏi thì hay biết
Con ông đã nhờ nó đánh bi
Ông liền chạy đến người thợ gốm
Chuyện đã xong rồi đã thực thi
Tim ông chấn động lòng tê tái
Tận cùng tuyệt vọng nỗi sâu bi
Quyết tâm hạ sát Ghosaka
Viết một bức đến phương xa

Có người thân tín làm việc ấy
Theo như kế hoạch đã đề ra
Thế rồi ông gọi Ghosaka
Con hãy mang bức thư của ta
Đến người thân tín ở nơi xa
Giữa đường nghỉ ngơi nhà trưởng giả
Vốn là bạn niên thiếu với ta
Chàng trai nhẹ dạ lại ra đi
Đến nhà trưởng giả ngủ li bì
Cô con gái trẻ nơi nhà ấy
Thấy chàng tuần tú khởi tình si
Nàng nén lục xem trộm bức thư
Hiểu hết nội dung những tâm tư
Nàng nhanh trí viết ngay bức khác
Gửi người thân tín ở nơi xa
Tôi là trưởng giả Kosambi
Có đứa con trai Ghosaka
Muốn được kết hôn cùng con gái
Nhà ông trưởng giả Gamaka
Ông hãy thay tôi thâu thuế má
Tổ chức thành hôn với cửa nhà
Mọi việc hoàn thành tôi chi trả

Theo như kế hoạch đã đề ra
Thế rồi mọi việc đã diễn ra
Đúng như kế hoạch của nàng ta
Tin ấy đến tai ông trưởng giả
Lăn ra ngất xỉu khó mà qua
Rồi chẳng bao lâu ông đã chết
Ghosaka về an táng cho cha
Chàng đã được lên làm trưởng giả
Nhân duyên tiền định thật sâu xa.

78. GHOSAKA GẶP PHẬT

Lúc này trưởng giả Ghosaka
Cùng hai người bạn nữa đều là
Những bậc lừng danh Kosambi
Hộ độ năm trăm người ẩn sĩ
Họ thường lui tới lại ra đi
Con đường các ẩn sĩ đi qua
Một nơi sa mạc rộng bao la
Họ nghỉ dưới cây xòe bóng mát
Mong sao có nước uống hiện ra
Một vị thọ thần trú cây đa
Đã cho nước uống chảy tuôn ra

Có cả thức ăn cùng xuất hiện
Họ mong thần ấy cũng hiện ra
Thọ thần liền hóa hiện hình dung
Các vị hỏi thăm đời quá khứ
Phước nghiệp gì ngài đã tạo ra
Phước nghiệp do giữ Bát Quan Trai
Chỉ có một đêm hưởng phước dài
Tôi đến làm công nhà trưởng giả
Ông Cấp Cô Độc đúng ngày trai
Mọi người giữ giới không ăn tối
Tôi cũng thọ trì đến sáng mai
Cũng vì kiệt sức nên tôi chết
Sinh ở nơi đây hưởng phước dài
Giáo Pháp Phật Đà mang lợi ích
Cho người nhân thế quả không sai
Khi vừa nghe đến chữ Phật Đà
Họ quá vui mừng hỏi thiết tha
Đức Phật ở đâu trên trần thế
Chúng tôi sẽ đến gặp Phật Đà
Ngài thường ở Kỳ Viên Tịnh Xá
Trong thành Xá Vệ cũng không xa
Năm trăm ẩn sĩ vội ra đi

Đến Kosambi như mọi khi
Ghosaka cùng hai người bạn
Cúng dàng vật dụng vẫn duy trì
Họ ở một ngày lại ra đi
Quyết tìm gặp Phật để tường tri
Ghosaka cùng hai người bạn
Theo đoàn ẩn sĩ ấy cùng đi
Khi đến nơi Tịnh Xá Kỳ Viên
Nghe xong thời pháp giác ngộ liền
Năm trăm ẩn sĩ thành La Hán
Chấm dứt tử sinh, hưởng Niết Bàn
Ghosaka cùng hai người bạn
Chứng đắc Dự Lưu quả lạc an
Ghosaka cung thỉnh Phật Đà
Đến độ chúng sinh ở quê nhà
Rồi ông trở về xây Tịnh Xá
Công bố toàn dân có Phật Đà
Ngài sắp lên đường đến quê ta
Ba ông trưởng giả đều xây dựng
Ba ngôi Tịnh Xá cúng Phật Đà.

79. ĐỨC PHẬT ĐẾN KOSAMBI

Trên đường đi đến Kosambi
Có Bà la môn Magandhi
Lần đầu thấy hình dung Đức Phật
Ông ta vui thích khởi nghĩ suy
Người này tuần tú rất đẹp trai
Xứng với con ta đẹp cả hai
Nhanh chóng trở về dẫn vợ con
Phật đã đi xa nhưng vẫn còn
Để lại dấu chân trên mặt đất
Vợ ông vừa thấy đã la lên
Ông quả là ngu dốt vững bền
Đây là dấu chân của Phật Đà
Không còn tham dục hãy tránh xa
Ông vẫn quyết tâm tìm gặp Phật
Lúc này Đức Phật cũng đi ra
Ông quá vui mừng chạy đến nơi
Thưa Ngài, Ngài đẹp nhất trên đời
Con gái chúng tôi này cũng thế
Muốn gả cho Ngài để sánh đôi
Phật nói cái thân như túi da
Đựng phân, nước tiểu thật thối tha
Ta đã diệt trừ lòng dục vọng

Ngón chân chẳng muốn chạm nàng ta
Phật Đà liền giảng pháp sâu xa
Cả hai vợ chồng đều chứng ngộ
Đạo quả Bất Lai trước Phật Đà
Sau này cả hai đi xuất gia
Chứng A La Hán, sạch tâm tà
Còn người con gái sinh oán hận
Vì Phật nói thân nữ thối tha
Sau này nàng trở thành Hoàng hậu
Thuê người mắc nhĩc cả Phật Đà
Phật đi đến xứ Kosambi
Giảng pháp hoàng khai đạo chánh tri
Ba ông trưởng giả và dân chúng
Hoan hỷ cung nghinh Đức Phật Đà
Ba ngôi Tịnh Xá được dâng cúng
Phật và Tăng chúng khắp gần xa.

80. SỰ BẤT HÒA Ở KOSAMBI

Hai vị Tỳ kheo Kosambi
Một người thông giới luật thọ trì
Một vị thông thạo về Kinh Tạng
Ở cùng Tịnh Xá Ghosita
Một điều tranh cãi đã xảy ra
Khi vị trì kinh vào nhà tắm
Để dư chút nước ở trong ca
Rồi vị trì luật vào trông thấy
Nói rằng hiền giả phạm tội nha
Nếu như có tội xin sám hối
Vì sự vô tâm chút thôi mà
Khi nghe vị trì kinh nói thế
Thì vị trì luật lại nói là
Nếu không cố ý thì vô tội
Vị trì kinh hoan hỷ đi ra
Tưởng rằng mọi chuyện dừng ở đó
Nhưng vị trì luật vẫn nói ra
Cùng các đệ tử của mình là
Vị thuộc tạng kinh kia phạm luật
Mà cũng không hay phạm luật nha
Đệ tử vị này nghe thấy vậy

Khi gặp đệ tử của vị kia
Liên nói thầy ông phạm luật nha
Để quên ít nước ở trong ca
Đệ tử vị kinh về nói lại
Vị thầy phản bác; chính ông ta
Đã nói vô tâm thì bất phạm
Bây giờ nói phạm, nói dối nha
Đệ tử vị kinh đi nói lại
Vị thầy Luật Tạng nói dối mà
Thế rồi tranh cãi đã xảy ra
Vị thông Luật Tạng liền kết tội
Vị thông Kinh Tạng bị án treo
Lúc này trong hội chúng Tỳ kheo
Một số đồng tình, số thì không
Tạo thành phe nhóm, sinh kinh chống
Tranh cãi lan dần đến số đông
Các vị trình lên Đức Phật Đà
Ngài khuyên hội chúng hãy giải hòa
Không nên buộc tội cho người khác
Chỉ vì một lỗi đáng bỏ qua
Không nên chỉ trích người chỉ lỗi
Mà nên sám hối để hài hòa

Đức Phật không đứng về phe ai

Lỗi lầm đều có ở cả hai

Cả hai dừng lại thì sẽ hết

Tự cao ngã mạn đấu tranh dài

“Nó đánh tôi mắng tôi

Nó thắng tôi cướp tôi

Ai ôm hiểm hận ấy

Hận thù không thể nguôi

Nó đánh tôi mắng tôi

Nó thắng tôi cướp tôi

Không ôm hiểm hận ấy

Thì hận thù được nguôi

Với hận diệt hận thù

Đời này không có được

Không hận diệt hận thù

Là định luật ngàn thu”

Dù Phật đã thuyết pháp khuyên răn

Các Tỳ kheo ấy chẳng ăn năn

Vì ngọn lửa sân đang dấy khởi

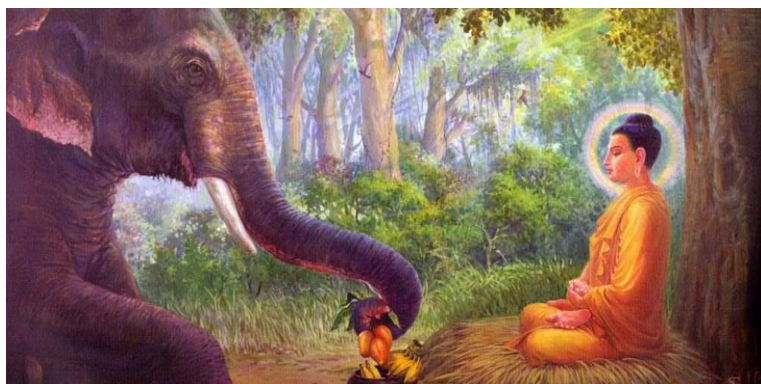
Thỉnh Đức Thế Tôn chớ nhọc nhằn

Các vị Tỳ kheo này tự chịu

Về những nghiệp gì đã khởi sanh.

81. MÙA AN CƯ MỘT MÌNH

Các Tỳ kheo xứ Kosambi
Tranh cãi nên Ngài đã ra đi
Một mình không có ai bầu bạn
Như con voi chúa giữa rừng xanh
Trên đường đến Palileyaka
Phật có ghé qua rừng Trúc Lâm
Thăm ba trưởng lão sống âm thầm
Giảng pháp hợp hòa cho các vị
Mình Ngài cất bước đến rừng xa
Ngụ ở khu rừng Rakkhita
Khất thực ở Palileyaka
Một con voi chúa trong rừng ấy
Đã đến nơi đây với Phật Đà
Hằng ngày voi chúa làm thị giả
Cuộc sống an vui đã diễn ra
Một con khỉ chúa cũng lân la
Cúng dâng mật ngọt của rừng già
Cả hai tạo phước lên Thiên giới
Cung điện vàng son cõi Ba Ba
Ba tháng an cư đã trải qua
Tin đồn Đức Phật đã lan xa

Một mình tĩnh dưỡng nơi rừng vắng
Thí chủ thỉnh mời Phật thiết tha
Năm trăm Tăng chúng với Nanda
Đã đến nơi đây thỉnh Phật Đà
Trở lại Kỳ Viên nơi Tịnh Xá
Phổ độ chúng sinh khắp trẻ già
Voi cúng dàng trước lúc đi xa
Một đồng trái cây được dọn ra
Đức Phật đi trở về Tịnh Xá
Cùng đoàn Tăng chúng bước dần xa.

82. CÁC TỶ KHEO Ở KOSAMBI

Đức Phật an cư ở rừng sâu
Các hàng thí chủ vào Tịnh Xá
Hỏi thăm Đức Phật đã đi đâu

Khi họ biết chuyện vì Tăng chúng
Tranh cãi cho nên Đức Phật Đà
Một mình an trú ở rừng xa
Họ đã bảo nhau không hộ độ
Cho những Tỳ kheo đã bất hòa
Nhiều ngày không có gì ăn uống
Các vị Tỳ kheo thức tỉnh ra
Họ sám hối nhau sống hòa hợp
Và xin lỗi các thí chủ gần xa
Những người thí chủ yêu cầu họ
Hãy đi sám hối Đức Phật Đà
Nhưng bởi lúc này đang kiết hạ
Họ không được phép bỏ đi xa
Suốt trong ba tháng an cư ấy
Sống trong đói khổ, bị rầy la
Sau ba tháng hạ an cư ấy
Họ đi sám hối Đức Phật Đà
Nghe rằng họ đang đến Kỳ Viên
Chúng Tăng đến xin Phật dạy khuyên
Xử sự thế nào cho phải đạo
Với những Tỳ kheo ấy bất hòa
Phật Đà dạy trú trong chánh pháp

Các vị Tỳ kheo thừa Phật Đà
Thế nào là chánh, thế nào tà
Đó là duyên cớ Phật nói ra
Mười tám điều phi pháp đó là:
“Điều phi pháp cho là chánh pháp
Chánh pháp lại cho là phi pháp
Không phải luật cho là phải luật
Phải luật lại cho là phi luật
Phi Phật ngôn cho là Phật ngôn
Phật ngôn cho là phi Phật ngôn
Pháp hành cho là phi pháp hành
Phi pháp hành cho là pháp hành
Học giới cho là phi học giới
Phi học giới cho là học giới
Không có tội cho là có tội
Có tội cho là không có tội
Tội dù nhỏ cho là tội lớn
Tội dù lớn cho là tội nhỏ
Tội sám hối được cho là không
Tội không hối được cho là có
Trọng tội cho là không trọng tội
Không trọng tội cho là trọng tội”

Mười tám điều chánh pháp đó là
“Điều phi pháp nói là phi pháp
Điều chánh pháp nói là chánh pháp
Điều phi luật nói là phi luật
Điều đúng luật nói là đúng luật
Phi Phật ngôn là phi Phật ngôn
Điều Phật ngôn nói là Phật ngôn
Điều pháp hành nói là pháp hành
Phi pháp hành nói phi pháp hành
Điều Phật ban nói là Phật ban
Phật không ban nói Phật không ban
Điều không tội nói là không tội
Điều có tội nói là có tội
Tội nhỏ thì nói là tội nhỏ
Tội lớn thì nói là tội lớn
Tội có thể hối thì nói có
Tội không thể hối thì nói không
Trọng tội thì nói là trọng tội
Không trọng tội nói không trọng tội.”
Mười tám điều trên sẽ hiểu ra
Những ai nói chánh ai nói tà
Những ai chân chánh thì thân cận

Tà nhân bất thiện phải tránh xa
Các thí chủ ở Kosala
Cũng đến cầu xin Đức Phật Đà
Hành xử thế nào cho phải đạo
Với những Tỳ kheo ấy bất hòa
Phật dạy cúng dàng đến cả hai
Nghe pháp cả hai, ai đúng sai
Thì nên hoan hỷ người chân chánh
Nói lời chân chánh pháp Như Lai
Các Tỳ kheo ấy đến Kỳ Viên
Với tâm hổ thẹn, dạ buồn phiền
Thành tâm sám hối thâm ân Phật
Lắng tâm nghe pháp Phật truyền trao
Nghe rồi tâm trí liền khai mở
Chứng thành đạo quả thấp đến cao.

83. PHẬN SỰ CỦA PHẬT ĐÀ

Một ngày công việc của Phật Đà
Có năm phận sự thường diễn ra
Buổi sáng khi Ngài vừa thức dậy
Trú trong thiền quả thật sâu xa
Đến giờ ôm bát đi khát thực

Tuần tự ở trong chốn tư gia
Sau khi thọ thực Ngài thuyết pháp
Giúp cho thí chủ ngộ chánh tà
Rồi Đức Phật trở về Tịnh Xá
Các Tỳ kheo hỏi pháp thiền na
Nếu không có ai trình hỏi Pháp
Thì Ngài nhập thiền quả sâu xa
Nếu như mệt mỏi thì nằm nghỉ
Chánh niệm, oai nghi của Phật Đà
Sau giờ nghỉ ấy Phật đi ra
Dân chúng xa gần về nghe pháp
Thành kính cúng dâng Đức Phật Đà
Vào cuối buổi chiều Ngài tắm giặt
Nghỉ ngơi một chút lại đi ra
Các vị Tỳ kheo về vấn đạo
Thực hành chỉ quán pháp thiền na
Canh đầu như vậy đã đi qua
Khi các Tỳ kheo về ngủ nghỉ
Chư Thiên đến vấn đạo Phật Đà
Như vậy canh hai đã trải qua
Vào thời đầu của canh thứ ba
Đức Phật đi thiền hành thông thả

Rồi Ngài ngủ nghỉ giữa canh ba
Vào cuối canh ba Ngài ngồi dậy
An trú trong thiền quả sâu xa
Khi đã xuất ra trong thiền quả
Nhập đại bi định để tìm ra
Ai có đủ duyên lành ngộ đạo
Thì Ngài sẽ đến độ người ta.

84. ĐỘ BÀ LA MÔN KESI

Đức Phật nhập thiền định đại bi
Thấy bà la môn tên Kesi
Có đủ nhân duyên lành giác ngộ
Phật Đà đi đến độ ông ta
Buổi lễ canh điền đang diễn ra
Mọi người trông thấy Đức Phật Đà
Hào tướng, hào quang bùng tỏa sáng
Cung kính vây quanh Đức Phật Đà
Lúc này Bà la môn Kesi
Bước đến dùng lời nói khinh khi
Này vị Sa môn tôi cày cấy
Nhờ gieo hạt giống tôi có ăn
Ông cũng như tôi nên cày cấy

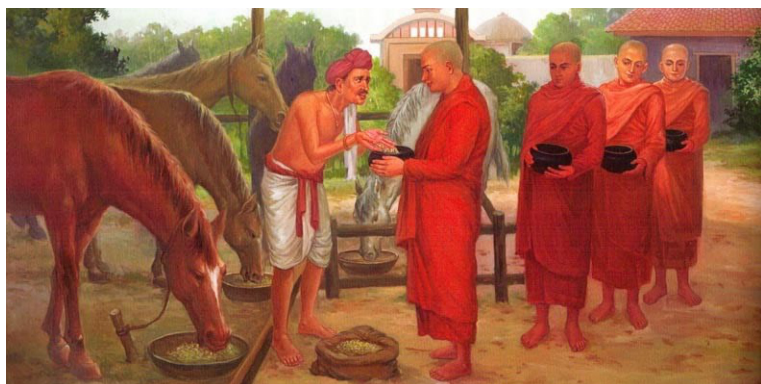

Và gieo hạt giống để mà ăn
Đức Phật nói rằng, này Kesi
Cũng giống như ông ta cày cấy
Và gieo hạt giống để duy trì
Nhưng tôi thấy Ngài chẳng có chi
Đồ đạc không có gieo cái gì
Đức Phật trả lời Bà la môn
Ta có niềm tin là hạt giống
Thu thúc sáu căn là tưới trồng
Trí tuệ là cái cày sắc bén
Có tà và quý là cái ách
Với tâm định tĩnh là dây thừng
Chánh niệm là gậy hích của ta
Khi ông làm xong ruộng bên ngoài
Phải nhổ sạch hết loài cỏ dại

Cũng vậy việc làm ruộng Như Lai
Phải nhổ sạch những điều bất thiện
 Khi ông làm xong một vụ này
 Thì đến mùa sau ông làm lại
 Sau khi Như Lai đã làm xong
 Thì không cần phải làm lại nữa
Việc cày ruộng chánh pháp Như Lai
 Niết Bàn bất tử sẽ không sai
 Là chấm dứt khổ đau sinh tử
 Cho quả an vui mãi lâu dài
Sau khi nghe pháp của Phật Đà
 Vị Bà la môn giác ngộ ra
 Dù hôm nay có ăn no bụng
 Thì hôm sau vẫn đói thiết tha
 Công việc của ta là đau khổ
Làm sao sánh được Pháp Phật Đà
 Ông đã thỉnh cầu lên Đức Phật
 Cho ông ngay lập tức xuất gia
 Rồi chẳng bao lâu Tôn giả ấy
Chứng A La Hán thoát sinh già.

85. NẠN ĐỐI Ở VERAÑJĀ

Vị Bà la môn Verañjā
Đến nơi yết kiến Đức Phật Đà
Vị ấy nói lên lời trách móc
Sao Phật không kính lễ người già
Nếu Như Lai cúi chào ai đó
Thì đầu người ấy vỡ tan ra
Dù Phật đã trả lời như vậy
Vị Bà la môn vẫn nói ra
Nhiều lời phỉ báng Đức Phật Đà
Vì muốn độ Bà la môn ấy
Đức Phật dùng hình ảnh trứng gà
Con nào đập vỏ ra trước nhất
Nó là anh cả, cũng như ta
Đập vỏ vô minh ra trước nhất
Không ai cao thượng được hơn ta
Ông Bà la môn liền tỏ ngộ
Tỏ lòng cung kính Phật thiết tha
Ông đã quy y với Phật Đà
Thỉnh Phật an cư Verañjā
Đức Phật đã nhận lời thỉnh ấy
Lúc này nạn đối đã xảy ra

Ông Bà la môn quên lời thỉnh
Do Ác Ma chi phối ông ta
Ông ở trong nhà suốt ba tháng
Không đến viếng thăm Đức Phật Đà
Các vị Tỳ kheo đi khát thực
Không được thức ăn đói thiết tha
Tôn giả Mục Liên xin Đức Phật
Dùng thần thông lực để lấy ra
Những tinh túy dưới sâu lòng đất
Khỏi phải đi khát thực đâu xa
Đức Phật từ chối không cho phép
Vì tương lai giáo pháp Phật Đà
Khi có nạn đói sau xảy đến
Còn ai có thần lực để mà
Lấy ra dưỡng chất từ quả đất

Điều này sẽ bất lợi sâu xa
Lúc ấy có đoàn thương buôn nọ
Cúng dàng Đức Phật với Tỳ kheo
Món lúa khô dùng nuôi đàn ngựa
Trải qua ba tháng bớt hiểm nghèo
Ba tháng an cư đã trải qua
Ông Bà la môn chợt nhớ ra
Ta đã thỉnh mời lên Đức Phật
An cư ba tháng ở quê nhà
Suốt trong ba tháng ta quên mất
Hôm nay phải dâng cúng thiết tha
Ông đến thỉnh mời trên Đức Phật
Cùng các Tỳ kheo hãy đến nhà
Tứ sự cúng dâng đầy đủ cả
Bù trừ cho những tháng ngày qua
Đức Phật thuyết ông nghe diệu pháp
Duyên lành công đức đã tạo ra.

86. BAN HÀNH GIỚI LUẬT

Có vị nam tử Sudinna
Xuất gia trong giáo pháp Phật Đà
Đã trải tám năm tu khổ hạnh

Nhưng chưa chứng đắc quả sâu xa
Khi đó Ngài về quê khát thực
Cha mẹ, người nhân đã nhận ra
Vị sinh trưởng trong nhà hào phú
Gia tài vô số sống xa hoa
Nhưng chỉ có người con độc nhất
Nay đã đi theo Phật xuất gia
Cha mẹ khuyên chàng nên trở lại
Sống đời cư sĩ thế tục gia
Vị ấy chối từ không chấp nhận
Một điều mong ước của mẹ cha
Hãy để lại đứa con kế tục
Gia tài vô số của mẹ cha
Sudinna nhất thời đồng ý
Cùng người vợ cũ đã dâm tà
Sau này một đứa trẻ sinh ra
Cả hai mẹ con đi xuất gia
Cả hai chứng đắc A La Hán
Ở trong giáo pháp của Phật Đà
Từ sau khi đã làm việc ấy
Sudinna hối hận thiết tha
Về mặt u sầu và ốm yếu

Khi được hỏi vị ấy nói ra
Tôi đã làm việc ấy xấu xa
Các vị Tỳ kheo trình Đức Phật
Phật liền quở trách Sudinna
Thà để nam cắn vào miệng rắn
Còn hơn để nó ở đàn bà
Chết do rắn độc hay lửa thiêu
Khổ ấy cũng chưa phải là nhiều
Chết do hành lạc cùng nữ giới
Đọa trong khổ xứ rất nhiều đời
Nhân sự kiện ấy Phật ban hành
Xuất gia phải giữ giới tịnh thanh
Vì mười mục đích Ngài chế định
Truyền trao giới luật để thi hành
Một là cho Tăng chúng tịnh thanh
Hai là vì lợi ích đáng thi hành
Ba là chế ngự người phá giới
Bốn người giới hạnh được vinh danh
Năm ngăn sâu khổ trong hiện tại
Sáu ngăn sâu khổ ở tương lai
Bảy tạo niềm tin, người chưa tín
Tám trưởng niềm tin bất cứ ai

Chín cho chánh pháp được lâu dài
Mười cho giới luật khỏi mờ phai
Phạm giới hành dâm thì trục xuất
Điều giới đầu tiên được triển khai.

87. VUA SUPPABUDDHA BỊ ĐÁT RÚT

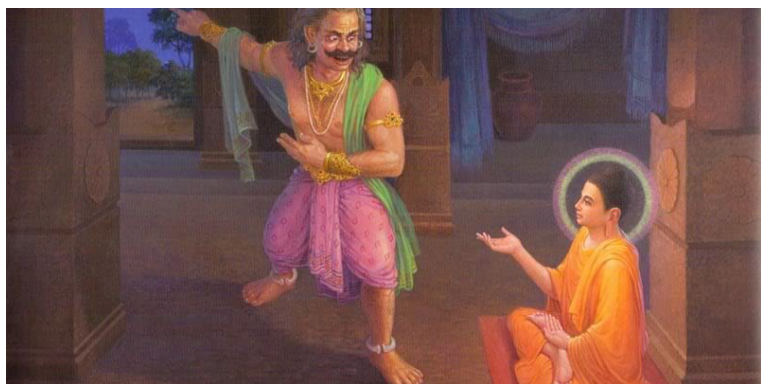
Vị vua thuộc dòng tộc Thích Ca
Cũng là cậu ruột của Phật Đà
Ông ta oán hận vì Đức Phật
Đã từ bỏ Da Du Đà La
Để đi xuất gia thành Phật Quả
Con trai ông Đề Bà Đạt Đa
Lại có oán sâu với Phật Đà
Một hôm Đức Phật đi khát thực
Ông ta ngăn cản tại lối ra
Ông ngồi uống rượu trên đường cái
Ngăn cản bước đi của Phật Đà
Phật và Tăng chúng đành quay lại
Đức Phật mỉm cười chẳng nói ra
Tôn giả A Nan thưa Đức Phật
Nhân duyên cười mỉm của Phật Đà
Đức Phật nói vào ngày thứ bảy

Đại địa này sẽ nuốt ông ta
Vua Suppabuddha nghe thấy vậy
Không tin chuyện đó sẽ xảy ra
Ông leo lên tầng lầu thứ bảy
Bỏ hết cầu thang ở phía xa
Bố trí lính canh chừng tất cả
Không cho ông bước xuống nền nhà
Hôm ấy vào đúng ngày thứ bảy
Ngựa quý của vua đã xông ra
Đã khiến cho ông quên tất cả
Muốn đi bắt ngựa quý về nhà
Cánh cửa mở toang liền rơi xuống
Mặt đất nứt ra nuốt ông ta
Rơi thẳng xuống sâu A Tỳ ngục
Vì do nghiệp ác đã tạo ra
Ngăn cản Phật Đà đi khát thực
Quả báo nhãn tiền khổ thiết tha.

88. ĐỘ DẠ XOA ĀLAVAKA

Tại kinh thành Ālavī
Có vua trị vì thường thích đi săn
Một hôm vị ấy chạy nhanh

Bắt con nai để xứng danh lực cường
Nhà vua sức lực phi thường
Săn con nai đến cùng đường ngã lăn
Lúc này vua đã nhọc nhằn
Nghỉ ngơi một chút bên cạnh cây đa
Cây này có một Dạ Xoa
Thường ăn thịt của người ta đến gần
Dạ Xoa chẳng chút ngại ngần
Liên bắt vua để hưởng phần bữa ăn
Nhà vua tha thiết dỗ dành
Cho ta đổi mạng nhân sanh hằng ngày
Dạ Xoa chấp nhận điều này
Mỗi ngày vua phải nộp ngay một người
Tội nhân trong nước mang ra
Mỗi ngày một mạng để mà thế vua
Vì vua không hện thời gian
Tội nhân giờ cũng đã ban hết rồi
Các quan hội họp một hồi
Sẽ đem con trẻ làm mồi Dạ Xoa
Suốt nhiều năm tháng trải qua
Trẻ con cũng hết, bây giờ thế ai
Nhà vua có đứa con trai

Mang đi thay thế ngày mai đến kỳ
Phật Đà nhập định đại bi
Thấy duyên hóa độ tức thì đến nơi
Dạ Xoa dự hội tiên trời
Dạ Xoa gác cổng đến nơi thưa rằng
Dạ Xoa chủ rất hung hăng
Không lòng cung kính chỉ hăng hại nhân
Thế Tôn chớ có ở gần
Dạ Xoa ấy sẽ hại thân của Ngài
Không ai hại được Như Lai
Ta sẽ nghỉ ở lâu đài Dạ Xoa
Dạ Xoa gác cổng đi nhanh
Thế Tôn đã bước vào thành Dạ Xoa
Ngồi trên bảo tọa nguy nga
Nghe tin báo ấy Dạ Xoa nổi khùng

Gầm lên những tiếng hải hùng
Mang theo binh khí dùng dùng đến nơi
Lúc này Thiên chúng cõi trời
Đến đây tham dự một thời pháp hay
Bao nhiêu binh khí trong tay
Bao nhiêu phép thuật không lay động gì
Phật Đà cũng chẳng hề chi
Khiến tâm hống hách cực kỳ tiêu tan
Dạ Xoa nhẹ tiếng bảo ban
Sa môn ra khỏi địa bàn của ta
Phật Đà chấp nhận đi ra
Dạ Xoa lại nói Sa môn đi vào
Ba lần như thế vào ra
Lần sau nói nữa Phật Đà không đi
Dạ Xoa nói với Phật Đà
Trả lời câu hỏi của ta tức thì
Được rồi, người hãy hỏi đi
Như Lai sẽ đáp những gì của người
Dạ Xoa hỏi Đức Phật là:
Tài sản quý nhất ấy là cái chi?
Việc gì liên tục thực thi
Nhân, Thiên hạnh phúc chứng tri Niết Bàn?

Vị gì ngọt nhất thế gian?
Người nào đáng được trần gian kính thành?
Đức Phật đã trả lời rằng:
Tài sản quý nhất chính là đức tin
Bồ thí, giữ giới, hành thiền
Chính là hạnh phúc nhân, Thiên, Niết Bàn
Niết Bàn cũng chính là vị ngọt
Tối thượng trong tất cả thế gian
Bậc có giới đức, chánh hạnh
Là người đáng được trần gian kính thành
Dạ Xoa nghe rất là hoan hỷ
Lại hỏi thêm câu hỏi tiếp theo
Làm sao để vượt được bực lưu?
Làm sao để thoát được luân hồi?
Làm sao để vượt khổ đau?
Làm sao để hết não phiền trong ta?
Phật Đà lại trả lời rằng:
Đức tin vượt được bốn dòng bực lưu
Do không dễ duôi trong tu tập
Mà vượt qua được biển luân hồi
Do tinh tấn mà vượt khổ đau
Nhờ có trí tuệ thâm sâu

Diệt trừ phiền não muộn sầu trong tâm
Nghe xong giáo pháp thậm thâm
Dạ Xoa giác ngộ đạo tâm tức thì
Chứng được Sơ quả chánh tri
Quy y Đức Phật thọ trì pháp âm
Lúc này trời đã sáng ra
Nhà vua dâng đến Dạ Xoa con mình
Dạ Xoa hổ thẹn thật tình
Từ nay không có sát sinh ăn người
Dạ Xoa bế trẻ trên tay
Cúng dàng Đức Phật từ nay an lành
Phật từ phổ độ chúng sanh
Người dân nước ấy an lành dài lâu.

89. KỸ NỮ SIRIMĀ

Ở thành Vương Xá thuở xưa
Có nàng kỹ nữ tên Sirimā
Ai muốn ở với nàng ta
Một đêm thì phải trả ra ngàn vàng
Một lần nghe pháp cúng dàng
Nàng chứng Sơ quả dự hàng Thánh nhân
Từ đây nàng sống chánh chân
Cúng dàng Tăng chúng phước phần tạo ra

Vị Tỳ kheo trẻ nghe qua
Nàng có nhan sắc thật là đẹp xinh
Vị Tỳ kheo ấy tự mình
Đến xem nàng có dáng hình ra sao
Lúc này ác nghiệp thuở nào
Nàng mắc trọng bệnh tổn hao thân mình
Tỳ kheo khát thực đến nơi
Nàng ra đánh lễ thỉnh mời khó khăn
Vị Tỳ kheo trẻ nghĩ rằng
Nàng tuy ốm yếu vẫn hằng đẹp xinh
Nếu như khỏe mạnh dáng hình
Thì nàng có thể đẹp xinh muôn phần
Tỳ kheo trẻ ấy tần ngần
Tương tư ốm yếu chẳng cần uống ăn
Mấy ngày liên tục trọc trần
Không hề ăn uống, nằm lẫn suốt ngày
Còn nàng kỹ nữ lúc này
Chết sinh Thiên giới mấy ngày đã qua
Đức vua báo với Phật Đà
Phật khuyên để xác nàng ta giữa đồng
Canh chừng loài thú tấn công
Vài hôm xác ấy trương phồng thối tha

Phật truyền vua hãy ban ra
Người dân xứ ấy đi ra viếng nàng
Người người, lớp lớp hàng hàng
Đến nơi đều thấy xác nàng thối tha
Phật truyền vua hãy ban ra
Ai mua nàng ấy để mà hưởng vui
Giá thành đã giảm xuống rui
Cho không cũng chẳng ai vui với nàng
Lúc này Phật mới chuyển sang
Đề tài thuyết pháp mở đường vô sinh
Nói về thân thể dáng hình
Thối tha, giả tạm chớ sinh mê tà
Chớ nên tham ái thân ta
Hay thân người khác đều là diệt sinh
Cuối thời pháp ấy tâm mình
Tám mươi bốn vạn chúng sinh thoát trần
Vị Tỳ kheo trẻ tỉnh dần
Chứng đắc Sơ quả chánh chân an lành
Sirimā cũng trở thành
Hoàng hậu Thiên giới cõi trời Yama
Xuống đây nghe pháp Phật Đà
Nàng chứng Tam quả vậy là Bất Lai.

90. CÔ GÁI NIỆM SỰ CHẾT

Một lần ở Ālavī

Phật ban pháp thoại chánh tri thiện lành

Niệm về sự chết thực hành

Sau này phước quả vô sanh thoát trần

Sau khi nghe pháp chánh chân

Người dân xứ ấy đa phần quên đi

Một cô gái nhỏ khắc ghi

Thực hành lời Phật tuệ tri từng ngày

Niệm về sự chết thân này

Ba năm liên tục từng ngày niệm ghi

Phật Đà nhập định đại bi

Thấy duyên hóa độ Phật đi nơi này

Dân làng đón tiếp lành thay

Lúc này cô gái cũng hay Phật Đà

Ngài đang ở tại xứ ta

Muốn đi nghe pháp việc nhà chưa xong

Cha là thợ dệt đang mong

Nàng đi đến đó còn hòng giúp cha

Cố làm cho ổn việc nhà

Nàng đi nghe pháp Phật Đà thâm sâu

Đến nơi Phật hỏi một câu

Này con, con đã từ đâu đến?
Kính Bạch Thế Tôn con không biết
Phật lại hỏi con sẽ đi đâu?
Kính Bạch Thế Tôn con không biết
Phật lại hỏi con không biết à?
Kính bạch Đức Thế Tôn con biết
Phật lại hỏi; thật con biết à?
Kính bạch Thế Tôn con không biết
Lúc này dân chúng rầy la
Sao con nói với Phật Đà đầu đầu
Không hề nói đúng một câu
Sao con nói chuyện đầu đầu thế à
Lúc này Phật mới nói ra
Như Lai hỏi pháp thật là thâm sâu
Hỏi rằng con đã từ đâu
Tức là từ ở cõi nào tái sinh
Vì chưa có túc mạng minh
Nàng nói không biết thật tình đầu sai
Như Lai hỏi con đi đâu
Tức là lúc chết nơi nào đầu thai
Vì nàng không biết tương lai
Nói con không biết đầu sai ý này

Ta hỏi con không biết à
Nàng nói con biết tức là chết đi
Ta hỏi con thật biết à
Tức là cái chết xảy ra lúc nào
Nàng nói không biết vì sao
Vì nàng không biết lúc nào xảy ra
Mọi người hồ thẹn thiết tha
Thì ra cô gái thật là thông minh
Hiểu lời Đức Phật hỏi mình
Trả lời cũng rất chí tình thâm sâu
Phật Đà thuyết giảng pháp mầu
Cô gái giác ngộ quả đầu Dự Lưu
Rồi cô đi đến chỗ cha
Một tai nạn đã xảy ra với nàng
Con thoi dệt vải vắng sang
Khiến nàng mất mạng sinh hàng chư Thiên
Cõi trời Đâu Suất an nhiên
Cha nàng sầu khổ buồn phiền ra đi
Xuất gia theo Phật thọ trì
Đắc A La Hán chánh tri hiện tiền.

91. CHUYỆN NGƯỜI THỢ SĂN

Ngoài thành Vương Xá có thợ săn
Mang thịt vào thành bán kiếm ăn
Một cô con gái nhà trưởng giả
Từ trên lầu thượng thấy anh ta
Nảy sinh tình cảm theo người ấy
Chờ lúc thợ săn trở về nhà
Mang theo đồ đạc trốn mẹ cha
Nàng cứ đi theo người thợ ấy
Thợ săn liền hỏi nàng sao thế
Nàng nói vận may chớ bỏ qua
Lúc này chàng hiểu là duyên phận
Chung sống với nhau đã sinh ra
Bảy đứa con trai nối nghiệp cha
Lớn lên chúng cũng đã lập gia
Bảy đứa con dâu nữa một nhà
Hôm ấy Phật Đà vừa xuất định
Thấy duyên hóa độ Ngài đi đến
Đúng nơi đặt bẫy của thợ săn
Hôm ấy không con nào mắc bẫy
Vẫn còn trông thấy dấu chân hằn
Đi theo dấu chân thấy Phật Đà

Đang ngồi thanh thản ở đằng xa
Người thợ săn liền giương cung bắn
 Chắc là ông thả thú của ta
Phật dùng thần thông ông đứng sững
Không sao nhúc nhích để thoát ra
Bảy đứa con trai không thấy cha
 Chúng vác cung tên đi đến đó
Giương cung ý định bắn Phật Đà
Ngài dùng thần thông cho tất cả
Đứng im bất động giống như cha
Người vợ cùng bảy đứa con dâu
Đợi mãi mà chồng chưa thấy đâu
 Thì cũng đi theo con đường ấy
Thấy họ giương cung bắn Phật Đà
 Người vợ thấy rồi liền la lớn
 Ấy đừng có bắn cha của ta
Người chồng nghe thế thì hối hận
Cả bảy đứa con cũng giống cha
Lúc ấy Phật Đà thu phép thuật
Chúng liền quỳ kính lạy thiết tha
 Khi cả gia đình đông tụ tập
Phật ban thời pháp nhũ sâu xa

Khi nghe xong mười lăm người đắ
Dự Lưu Sơ quả trước Phật Đà
Riêng vợ người thợ săn thì đã
Đắc đạo khi còn với mẹ cha
Các vị Tỳ kheo trình Đức Phật
Nàng đã chứng Sơ quả Thánh nhân
Lấy chồng săn bắn có góp phần
Tạo ra ác nghiệp về săn bắn
Khi giúp chồng con những thứ cần
Phật đã trả lời nàng vô tội
Vì tâm không có tạo ác nhân
*“Bàn tay không thương tích
Có thể cầm thuốc độc
Không thương tích tránh độc
Không làm không có ác”*
Các vị Tỳ kheo hỏi Phật Đà
Nhân gì quá khứ đã tạo ra
Cả nhà thợ săn đều đắc đạo
Nhân duyên quá khứ thật sâu xa
Rồi Đức Phật Đà nói nguyên nhân
Khi Phật Kassapa viên tịch
Mọi người xây bảo tháp nguy nga

Chọn ra một người làm chủ lễ
Ai công đức nhiều được chọn ra
Lúc ấy có người thương nhân nọ
Đã mang hết tài sản của nhà
Cùng với thân mình và vợ con
Bảy đứa con trai, bảy con dâu
Cùng đến hộ trì cho bảo tháp
Đến hết cuộc đời phước thâm sâu
Khi chết họ tái sinh Thiên giới
Cho đến ngày nay Phật ra đời
Họ lần lượt sinh xuống nhân gian
Cũng gia đình ấy nay hội ngộ
Nghe pháp thành tâm chứng Niết Bàn.

92. TÔN GIẢ ANANDA LÀM THỊ GIẢ

Từ khi thành đạo, Đức Phật Đà
Hai mươi năm rồi đã trải qua
Một hôm Phật nói cùng hội chúng
Như Lai giờ đây tuổi đã già
Như Lai cần một người thị giả
Nay các Tỳ kheo hãy cử ra
Ngài Xá Lợi Phất, Mục Kiền Liên

Xin Phật làm thị giả trước tiên
Lần lượt các Tỳ kheo hiện diện
Xin làm thị giả trước Phật tiền
Nhưng Đức Phật Đà không đồng ý
Tôn giả Anan vẫn ngồi yên
Các vị Tỳ kheo liền hỏi thúc
Anan tác bạch trước Phật tiền
Cho con được xin những đặc ân
Của người thị giả tám thứ cần:
Không cho con y của Thế Tôn
Không cho con vật thực Thế Tôn
Không cho con cùng ở hương phòng
Không cho con đến nơi được thỉnh
Thế Tôn đến nơi con được thỉnh
Con được đưa người gặp Thế Tôn
Khi có thắc mắc con được hỏi
Thế Tôn thuyết pháp, con vắng mặt
Thì Thế Tôn nói lại cho con
Thế Tôn đồng ý tám đặc ân
Anan thị giả thật chuyên cần
Hai trăm năm ấy không ngừng nghỉ
Công đức muôn đời mãi khắc ghi.

93. VÔ SONG THÍ

Vua Kosala thỉnh Phật Đà
Cùng chúng Tỳ kheo trong Tịnh Xá
Vào thành thọ thực đã diễn ra
Vua cho dân chúng vào chứng kiến
Những việc phước lành của Hoàng gia
Dân chúng thấy vua kính Phật Đà
Một cuộc thí đua đã diễn ra
Thỉnh mời Đức Phật cùng Tăng chúng
Hôm sau cúng thí vượt Hoàng gia
Vua thấy nhân dân muốn vượt ta
Lại thỉnh Phật Đà về cúng thí
Sáu ngày như vậy đã diễn ra
Một ngày dân chúng, một ngày vua
Xem ra dân chúng đã vượt xa
Về sự tín tâm và cúng thí
Vua thấy mình hổ thẹn thiết tha
Vua tỏ nỗi buồn cùng chánh hậu
Mallikā đệ tử Phật Đà
Nàng đã giúp vua làm đại thí
Mà chúng dân không thể tạo ra
Năm trăm con voi cầm lọng trắng

Tám cái thuyền vàng trưng vật thực
Các nàng công chúa rải hương hoa
Như vậy đã làm vô song thí
Khiến dân tình không thể vượt qua
Có hai vị quan làm phận sự
Là quan Junha và Kāla
Vị quan Kāla thì suy nghĩ:
Ôi! Đức vua lãng phí quá đà
Bao nhiêu tiền của đã vung ra
Các vị Sa môn này no bụng
Họ lại lăn ra ngủ ấy mà
Vị quan Junha thì suy nghĩ
Ôi quả là công đức lớn thay
Chỉ vua mới tạo được phước này
Vô cùng hoan hỷ trong phước ấy
Lành thay công đức cúng dâng này
Đức Phật biết tâm hai vị ấy
Ngài không thuyết pháp đã về ngay
Nhà vua cảm thấy gì không ổn
Đã hỏi việc cúng thí hôm nay
Là việc trước sau chưa từng có
Phật không tán thán lại về ngay

Rồi Đức Phật Đà mới nói ra
Dòng tâm bất thiện của Kāla
Và tâm hoan hỷ của Junha
Nếu như nghe Phật Đà thuyết pháp
Thì đầu Kāla sẽ vỡ ra
Vua liền cho hỏi hai vị ấy
Cả hai xác nhận đúng thật là
Vua cho từ chức với Kāla
Đuổi ra khỏi nước Kosala
Còn với Junha thì được hưởng
Bảy ngày cai trị Kosala
Lúc ấy Phật Đà ban pháp thoại
Phước lành công đức sẽ tạo ra
Lúc ấy Junha liền chứng ngộ
Dự Lưu Sơ quả trước Phật Đà
Khi được làm vua suốt bảy ngày
Vị ấy thỉnh Phật và Tăng chúng
Cúng dàng như vua cúng hôm nay.

94. ĐỘ VUA PUKKUSĀTI

Vua Bimbisāra

Ngự ở thành Vương Xá

Có bạn chí thân là

Vua Pukkusāti

Trị vì nơi biên địa,

Ở Takkasilā

Hai vị kết tình thân,

Qua những người buôn bán

Vua Pukkusāti,

Tặng món quà giá trị

Là những xấp vải quý,

Ở Takkasilā

Vua Bimbisāra

Nhận được quà hoan hỷ

Muốn tìm món quà quý,

Tặng bạn ở phương xa

Vua trầm tư suy nghĩ,

Chỉ có pháp Phật Đà

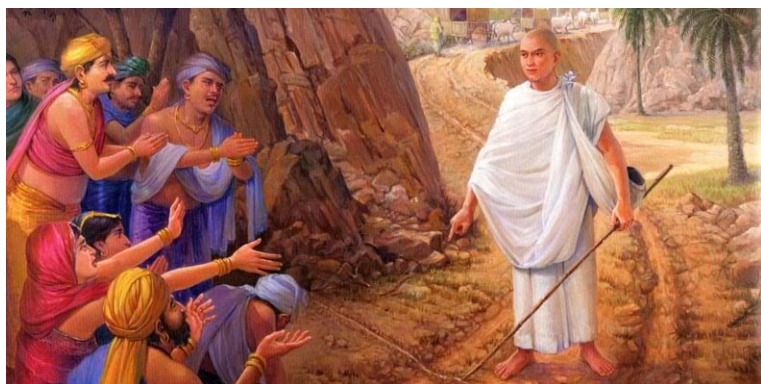
Mới thật là vô giá,

Để tặng bạn phương xa

Vua liền viết ân Phật,

Ân Pháp và ân Tăng
Cùng pháp thiên hơi thở
Đứng trong những hộp vàng
Rồi cho người mang đến,
Vua Pukkusāti
Khi nhận được quà quý,
Vua mở ra tức thì
Đọc xong ân Phật Bảo,
Niềm hỷ, lạc dâng trào
Đọc xong ân Pháp Bảo,
Hỷ, lạc vẫn trào dâng
Đọc xong ân Tăng Bảo,
Niềm tin khởi dạt dào
Vua đọc thiên hơi thở,
Theo cách đã truyền trao
Thực hành liền chứng đắc,
Thiền vô sắc thanh cao
Đã hai tuần dân chúng
Chẳng thấy vua ra vào
Thần dân liền kéo đến
Muốn hỏi vua vì sao
Vua cắt ngang mái tóc

Rũ bỏ cả long bào
Mặc cà sa hoại sắc
Trở thành bậc xuất gia
Một mình vua quyết chí
Đi tìm Đức Phật Đà
Cả thần dân hối hả
Đều than khóc thiết tha
Mọi người đi theo mãi
Khuyên vua trở lại nhà
Vẽ đường ngang dưới đất
Không cho ai bước qua
Vua quyết đi tìm Phật
Dù Phật ở nơi xa
Gần hai trăm do tuần
Vua ấy đã trải qua
Nhờ thương nhân dẫn lối
Gần đến chỗ Phật Đà
Cũng trong ngày hôm ấy
Khi nhập định đại bi
Thấy duyên lành ngộ đạo
Phật cũng đã ra đi
Tìm vị vua nước ấy

Niềm tin quá diệu kỳ
Vua Pukkusāti
Nghỉ nhờ nhà thợ gốm
Sau một quãng đường đi
Phật Đà cũng đi tới
Nghỉ ở đó cùng nơi
Sau khi đã nghỉ ngơi
An trú trong thiền định
Đức Phật đã hỏi lời
Này Sa môn hiền hữu
Sao từ bỏ cõi đời
Xuất gia trong giáo pháp
Của ai thế bạn ơi?
Dạ thưa, tôi theo Phật
Bậc Ứng Cúng ở đời

Bạn đã từng gặp Phật
Từng thấy Đức Phật chưa?
Hoặc bây giờ nếu gặp
Bạn có nhận ra Người?
Dạ tôi chưa từng gặp
Cũng không nhận ra Ngài
Vậy hãy nghe Ta giảng
Giáo pháp của Phật Đà
Phật liên ban diệu pháp
Các giới phân biệt ra
Bốn hai phần chi tiết
Tuệ tri được chánh tà
Sau khi nghe diệu pháp
Vua chứng quả Bất Lai
Lúc này vua xác định
Đây là Phật không sai
Vua quỳ xin sám hối
Xin thọ giới Tỳ kheo
Phật nói người tu đạo
Phải có y bát theo
Vua đi tìm y bát
Đã gặp nạn hiểm nghèo
Một con bò điên nọ

Húc vua chết nằm keo
Lúc trời vừa hừng sáng
Vua Bimbisāra
Tìm đến chỗ Phật Đà
Trong nhà người thợ gốm
Muốn tìm bạn phương xa
Phật Đà liền thuật lại
Bạn ông khi nghe pháp
Đã chứng đắc Bất Lai
Đang đi tìm y bát
Để xuất gia lâu dài
Vua liền đi tìm bạn
Thấy bạn chết bi ai
Vua cử hành tang lễ
Như Hoàng tộc không sai
Tuy chưa kịp xuất gia
Nhưng đã gặp Phật Đà
Nghe xong thời giáo pháp
Đã chứng ngộ sâu xa
Chết ngay ngày hôm ấy
Do nghiệp chướng tạo ra
Sinh Tịnh Cư Thiên giới
Nhờ ân Đức Phật Đà.

95. DEVADATTA HAM DANH LỢI

Devadatta đi xuất gia
Cùng sáu vị Hoàng tử
Của bộ tộc Thích Ca
Đắc thần thông hiệp thế
Chưa ngộ pháp sâu xa
Vị ấy buồn khi thấy
Không ai biết đến ta
Vì mong cầu danh lợi
Vị ấy khởi tâm tà
Dùng thần thông biến hiện
Ra người đầy mãng xà
Dụ Ajātasattu
Kết thân cùng thái tử
Được lợi dưỡng xa hoa
Từ khi được lợi dưỡng
Tâm ác càng mạnh ra
Vị ấy muốn làm Phật
Để lãnh đạo Tăng già
Khi vừa khởi tâm ấy
Thần lực cũng lìa xa
Các Tỳ kheo trình Phật

Về Devadatta
Nhận được nhiều lợi dưỡng
Phật thuyết giảng sâu xa
Những điều này có hại
Cho Devadatta
Càng được nhiều lợi dưỡng
Càng tăng trưởng tâm tà
Rồi một ngày nào đó
Chuyện ấy phơi bày ra
Danh vọng và lợi dưỡng
Hoại người có tâm tà
Một hôm Đức Phật Đà
Ngồi pháp tòa thuyết giảng
Giữa thính chúng bao la
Có vua, quan, dân chúng
Cùng đại chúng Tăng Già
Devadatta thỉnh Phật
Kính bạch Đức Thế Tôn
Nay Ngài tuổi đã già
Xin giao cho đệ tử
Lãnh đạo chúng Tỳ kheo
Phật Đà không đồng ý

Nói Devadatta
Thọ nhận không thanh tịnh
Những vật dụng cúng dàng
Là người không xứng đáng
Lãnh đạo chúng Tỳ kheo
Kể từ đó ông ta
Oán hận Đức Phật Đà.

96. DEVADATTA HẠI PHẬT

Ông xúi giục thái tử
Đoạt mạng của vua cha
Lên ngôi cai trị nước
Và phụ giúp ông ta
Sát hại Đức Phật Đà
Ông cho một cung thủ
Đi đến hại Phật Đà
Rồi cho hai cung thủ
Đi giết cung thủ này
Lại cho bốn cung thủ
Đi giết hai người ấy
Rồi cho tám người đi
Để sát hại bốn người

Cứ vậy mà tăng lên
Ba mươi hai người nữa
Người thứ nhất đến Phật
Với tâm trí hoang mang
Phật Đà khuyên chớ sợ
Hãy đến đây nhẹ nhàng
Rồi Phật Đà thuyết giảng
Pháp chân thật rõ ràng
Người này liền giác ngộ
Sơ quả đã dự hàng
Phật khuyên về lối khác
Để không bị đón đàng
Hai người sau chờ mãi
Không thấy hản tiến sang

Nhìn từ xa thấy Phật
Họ đến nơi nhẹ nhàng
Phật Đà liền thuyết pháp
Sơ quả được bước sang
Phật khuyên đi lối khác
Để không bị đón đàng
Bốn người sau chờ mãi
Không thấy họ đi sang
Nhìn xa xa thấy Phật
Cũng đến nơi nhẹ nhàng
Nghe Phật Đà thuyết giảng
Cũng đắc đạo bước sang
Cứ như thế Phật Đà
Giảng pháp cho tất cả
Đều giác ngộ sâu xa
Và đã cứu được họ
Thoát khỏi nạn oan gia.

97. LÀM CHẢY MÁU PHẬT

Vào một ngày hôm khác
Đức Phật đi thiền hành
Dưới chân Linh Thấu Sơn

Devadatta lăn đá
Muốn giết hại Phật Đà
Thì cũng ngay lúc ấy
Hai mảng đất nhô ra
Ngăn cản hòn đá lớn
Của Devadatta
Một mảnh hòn đá nhỏ
Văng vào chân Phật Đà
Phật nhìn lên và nói
Này Devadatta
Người đã tạo trọng tội
Làm chảy máu Như Lai
Nghiệp vô gián cho quả
Chịu đau khổ lâu dài
Y sĩ Jīvaka

Chữa trị cho Đức Phật
Các Tỳ kheo thấy vậy
Thì vây bủa xung quanh
Và tụng kinh lớn tiếng
Để bảo vệ Phật Đà
Phật nghe tiếng ồn xa
Liên hỏi Ānanda
Ai đọc lời kinh kệ
Ngài Anan bạch Phật
Là đại chúng Tỳ kheo
Đang bảo vệ Phật Đà
Đức Phật nói Anan
Không ai hại được ta
Các ông hãy trở lại
Không cần bảo vệ ta.

98. THẢ VOI HẠI PHẬT

Devadatta nghĩ rằng
Con voi không có trí
Chẳng biết Phật là gì
Nó sẽ làm hại Phật
Trên đường Đức Phật đi

Và ông đã thực thi
Cho voi uống rượu say
Ở trên đoạn đường này
Phật Đà đi khát thực
Ông ta thả voi say
Con voi này hung dữ
Xông đến trước Phật Đà
Ānanda lên trước
Để bảo vệ Phật Đà
Phật nói hãy tránh ra
Nhưng Anan không chịu
Ngài phải dùng thần lực
Đẩy Anan xuống xa
Lúc ấy người phụ nữ
Cùng đứa trẻ băng qua

Con voi này tiến đến
Đứa trẻ ở đằng xa
Phật Đà liền gọi nó
Này Nālāgiri
Hãy lại đây với ta
Con voi cảm nhận được
Lòng từ ái bao la
Nó liền đi thẳng đến
Quỳ dưới chân Phật Đà
Rồi Đức Phật thuyết pháp
Khuyên nó hãy tránh xa
Những việc làm bất thiện
Để sau này được hưởng
Những phước thiện sâu xa
Tất cả người chứng kiến
Đều hoan hỷ thiết tha
Không ngớt lời tán thán
Ân sâu Đức Phật Đà
Dân chúng đều chỉ trích
Vua Ajātasattu
Với Devadatta
Là hai người độc ác

Âm mưu hại Phật Đà
Nhà vua nghe thấy vậy
Từ lúc ấy tránh xa
Không cúng dàng cung cấp
Đến Devadatta
Ông ta đi khát thực
Mọi người cũng tránh xa
Danh vọng và lợi dưỡng
Suy tàn với ông ta.

99. PHÁ HÒA HỢP TĂNG

Khi Devadatta
Mất cả danh và lợi
Ông đi đến Phật Đà
Xin năm điều luật mới
Cho hội chúng Tỳ kheo
Một là các Tỳ kheo
Chỉ sống ở trong rừng
Hai là đi khát thực
Không nhận sự thỉnh mời
Ba là mặc vải vụn
Không mặc y cúng dàng

Bốn là ở gốc cây
Không ở nơi chồi lá
Năm là ăn rau quả
Thịt cá phải chối từ
Phật Đà không đồng ý
Yêu cầu của ông ta
Ông ta liền dụ dỗ
Các vị mới xuất gia
Chưa hiểu sâu luật pháp
Nên dễ khởi tâm tà
Dù Đức Phật khuyên dạy
Đừng có gây bất hòa
Tội chia rẽ Tăng chúng
Tạo ác nghiệp sâu xa
Ông ta không từ bỏ
Vẫn chia rẽ Tăng già
Đức Phật đọc bài kệ
Về thiện ác sâu xa
“Người thiện dễ làm thiện
Người ác khó làm thiện
Người ác dễ làm ác
Người thiện khó làm ác”

Năm trăm Tỳ kheo trẻ
Đã đi theo ông ta
Lập nên một hội chúng
Của Devadatta
Phật sai hai Tôn giả
Là thượng thủ Tăng già
Đến Devadatta
Dẫn các Tỳ kheo lại
Hai vị liền đi đến
Chỗ Devadatta
Ông vui mừng hơn hở
Hai vị đến với ta
Nhường hai vị thuyết pháp
Ông bắt chước Phật Đà
Nằm nghiêng về bên hữu
Ngủ một giấc sâu xa
Hai vị tuyên diệu pháp
Hội chúng giác ngộ ra
Chúng Dự Lưu đạo quả
Liền về với Phật Đà
Khi ông ta tỉnh dậy
Thì họ đã đi xa

Ông liền học máu nóng
Bệnh trầm trọng khó qua
Suốt chín tháng liên tục
Bệnh mỗi ngày nặng ra
Ông sinh tâm hối hận
Muốn sám hối Phật Đà
Ông liền sai đệ tử
Khiêng ông về Tịnh Xá
Để yết kiến Phật Đà
Khi đến gần Tịnh Xá
Ông thấy nóng thiết tha
Bước xuống hồ tắm rửa
Thì mặt đất nứt ra
Từ từ chìm sâu xuống
Ông hối hận thiết tha
Tâm hướng về Tịnh Xá
Xin quy y Phật Đà
Bậc Toàn Tri diệu giác
Bậc phước trí bao la
Ông chìm vào địa ngục
Vô Gián thật sâu xa
Giữa bốn bề lửa bỏng
Do nghiệp ác tạo ra.

100. VUA AJĀTASATTU

Vua Ajātasattu
Là kẻ thù truyền kiếp
Với Bimbisāra
Vị vua cha nhân đức
Của nước Ma Kiệt Đà
Khi còn trong bụng mẹ
Có dấu hiệu oan gia
Videhi Hoàng hậu
Có điều khao khát là
Thèm giọt máu chồng bà
Nhà tiên tri đã biết
Kẻ thù được sinh ra
Sẽ giết hại vua cha
Là kẻ thù truyền kiếp
Hoàng hậu nghe tin ấy
Nhiều lần định phá thai
Nhưng vua đều cản lại
Đứa bé được sinh ra
Được phong làm thái tử
Sẽ kế nghiệp vua cha
Sau này nó kết thân

Với Devadatta
Bị ác Tăng xúi giục
Đã giết hại vua cha
Việc này tuy bại lộ
Vua chẳng chút rầy la
Nhường ngôi cho con trẻ
Nhưng nó vẫn chẳng tha
Nhốt cha vào trong ngục
Định bỏ đói vua cha
Hoàng hậu Videhi
Vào thăm mang thực phẩm
Khi bị phát hiện ra
Từ đó không cho gặp
Vua vẫn sống an hòa
Đi thiền hành thanh thản

Chánh niệm những ngày qua

Vua con sai thợ cạo

Vào rạch chân vua cha

Rồi hơ trên lửa đỏ

Thật đau đớn thiết tha

Vua cha chết sinh Thiên

Vì đứa con bất thiện

Đã hại chết cha hiền

Cũng trong ngày hôm ấy

Vợ Ajātasattu

Sinh ra đứa con trai

Lúc này tình phụ tử

Đã sinh khởi không sai

Vua con nghĩ đến cha

Ông sai người dừng lại

Đừng giết hại cha ta

Nhưng lúc này quá muộn

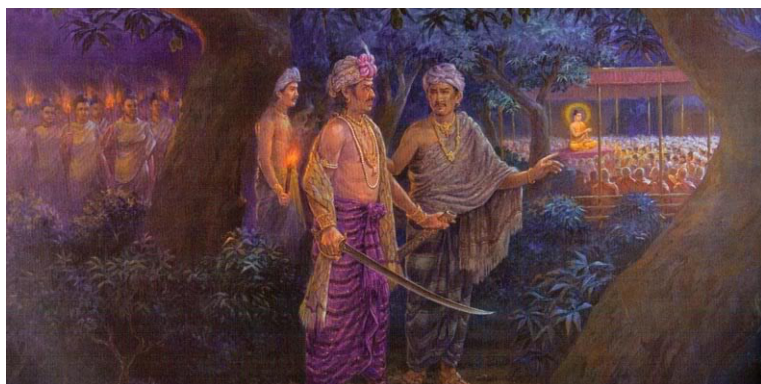
Vua ấy đã băng hà

Lòng vua càng sợ hãi

Khi Devadatta

Vì âm mưu hại Phật

Bị đất nuốt ông ta

Đêm nằm không ngủ được
Vua muốn gặp Phật Đà
Để sám hối tội lỗi
Những ác nghiệp sâu xa
Ngự y Jīvaka
Đã dẫn vua đến gặp
Yết kiến Đức Phật Đà
Sau khi nghe giáo pháp
Thật vi diệu sâu xa
Vua quy y Đức Phật
Lòng thành kính thiết tha
Trước Phật Đà sám hối
Tội giết hại vua cha
Một vị vua đức hạnh
Đệ tử của Phật Đà
Kể từ ngày hôm ấy

Tâm trí vua an hòa
Luôn hộ trì Phật Pháp
Thiện nghiệp mới tạo ra
Khi mệnh chung quả báo
Nghiệp giết hại vua cha
Vào đồng sôi địa ngục
Chịu đau đớn thiết tha
Sáu mươi ngàn năm khổ
Vì nghiệp ác tạo ra.

101. VUA PASENADI KẾT THÂN VỚI DÒNG HỌ THÍCH CA

Vua Pasenadi
Xin với Đức Phật Đà
Cúng dàng các Tỳ kheo
Hằng ngày nơi phước xá
Có ngày vua bận quá
Quên phận sự cúng dâng
Cũng không ban lệnh xuống
Chẳng ai được cúng dàng
Các Tỳ kheo chán nản
Đi khát thực xóm làng
Khi vua đến nhà ăn

Không thấy các Tỳ kheo
Thì lòng không hoan hỷ
Vua đến gặp Phật Đà
Muốn hỏi về duyên cớ
Các Tỳ kheo tránh xa
Phật nói thừa đại vương
Vì sự không thân thiện
Giữa vua với Tỳ kheo
Có lẽ là duyên cớ
Các Tỳ kheo tránh xa
Vua về cung suy nghĩ
Muốn thân với Phật Đà
Thì lấy một công chúa
Bên dòng tộc Thích Ca
Rồi vua sai sứ giả
Đi đến Ca Tỳ La
Xin kết hôn công chúa
Làm chánh hậu nước ta
Để cho vua sở tại
Kết thân với Phật Đà
Những người trong tộc Thích
Lòng ngã mạn kiêu sa

Không muốn con gái họ
Kết hôn ở phương xa
Họ gả một cô gái
Là con của nữ tỳ
Với vua tộc Thích Ca
Cho vua Kosala
Nói dối là công chúa
Của bộ tộc Thích Ca
Vua tấn phong cô gái
Làm chánh hậu nước nhà
Sau này sinh thái tử
Vua yêu mến thiết tha
Khi thái tử khôn lớn
Muốn trở lại quê nhà
Bên ngoại Ca Tỳ La
Dù Hoàng hậu ngăn cản
Cậu quyết gặp ông bà
Những người tộc Thích Ca
Đưa những người nhỏ bé
Di tản đến nơi xa
Họ không muốn đánh lễ
Thái tử ấy chỉ là

Con nô tỳ thấp kém
Thái tử đi đến nơi
Đánh lễ rất nhiều người
Nhưng không ai lễ lại
Thì lòng cũng không vui
Sau vài ngày ở lại
Thái tử ấy cũng lui
Cùng đoàn quân hộ tống
Sự thật được phanh phui
Khi những người dọn dẹp
Dùng sữa để lau chùi
Những nơi vị thái tử
Chạm đến đều là xui
Một người lính nghe được
Lời than trách rầy la
Của những người dọn dẹp
Nói thái tử chỉ là
Con một đứa nô lệ
Của bộ tộc chúng ta
Người lính này nói lại
Thì thái tử xót xa
Khởi lên lòng oán hận

Với bộ tộc Thích Ca
Hôm nay họ dùng sữa
Để rửa chỗ của ta
Sau này ta lấy máu
Của họ rửa sàn nhà
Vua Pasenadi
Biết được tin chánh hậu
Là tỳ nữ Thích Ca
Thì trong lòng tức giận
Phế truất cả nàng ta
Cùng ngôi vị thái tử
Làm nô lệ Hoàng gia
Đức Phật Đà đi đến
Gặp vua Kosala
Giải thích về đạo lý
Con cái theo họ cha
Chánh hậu là con vua
Lại kết hôn với vua
Sinh ra con của vua
Đạo lý này thích hợp
Con cái theo họ cha
Nghe Phật Đà giải thích

Vua hoan hỷ thiết tha
Phục chức cho chánh hậu
Cùng thái tử con bà.

102. TƯỚNG QUÂN BANDULA

Tướng quân Bandula
Xuất thân là Hoàng tử
Ở vương quốc Mala
Vốn là bạn học cũ
Với Pasenadi
Vua nước Kosala
Vì một lần bất mãn
Với huynh đệ Hoàng gia
Đã từ bỏ đất nước
Đi đến với bạn thân
Và trở thành nguyên soái
Có sức mạnh muôn phần
Người vợ Mallikā
Khi vừa mới thọ thai
Khởi lên điều ước muốn
Được tắm và uống nước
Ở trong ao Kiết Tường

Của bộ tộc hùng cường
Vương quốc Licchavi
Thường đến dùng nước ấy
Mỗi dịp lễ phong vương
Bandula đưa vợ
Đi đến ao Kiết Tường
Đuổi những người canh gác
Cứ ung dung tắm rửa
Rồi lên đường ra đi
Những người Licchavi
Về Hoàng cung thông báo
Năm trăm vị Hoàng tử
Liên rượt đuổi theo sau
Một vị quan lớn tuổi
Là bạn học trước kia
Biết sức mạnh phi thường
Của bạn Bandula
Khuyên các chàng trai trẻ
Đừng có đuổi ông ta
Nếu không các người sẽ
Chết thảm hại thiết tha
Nhưng họ vẫn cố tình

Đuổi bắt Bandula
Vị quan già lại nói
Nếu các người trông thấy
Bánh xe lún từ xa
Thì hãy quay trở lại
Hoặc nghe tiếng sấm nổ
Thì đừng có đuổi theo
Khi họ đuổi đến gần
Thành một hàng thẳng tắp
Bandula đứng dậy
Giương chiếc cung tầm cỡ
Cả ngàn người căng dây
Thì cũng ngay lúc ấy
Bánh xe liền lún sâu
Những người Licchavi
Nhìn thấy chẳng quay đầu
Giương cây cung mạnh mẽ
Tiếng gươm rú vang sâu
Mặc dù họ nghe thấy
Nhưng vẫn không quay đầu
Một mũi tên được bắn
Thủng năm trăm cỗ xe

Mà họ không hay biết
Lúc ấy Bandula
Nói với họ rằng là
Các người đều đã chết
Không cần đánh với ta
Không tin thì người cuối
Hãy cởi áo giáp ra
Một người làm như vậy
Gục ngã chết lả ra
Mọi người đều tin tưởng
Vội quay xe về nhà
Dặn dò người thân tín
Rồi cũng chết lả ra
Bandula đưa vợ
An toàn trở về nhà
Sau này bà sinh nở
Mười sáu cặp song sinh
Ba mươi hai tráng sĩ
Cũng theo nghiệp cha mình
Học các môn võ thuật
Theo cha đi viễn chinh
Mỗi người có ngàn lính

Đứng chặt cả sân đình
Bandula chân chính
Ngay thẳng giúp dân sinh
Các quan lại ghen tức
Sàm tấu vua bắt minh
Nói ông ấy có ý
Chiếm đoạt cả ngai vàng
Vua nghe lời xúi giục
Liên mưu kế sẵn sàng
Nói biên cương có loạn
Lệnh cha con lên đàng
Đến biên cương dẹp loạn
Vua cho người theo sát
Đoạt mạng cả cha con
Khi giấy báo tử về
Người vợ đang cúng dàng
Hai thượng thủ Tỳ kheo
Nhưng bà giữ im lặng
Không nói một lời nào
Trong khi dâng vật thực
Người tớ gái lỡ tay
Làm vỡ ngay bình nước

Ngài Sāriputta
Nói mọi vật vô thường
Có sinh thì có diệt
Đừng để nó vẩn vương
Lúc này bà mới lấy
Tờ báo tử biên cương
Cả chồng con đều chết
Vẫn an tịnh như thường
Mong công đức cúng dường
Hồi hướng người quá vãng
Theo nghiệp thường ra đi
Bà gọi các con dâu
Chồng các con đã chết
Do ác nghiệp thâm sâu
Chớ nuôi lòng thù hận
Vì oán chỉ thêm sầu
Đức vua nghe thấy vậy
Lòng ân hận buồn rầu
Đến xin lỗi người vợ
Và cho họ yêu cầu
Điều gì đều toại ý
Bà chỉ xin cho mình

Với tất cả con cháu
Trở về nhà cha mẹ
Vua đồng ý yêu cầu
Rồi vua ban chúc ấy
Cho cháu Bandula
Được lên làm nguyên soái
Tướng quân của nước nhà.

**103. VITATUBHA THẨM SÁT
DÒNG TỘC THÍCH CA**

Vua Pasenadi
Cho cháu Bandula
Được lên làm nguyên soái
Nhưng mối thù giết cậu
Vẫn chưa hề nguôi ngoai
Một lần vua lễ Phật
Ở một miền xa xôi
Vua liền trao ấn triện
Dặn nguyên soái đứng ngoài
Cùng ba quân chờ đợi
Vua trở lại ngay thôi
Khi vua vừa đi khỏi

Vị nguyên soái tức thời
Đã trao ấn triện ấy
Cho Vitatubha
Thái tử dòng ngoại Thích
Lên thay thế vua cha
Khi vua lễ Phật ra
Thì họ đã đi xa
Chỉ để lại cho vua
Một nữ hầu, một ngựa
Vua đau khổ thiết tha
Liền đến tìm đứa cháu
Vua Ajātasattu
Ở nước Ma Kiệt Đà
Trên đường đi đói khát
Bệnh tật đã phát ra
Đến cổng thành nước ấy
Thì vua đã băng hà
Đứa gái hầu than khóc
Mọi người mới biết là
Vua nước Kosala
Cháu Ajātasattu
Làm lễ tang cho cậu

Vị vua đã băng hà
Khi Vitatubha
Lên trị vì thiên hạ
Thì lòng liền nghĩ đến
Một mối hận sâu xa
Về những người họ Thích
Đã bôi nhọ thanh danh
Quyết trả thù họ Thích
Nên vua đã thi hành
Dẫn đại quân đi đánh
Dòng tộc Thích lừng danh
Khi Phật Đà quán sát
Ngài đã đến thật nhanh
Dưới gốc cây khô héo
Phật ngồi đó thiền hành
Vua Vitatubha
Từ xa trông thấy Phật
Thì xuống voi đánh lễ
Kính bạch Đức Thế Tôn
Sao Ngài không trú ngụ
Dưới gốc cây bóng mát
Mà lại ngồi ở đây

Cây khô héo thế này
Phật nói cây khô héo
Nhưng cũng là quyền thuộc
Sẽ che chở cho nhau
Vua hiểu sâu lời Phật
Liên rút quân về mau
Khi về lòng âm ức
Lại xuất quân lần sau
Phật Đà vẫn ngồi đó
Vua lại rút quân mau
Lần thứ ba xuất trận
Vua vẫn thấy Phật Đà
Ngồi dưới cây khô héo
Nên không thể xông pha
Lần thứ tư xuất trận

Phật quán xét sâu xa
Nghệp xưa cho quả báo
Vì dòng tộc Thích Ca
Thả xuống sông thuốc độc
Sát hại loài thủy tộc
Nay họ đã đầu thai
Ác nhân cho ác quả
Là sự thật không sai
Nên Phật không can thiệp
Ác chiến đã xảy ra
Những người trong tộc Thích
Giữ giới không sát sinh
Họ đứng cho binh lính
Tự nhiên giết hại mình
Sau khi đã tàn sát
Hết dòng tộc Thích Ca
Vua Vitatubha
Cùng quân lính ra về
Lúc này trời đã tối
Họ nghỉ tại bờ đê
Bên dòng sông chảy xiết
Một cơn mưa kéo về

Tạo lên dòng nước lũ
Tất cả chết thảm thê
Làm mối cho rùa cá
Khi chưa kịp trở về.

104. ĐỘ VUA TRỜI ĐẾ THÍCH

Vua trời Đế Thích Sakka
Thấy năm suy tướng biết ta sắp tàn
Trong lòng lo lắng bất an
Xét xem ba cõi thế gian nơi nào
Để ta an trú tâm vào
Tạo ra phước báu thanh cao thiện lành
Lúc này ở dưới nhân sanh
Phật Đà phổ độ thiện lành vô biên
Sakka triệu tập thần tiên
Mau theo ta xuống dưới miền thế nhân
Để mà kính lễ Phật ân
Để mà nghe pháp thêm phần lạc an
Lúc này ở dưới thế gian
Phật Đà thiên định trong hang tịnh lành
Sakka nói với nhạc thần
Dạo lên khúc nhạc ở gần Thế Tôn

Nhạc thần vâng lệnh thi hành
Phật Đà xuất định, âm thanh cõi trời
Nhạc thần lúc ấy lên lời
Sakka Thiên chủ đến nơi Phật Đà
Cùng chư Thiên chúng Ba Ba
Thành tâm kính lễ Phật Đà Thế Tôn
Phật Đà Sadhu lành thay
Sakka, Thiên chúng chấp tay đi vào
Thiên quang sáng chói dạt dào
Hào quang Đức Phật vẫn cao hơn nhiều
Sakka kính lễ Phật Đà
Từ khi giáo pháp lan ra cõi trần
Chư Thiên hưng thịnh dần dần
A tu la cũng có phần giảm đi
A tu la đã suy vi
Chư Thiên hưng thịnh, từ khi Phật thành
Chuyện về công chúa Gopaka
Tiền thân ngũ giới, quy y Phật Đà
Mạng chung sinh cõi Ba Ba
Trở thành nam tử trong nhà chúng con
Có ba nhạc nữ sinh sau
Tiền thân là các Tỳ kheo tu hành

Gopaka đã nói rằng
Các Ngài là bậc tu hành tịnh tâm
Sinh ở đây thật lỗi lầm
Ta là Phật tử với tâm tín thành
Hộ trì các vị tu hành
Mà nay ta đã sanh làm Thiên nam
Các vị là những Tỳ kheo
Thực hành thiền định chớ theo dục trần
Hai trong số họ chánh chân
Nhớ về thiền định làm nhân hiện tiền
Hóa sinh lên cõi Phạm Thiên
Một người vô quý vô tàm
Ở lại Thiên giới và làm nữ công
Nói xong câu chuyện Gopaka
Sakka thưa Đức Phật Đà giải nghi
Cho con hỏi Đức Chánh Tri
Chúng sinh đều muốn từ bi an lành
Tại sao tánh ác vẫn sanh
Khiến cho họ đã trở thành oan gia?
Phật Đà nói với Sakka
Cũng do tật đố, bòn xén gây ra
Khiến cho thù địch, oan gia

Chúng sinh bất hạnh vì là ác tâm
Ganh tị, bòn xén do đâu
Căn nguyên của những khổ sầu sinh ra?
Ghét, yêu là gốc mê tà
Ganh tị, bòn xén sinh ra ở đời
Ghét, yêu nguồn gốc từ đâu
Khiến cho nhân thế khổ sầu thiết tha?
Ghét, yêu từ ái sinh ra
Cũng vì tham ái thành ra khổ sầu
Ái dục sinh khởi từ đâu?
Làm sao diệt được thâm sâu ái này?
Ái từ quyết định tỏ bày
Nếu không quyết định, ái này không sinh
Từ đâu quyết định sinh ra?
Làm sao ta sẽ vượt qua khổ này?
Cũng từ vọng tưởng mà ra
Nếu không vọng tưởng thì là không sinh
Làm sao vọng tưởng không sinh?
Làm sao chứng ngộ tịnh minh Niết Bàn?
Thọ gì cho thiện khởi sinh
Thiện sinh, ác diệt tịnh minh Niết Bàn
Thế Tôn thuyết pháp tỏa lan

Nói về cảm thọ luân bàn vô sinh
Sakka giác trí giác khai minh
Chứng ngay Sơ quả tâm tình lạc an
Lúc này Thiên thọ cũng tàn
Chết rồi sinh lại vẫn làm Sakka
Ở ngay tại trước Phật Đà
Sakka thay kiếp thật là quá nhanh
Vẫn trong pháp hội độ sanh
Sakka hỏi Phật pháp hành tu nhân
Tỳ kheo thu thúc giới phần
Làm sao giữ giới chánh chân thực hành?
Phật Đà dạy pháp thân hành
Phước tăng, tội giảm, là hành chánh chân
Khẩu hành phước giảm tội tăng
Thì nên phòng tránh, nói năng hợp thời
Tâm cầu tội giảm phước tăng
Đó là chân chánh, thì năng tâm cầu
Sakka hỏi Phật thêm câu
Sáu căn phòng hộ thâm sâu thế nào?
Phật Đà vẫn tắt truyền trao
Sáu trần tốt xấu, cái nào gần xa
Sakka hiểu ý Phật Đà

Sakka lại hỏi gần xa các hàng
Sa môn với Bà la môn
Có chung pháp học pháp hành
Có chung mục đích tu hành như nhau?
Phật Đà nói có khác nhau
Mỗi người tư tưởng trước sau không đồng
Sakka hỏi các Sa môn
Tu hành đều chứng Niết Bàn vô sinh?
Phật Đà nói chúng hữu tình
Có người tu chứng vô sinh Niết Bàn
Có người sinh tử thế gian
Khi nào diệt ái Niết Bàn chứng tri
Sakka hoan hỷ thọ trì
Bấy nhiêu câu hỏi khắc ghi lâu dài
Trở thành đệ tử Như Lai
Bậc Thánh hữu học tương lai an lành
Con là Thiên chủ Sakka
Nhờ nghe giáo pháp Phật Đà tịnh tâm
Mạng chung sinh lại vẫn là
Sakka Thiên chủ thật là lành thay
Sau khi hết thọ mạng này
Nhân gian sinh xuống chứng thêm quả lành

Sau khi hết mạng nhân sanh
Sinh lên Thiên giới lại làm Sakka
Ở đây chứng Quả thứ ba
Rồi sinh về cõi gọi là Tịnh Cư
Từ sơ cho đến thứ năm
Lần lượt sinh thú viếng thăm đủ đầy
Ở đây con nhập Niết Bàn
Vô sinh bất tử lạc an tịnh lành
Sakka cung kính thực hành
Những lời Phật dạy thiện lành tối cao
Tám mươi ngàn chúng chư Thiên
Cũng chứng Sơ quả an nhiên thoát trần
Nương nhờ Phật pháp thâm ân
Nhân gian, Thiên giới thoát trần vô sinh

105. TIỀN THÂN VUA TRỜI SAKKA

Vua trời kiếp trước gieo nhân
Là chàng trai trẻ chuyên cần công lao
Người dân hội họp chỗ nào
Thì chàng quét dọn cần lao hằng ngày
Mùa đông lạnh giá công tay
Củi khô nhóm lửa hằng ngày vị tha

Vì chàng suy nghĩ rằng là
Vua quan hưởng phước cũng là gieo nhân
Trên cao các bậc thánh thần
Phước lành thọ hưởng do nhân thiện lành
Nên chàng tinh tấn thực hành
Gieo nhân để hưởng phước lành mai sau
Ra đường dọn dẹp chùi lau
Dựng nhà nghỉ tạm trước sau an lành
Bắc cầu qua khúc sông xanh
Đào hồ tắm mát phước lành tạo ra
Những người bạn của chàng ta
Ba ba người bạn cùng ra giúp chàng
Bấy giờ có vị trưởng làng
Thấy chàng tạo phước thì càng ghét ghen
Ông ta buôn bán rượu men
Người say ầu đả được phen kiếm tiền
Giờ đây họ tạo phước điền
Thì ông buôn bán kiếm tiền đâu ra
Ông liền nghĩ kế gian tà
Tâu vua bắt hết mang ra pháp trường
Nói họ là lũ cướp đường
Nhà vua liền lệnh cho voi xéo giày

Họ chỉ nói một câu này
Nếu tôi là cướp voi này phanh thầy
Chúng tôi tạo phước sâu dày
Thì voi không hại đến thầy an lành
Đàn voi sợ hãi thất thanh
Kêu la bỏ chạy thật nhanh hãi hùng
Trưởng làng tức tối điên khùng
Tâu vua vì họ đã dùng thuật yêu
Vua cho giải họ vào triều
Hỏi về pháp thuật đã điều phục voi
Họ thưa tôi chỉ nói câu
Nếu tôi đã tạo thâm sâu phước dày
Thì voi không hại đến thầy an lành
Vua hỏi họ đã làm gì
Họ liền kể lại chi li việc làm
Dọn đường, dựng lán, đào ao
Làm cầu qua lại, việc nào cũng nên
Trưởng làng ghen ghét việc trên
Vì không được lợi cho nên hại người
Vua liền tỉnh ngộ hiểu ra
Người này mới thực sự là thiện nhân
Ban cho bổng lộc nhiều phần

Chàng trai được hưởng đặc ân trưởng làng
Trưởng làng gian ác rõ ràng
Cho làm nô lệ thuộc hàng tiện nhân
Khi về họ lại góp phần
Dựng ngôi nhà nghỉ cho dân qua đường
Chàng trai trưởng tên Magha
Có bốn cô vợ tham gia góp phần
Một cô góp cái nóc xà
Đặt tên nhà ấy Sudhamma của mình
Một cô tạo cái hồ xinh
Một cô trồng cảnh lung linh quanh nhà
Một cô vợ nhỏ Suja
Không hề tạo phước tỏ ra biếng lười
Sau khi sống hết kiếp người
Họ sinh Đạo Lợi cõi trời thứ hai
Magha Thiên chủ Sakka
Ba ba người bạn đều là phó vương
Cho nên Thiên giới vẫn thường
Gọi tên cõi ấy là trời Ba Ba
Bốn người vợ của Magha
Ba người tạo phước đều là sinh Thiên
Thành ba Hoàng hậu hiện tiền

Suja lười biếng liền sinh thân cò
Ở trong khe núi co ro
Sakka xuống đón thân cò lên Thiên
Ở đây bị các nàng tiên
Trêu đùa chế nhạo làm phiền Suja
Suja đòi trở về nhà
Ở trong khe núi sinh ra thân này
Dạy nàng giữ giới từng ngày
Sakka xuống thử cò này đã ngoan
Biến thành con cá đến gần
Tuy cò trông thấy tần ngần xét suy
Nghĩ rằng cá chết có khi
Tha lên định nuốt, cá thì vẫy đuôi
Cò liền thả xuống buông xuôi
Vì nàng giữ giới không nguôi phút nào
Sakka hoan hỷ biết bao
Hết thân cò ấy sinh vào nhân gian
Sakka lại xuống hỏi han
Có ai trì giới thì ban đũa này
Mọi người lần lượt xua tay
Tôi không giữ giới đũa này cho ai
Một cô gái nọ biết ngay

Không ai khác nữa, đưa này cho ta
Cô liền thưa với Sakka
Có con giữ giới thật là tịnh thanh
Sakka hoan hỷ trao nhanh
Một xe vàng đó đều dành cho cô
Giữ gìn năm giới suốt đời
Sinh Thiên con gái vua trời Asura
Vị nàng xinh đẹp nét na
Vua Asura kén rể để mà kết duyên
Sakka hóa nam Asura
Nàng liền trao tặng vòng hoa cho chàng
Sakka đã lấy được nàng
Sau bao gian khổ dọc ngang luân hồi
Chỉ vì lười biếng chút thôi
Không tu tạo phước để rồi gian nan
Vậy ai còn ở thế gian
Ráng mà tạo phước lạc an cho mình.

106. QUỐC GIA HƯNG THỊNH

Ajātasattu

Vua nước Magadha

Cử một người thân tín

Đến đánh lễ Phật Đà
Và nói ra ý định
Muốn kéo quân chinh phạt
Các Hoàng tử Vajji
Lúc ấy Đức Phật Đà
Hỏi đại đức Nanda
Ānanda có thấy
Các Hoàng tử Vajji
Vẫn thường xuyên hội họp
Bạch Thế Tôn có thấy
Ānanda trả lời
Rồi Đức Phật nói rằng:
Chừng nào các Hoàng tử
Của bộ tộc Vajji
Còn thường xuyên hội họp
Thì họ còn hưng thịnh
Không thể bị suy tàn
Chừng nào các Hoàng tử
Của bộ tộc Vajji
Hội họp trong hòa hợp
Giải tán trong hòa hợp
Thì họ còn hưng thịnh

Không thể bị suy tàn
Chứng nào các Hoàng tử
Của bộ tộc Vajji
Không ban hành luật mới
Không bỏ đi luật cũ
Còn tôn trọng truyền thống
Thì họ còn hưng thịnh
Không thể bị suy tàn
Chứng nào các Hoàng tử
Của bộ tộc Vajji
Còn tỏ lòng kính trọng
Với những bậc trưởng lão
Thân cận nghe lời khuyên
Thì họ còn hưng thịnh
Không thể bị suy tàn
Chứng nào các Hoàng tử
Của bộ tộc Vajji
Không sử dụng quyền lực
Để bắt về phụ nữ
Thì họ còn hưng thịnh
Không thể bị suy tàn
Chứng nào các Hoàng tử

Của bộ tộc Vajji
Còn tôn thờ đền tháp
Thì họ còn hưng thịnh
Không thể bị suy tàn
Chứng nào các Hoàng tử
Của bộ tộc Vajji
Còn cung kính cúng dàng
Thánh nhân A La Hán
Thì họ còn hưng thịnh
Không thể bị suy tàn
Rồi Đức Phật Thế Tôn
Nói với quan đại thần
Của Ajātasattu
Chính Như Lai đã dạy
Bảy pháp hưng thịnh này
Cho các vị Hoàng gia
Và người dân xứ ấy
Quan đại thần hoan hỷ
Lời dạy của Phật Đà
Quả là pháp hưng thịnh
Để xây dựng quốc gia
Khi lòng dân đoàn kết

Có sức mạnh bao la
Khi lòng người chia rẽ
Đối trá và gian tà
Thì quốc gia suy yếu
Chiến tranh sẽ sinh ra.

107. ĐỨC PHẬT ĐAU BỆNH

Vào mùa kiết hạ cuối cùng
Một cơn đau bệnh đã bùng ở thân
Phật dùng thiền tuệ chánh chân
Chế cơn đau đốn dần dần tiêu tan
Trú trong thiền quả Niết Bàn
Giữ cho thân được lạc an qua ngày
Phật nói, này Ānanda
Như Lai giờ cũng đã già tuổi cao
Như xe cũ kỹ mòn hao
Nhờ vào thiền quả được bao an lành
Nhờ nương vào pháp thực hành
Là nơi nương tựa an lành cho ta
Ta là hòn đảo của ta
Tự mình nương tựa mới là lạc an
Đừng nương gì ở thế gian
Hãy nương chánh pháp lạc an lâu dài

Nương vào chánh pháp không sai
Chớ đừng nương tựa một ai ở đời
Nương vào chánh pháp là nơi
An vui giải thoát muôn đời lạc an
Đừng nương gì ở thế gian
Chỉ nương chánh pháp Niết Bàn vô vi.

108. ĐỨC PHẬT TỪ BỎ THỌ HÀNH

Đức Phật cho gọi Ānanda
Cùng đi đến điện Cāpāta
Và ở nơi đây Đức Phật Đà
Nói với Tôn giả Ānanda
Người nào tu tập như ý túc
Có thể kéo dài tuổi thọ ra
Đến cùng thọ mạng hay hơn thế
Như Lai đã hành như ý túc
Có thể kéo dài thọ tối đa
Ba lần gợi ý của Phật Đà
Tôn giả Anan không hiểu ra
Bởi vì lúc ấy tâm Tôn giả
Đã bị ngăn che bởi ác ma
Nên không cầu thỉnh Đức Phật Đà

Trụ thế độ sinh ban diệu pháp
Lợi ích trần gian ngộ chánh tà
Phật nói Anan hãy đi ra
Lúc ấy Ác Ma liền xuất hiện
Thỉnh Đức Thế Tôn nhập Niết Bàn
Đức Phật đã nói với Ác Ma
Sau ba tháng nữa kể từ nay
Như Lai sẽ nhập Đại Niết Bàn
Lúc ấy Phật từ bỏ thọ hành
Đại địa chấn động giữa quần sanh
Thảy đều ghê rợn vì rung chuyển
Trong lúc Như Lai xả thọ hành
Đại đức Ānanda thấy vậy
Trở vào hỏi Đức Phật thật nhanh
Do duyên cố gì mà đại địa
Chấn động kinh hồn đã khởi sanh
Đức Phật nói này Ānanda
Có tám nguyên nhân sinh chấn động
Một là do gió thổi sinh ra
Hai là thần lực của người ta
Ba do Bồ Tát nhập thai mẫu
Bốn là ngày Bồ Tát đản sinh

Năm là khi Phật Đà giác ngộ
Sáu là khi Phật chuyển pháp luân
Bảy khi Phật từ bỏ thọ hành
Tám Phật Niết Bàn sẽ khởi sanh
Nguyên nhân chấn động là như thế
Tôn giả Anan giờ mới hiểu
Đức Phật hôm nay xả thọ hành
Lúc này mới thỉnh cầu Đức Phật
Trụ lại thế gian độ chúng sanh
Nhưng lời thỉnh cầu không thích hợp
Phật đã an nhiên xả thọ hành.

109. BỮA ĂN CUỐI CÙNG

Thời gian cuối của Phật Đà
Ngài đi khắp xứ gần xa độ đời
Thuyết ra diệu pháp hợp thời
Ngộ người chưa ngộ đến nơi Niết Bàn
Hôm nay Phật đến Pava
Ở vườn xoài của thợ rèn Cunda
Cunda hoan hỷ thiết tha
Thành tâm thỉnh Đức Phật Đà thọ trai
Phật Đà im lặng nhận lời

Cunda sửa soạn đến thời kính dâng
Món ăn thượng vị heo mềm
Có nhiều dinh dưỡng dâng lên Phật Đà
Phần dư Phật nói Cunda
Mang ra đào hố để mà chôn đi
Vì khi Đức Phật thọ dùng
Rất nhiều Thiên thực đã sung trong này
Sau bữa ăn ấy Phật Đà
Bị cơn đau bệnh thật là khổ thân
Phật dùng tỉnh giác chánh chân
Chế cơn đau bệnh lại dần ra đi
Rồi Phật Đà đã xét suy
Sau này những tiếng thị phi ở đời
Nói rằng sau bữa ấy thời
Phật Đà diệt độ mãi rời thế gian
Là điều bất hạnh vô vàn
Cho người dân cúng bữa ăn cuối cùng
Phật nói này Ānanda
Như Lai tán thán sâu xa phước lành
Của hai thí chủ tâm thành
Bữa ăn trước lúc chứng thành tam minh
Bữa ăn trước lúc vô sinh

Niết Bàn tịch diệt thật tình như nhau
Phước lành cho quả mai sau
Nhân gian, Thiên giới nhiệm màu an vui.

110. NƠI DỪNG CHÂN CUỐI CÙNG

Phật Đà tiếp tục lên đường
Hướng về thị trấn Kushinagar
Giữa hàng song thọ Sāla
Nơi đây là chỗ Phật Đà dừng chân
Thiên hương rải khắp toàn thân
Sāla nở rộ tri ân Phật Đà
Thiên hoa phủ khắp gần xa
Nhạc trời vang vọng để mà tri ân
Nơi đây Đức Phật dừng chân
Nơi đây diệt độ tám thân vô thường.

111. CÚNG DƯỜNG TỐI THƯỢNG

Sāla song thọ dừng chân
Thiên nhân hai cõi tri ân Phật Đà
Phật nói này Ānanda
Sāla song thọ nở hoa cúng dường
Thiên hương hoa nhạc mười phương

Cúng dường chưa phải cúng dường tối cao
Thực hành giáo pháp truyền trao
Chứng thành đạo quả tối cao cúng dường
Chư Thiên ở khắp mười phương
Hương hoa tấu nhạc cúng dường Như Lai
Phước lành sinh diệt đổi thay
Cúng dường cao thượng từng ngày tu tâm
Khi nào sạch hết lỗi lầm
Cúng dường cao thượng là tâm đạo thành
Cúng dường là sự thực hành
Tu tâm giải thoát tử sanh luân hồi.

112. TỬ ĐỘNG TÂM

Tôn giả Anan hỏi Phật Đà
Các hàng đệ tử ở gần xa
Thông lệ hằng năm thường đi đến
Viếng thăm trình hỏi pháp thiên na
Nhân duyên hội ngộ hàng Tăng chúng
Nay còn đâu nữa mãi rời xa
Thế Tôn nói với Ānanda
Có bốn động tâm hàng tịnh tín
Viếng thăm tưởng nhớ đến Phật Đà

Một, nơi tưởng nhớ đản sanh
Nhớ về nơi ấy tín thành khởi sinh
Hai, nơi chứng đắc tam minh
Gốc cây Giác Ngộ tâm sinh thiện lành
Ba, nơi chuyển pháp vận hành
Nhớ về Lộc Uyển tâm thành kính tin
Bốn, nơi tịch diệt Niết Bàn
Sāla song thọ tâm an tín thành
Bốn nơi còn đó địa danh
Khởi sinh công đức tín thành Như Lai.

113. XỬ SỰ VỚI NỮ NHÂN

Tôn giả Anan bạch Thế Tôn
Chúng con phải xử sự thế nào
Đối với nữ nhân phải làm sao?
Phật nói Anan hãy tránh xa
Chớ nên nói chuyện với người ta
Nhưng bạch Thế Tôn khi cần nói
Thì chúng con cần phải thế nào?
Phật nói Anan chớ có nhìn
Thì tâm ái luyến sẽ không sinh
Nhưng bạch Thế Tôn nếu phải nhìn

Thì chúng con cần phải làm sao?
Phật nói Anan nếu vậy thì
Hãy xem người ấy như là mẹ
Hoặc là chị em gái của ta
Giữ tâm chánh niệm luôn cần thiết
Chớ để cho tâm khởi niệm tà
Để cho tham ái khởi sinh ra
Nếu không phận sự thì nên tránh
Không nhìn, không nói chuyện ba hoa.

114. TÔN THỜ PHẬT

Tôn giả Anan bạch Thế Tôn
Chúng con không biết phải làm sao
Vớí xá lợi Như Lai Thiện Thệ?
Đức Phật nói này Ānanda
Đối với hàng đệ tử xuất gia
Thì hãy chuyên tâm thiền chỉ quán
Để chứng vô sinh thoát tử già
Cung kính cúng dàng thờ xá lợi
Việc của hàng cư sĩ tại gia
Những người tịnh tín trong nhân thế
Xây tháp cúng dàng xá lợi ta

Nhưng bạch Thế Tôn người cư sĩ
Sẽ phải làm gì với kim thân?
Này Ānanda cũng giống như
Với một vị vua Chuyển Luân Vương
Năm trăm lớp vải bọc trong ngoài
Đặt ở hòm kim có chứa dầu
Rồi sẽ hỏa thiêu thành xá lợi
Bảo tháp dựng xây giữa ngã tư
Tôn thờ xá lợi trong bảo tháp
Cho thế nhân kính lễ cúng dàng
Tưởng nhớ đến Như Lai Thiện Thệ
Gieo nhân tịnh tín ở quần sinh
Đức Phật nói, này Ānanda
Có bốn người này nên xây tháp
Tôn thờ được phước báu sâu xa
Một là bảo tháp của Phật Đà
Để cho hàng thiện tín gần xa
Khi đến viếng thăm thì sinh khởi
Tưởng nhớ thâm ân đến Phật Đà
Nhờ nhân lành ấy sinh Thiên giới
Cho nên bảo tháp được xây ra
Hai là Phật Độc Giác Bích Chi

Cũng nên xây tháp để khắc ghi
Đức ân Độc Giác hằng ghi nhớ
Nhân lành Thiên giới đã tạo ra
Ba là Thánh đệ tử Như Lai
Dựng xây bảo tháp cũng không sai
Tưởng nhớ đức ân chư Thánh giả
Cũng sinh Thiên giới phước lâu dài
Bốn là vua Chuyển Luân Thánh Vương
Đáng xây bảo tháp để cúng dường
Cho khắp nhân gian đều tưởng nhớ
Trị vì chánh pháp đáng nêu gương
Cũng nhờ nhân ấy sinh Thiên giới
Bảo tháp dựng xây để cúng dường.

115. ĐỨC HẠNH TÔN GIẢ ĀNANDA

Sau khi Đức Phật đã trả lời
Những câu hỏi của Ānanda
Lúc này Tôn giả liền suy nghĩ
Đêm nay Đức Phật mãi rời xa
Tôn giả đi đến nơi nhà nghỉ
Tựa cột mà than khóc thiết tha
Ta vẫn đang trên đường tu tập

Mà Đức Thế Tôn đã rời xa
Lúc ấy Đức Phật Đà cho gọi
Đại đức Ānanda đến nơi
Phật nói, đủ rồi Ānanda
Chớ có buồn rầu than khóc nữa
Lẽ thường mọi thứ sẽ lìa xa
Anan gieo tạo nhiều công đức
Vì những tháng năm giúp Phật Đà
Cả thân, khẩu, ý đều tận tụy
Hết lòng phục vụ đến Như Lai
Ông hãy chuyên tâm hành thiền quán
Chứng A La Hán quả nay mai
Phật nói cùng đại chúng Tỳ kheo
Dù trong quá khứ hay vị lai
Thị giả Phật Đà đều tối thắng
Cũng như hiện tại Ānanda
Thông minh sáng suốt là vị ấy
Biết thời, biết chúng, biết Như Lai
Sắp xếp cho ai gặp Phật Đà
Tăng, Ni hay Phật tử tại gia
Vua quan hay các hàng ngoại đạo
Anan đều sắp đặt sâu xa.

116. BÀI KINH CUỐI CÙNG

Khi Phật tán dương Ānanda
Tôn giả kính xin Đức Phật Đà
Hãy đến kinh thành nào rộng lớn
Thế Tôn diệt độ hãy rời xa
Để cho tứ chúng đồng cung kính
Đảnh lễ thâm ân đến Phật Đà
Chớ nói vậy này Ānanda
Kushinagar này thuở trước
Là kinh thành rộng lớn bao la
Vua chuyển luân vương cai trị nước
Phú cường, thịnh vượng sống xa hoa
Rồi Đức Phật Đà liền thuyết giảng
Về kinh đô Kusavati
Và đó cũng là bài kinh cuối
Bốn trăm năm thuyết pháp trường kỳ
Tôn giả Anan người thị giả
Đã nghe ghi nhớ để truyền trì
Đại tạng kinh còn lưu truyền lại
Nhờ công Tôn giả đã khắc ghi.

117. LỄ PHẬT LẦN CUỐI CÙNG

Sau khi thuyết xong bài pháp cuối

Phật nói Tôn giả Ānanda

Con hãy đi vào trong thị trấn

Nói với các công tử Malla

Đêm nay Đức Thế Tôn diệt độ

Hãy chớ bỏ qua cơ hội cuối

Đến để thành tâm lễ Phật Đà

Tôn giả Anan vào thông báo

Thì họ đều than khóc thiết tha

Ôi! Đức Thế Tôn đi sớm quá!

Bậc Chánh Tri sẽ mãi rời xa

Tất cả các gia đình công tử

Đều đến rừng song thọ Sāla

Lần lượt được tiến vào thăm viếng

Thành tâm kính lễ Đức Phật Đà.

118. ĐỘ ĐỆ TỬ CUỐI CÙNG

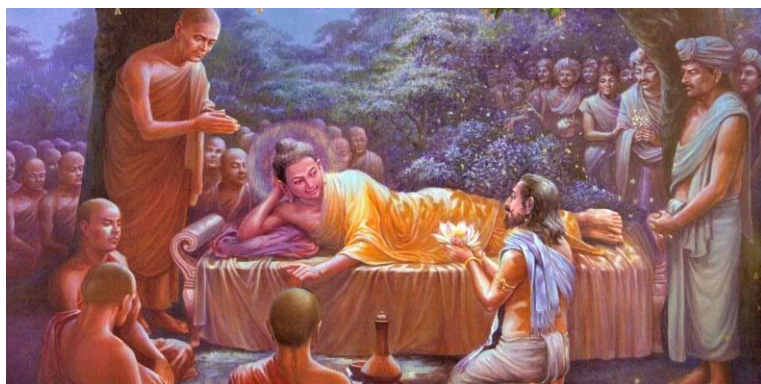
Vào lúc canh hai đêm diệt độ

Du sĩ ngoại đạo Subhadda

Có nhiều nghi vấn vào thưa hỏi

Muốn nghe lời giải đáp sâu xa

Đại đức Ānanda ngăn lại
Thế Tôn đang mệt hãy đi ra
Khi Đức Phật Đà nghe thấy vậy
Ngài liền nói với Ānanda
Hãy để ông ta vào hỏi đạo
Ông ta sẽ ngộ pháp truyền trao
Subhadda kính hỏi Phật Đà
Kính thưa Tôn giả Gotama
Phải chăng tất cả các Sa môn
Và các Bà la môn có trí
Đều giác ngộ chân lý như Ngài?
Đức Phật nói với Subhadda
Hãy bỏ một bên câu hỏi ấy
Hãy lắng nghe giáo pháp từ ta
Đức Phật dạy, này Subhadda
Ở đâu có thực hành Bát Chánh
Con đường chân lý sẽ mở ra
Bốn quả Thánh nhân mà chứng ngộ
Cũng do hành Bát Chánh sâu xa
Chỉ từ khi Như Lai giác ngộ
Con đường Bát Chánh mới mở ra
Vì thế trong các hàng ngoại đạo

Không có ai giác ngộ sâu xa
Sau khi nghe Phật Đà giảng pháp
Subhadda hoan hỷ thiết tha
Ông kính cẩn xin Đức Phật Đà
Cho ông được thể phát xuất gia
Khi được Đức Phật Đà cho phép
Ānanda cạo tóc xuất gia
Đức Phật dạy thêm bài thiền quán
Thực hành gần đó chẳng đâu xa
Cũng trong đêm ấy thì chứng ngộ
Quả A La Hán thoát trần sa
Ngay trước lúc Phật Đà diệt độ
Subhadda đệ tử cuối cùng
Cũng được tỏ ngộ về chân lý
Chứng A La Hán quả sâu xa.

119. LỜI GIÁO HUẤN CUỐI CÙNG

Sau khi hóa độ Subhadda
Đức Phật nói ra lời dạy cuối
Đến các Tỳ kheo trước Phật Đà
Pháp và Luật Như Lai thuyết giảng
Sẽ mãi là Bạc Đại Đạo Sư
Các vị Tỳ kheo phải xưng hô
Lớn hạ Bhante nhỏ Avuso
Nếu muốn thì chư Tăng có thể
Bỏ qua một số điều luật nhỏ
Còn đối với Tỳ kheo Channa
Hình phạt phạm đàn, là lạnh nhạt
Đức Phật lại hỏi các Tỳ kheo
Này các Tỳ kheo nếu có ai
Còn nghi ngờ giáo pháp Như Lai
Thì hãy nêu ra lời vấn hỏi
Tránh sau này hối tiếc đã qua
Đức Phật hỏi ba lần như thế
Không có ai vấn hỏi Phật Đà
Cùng lúc ấy Phật Đà xác quyết
Vì trong hàng Tăng chúng ở đây
Đều là bậc Thánh nhân xuất thế

Nên không còn nghi vấn khởi ra
Này các Tỳ kheo, ta sẽ nói
Lời cuối cùng giáo huấn của ta
*“Các pháp hữu vi là vô thường
Để thành tựu mục tiêu giải thoát
Hãy tinh tấn giữ gìn chánh niệm”.*

120. ĐỨC PHẬT NHẬP NIẾT BÀN

Sau lời giáo huấn cuối cùng
Tỉnh cần, chánh niệm, Phật Đà lặng im
Nhập thiền, rồi lại xuất ra
Các tầng thiền chứng sâu xa pháp hành
Nhập vào thiền diệt tịnh lành
Xuất ra thiền diệt đã hành sâu xa
Các tầng thiền chứng vào ra
Bao nhiêu thiền chứng vào ra nhiều lần
Thiền chi phản khán dần dần
Chìm vào hộ kiếp hữu phần sát na
Khi tâm này dứt Phật Đà
Niết Bàn tịch diệt thật là an nhiên
Lúc này đại địa vô biên
Thảy đều chấn động tự nhiên kinh hoàng

Nhạc trời vang vọng sâu xa
Nhân Thiên than khóc thiết tha vô cùng
Bậc Tam, Tứ quả ung dung
Vô thường tỏ ngộ không cùng khóc than
Phàm nhân chưa chứng Niết Bàn
Với Sơ, Nhị quả khóc than Phật Đà
Bậc Đạo Sư của chúng ta
Vầng dương trí sáng đi xa mãi rồi
Nhân Thiên xúc động bồi hồi
Trong giờ phút ấy đứng ngồi không yên
Phật Đà ân đức vô biên
Bậc Đạo Sư đã an nhiên Niết Bàn.

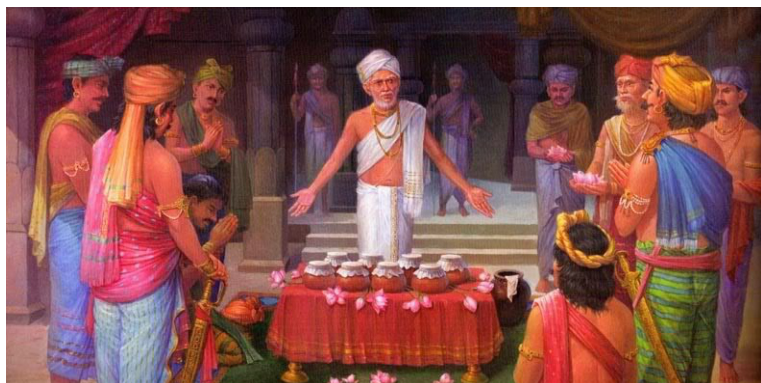
121. HỎA TÁNG NHỤC THÂN

Khi Đức Thế Tôn nhập Niết Bàn
Đại đức Ānanda thông báo
Cho các công tử xứ Malla
Họ đang tụ họp toàn dân chúng
Bàn về nghi lễ sẽ diễn ra
Mang theo hương liệu với vòng hoa
Mang theo nhạc cụ đến Salla
Trỗi nhạc tấu ca dâng cúng Phật
Tùy theo văn hóa xứ Malla
Bảy ngày như vậy đã diễn ra
Rồi các công tử xứ Malla
Cung rước kim thân vào thị trấn
Đặt trên giàn hỏa đã bày ra
Lúc này Tôn giả Kassapa
Đang đi du hành ở xứ xa
Với cùng hội chúng năm trăm vị
Nghe tin diệt độ Đức Phật Đà
Tôn giả đang trên đường đi đến
Kính lễ Tôn Sư muôn thiết tha
Lúc này các công tử Malla
Châm lửa hỏa thiêu nhưng không cháy

Không biết chuyện gì đã xảy ra
Tôn giả Anuruddhā cho họ biết
Hãy chờ Tôn giả Kassapa
Chư Thiên muốn vậy nên can thiệp
Lửa không bốc cháy bởi điều này
Khi Tôn giả đến cùng Tăng chúng
Kính lễ kim thân Đức Phật Đà
Tôn giả dùng thần thông ước nguyện
Hai bàn chân Phật xuất hiện ra
Đặt chân Phật trên đầu kính lễ
Tỏ lòng cung kính rất sâu xa
Thiên nhân hội chúng lòng tha thiết
Tưởng nhớ thâm ân Đức Phật Đà
Lúc ấy trên giàn thiêu tự động
Lửa Thiên hỏa táng tỏa lan ra
Nhục thân Đức Phật thành xá lợi
Tám vạn bốn ngàn hạt châu sa
Xá lợi ấy ngàn năm bất hoại
Tôn thờ trong bảo tháp gần xa.

122. PHÂN CHIA XÁ LỢI

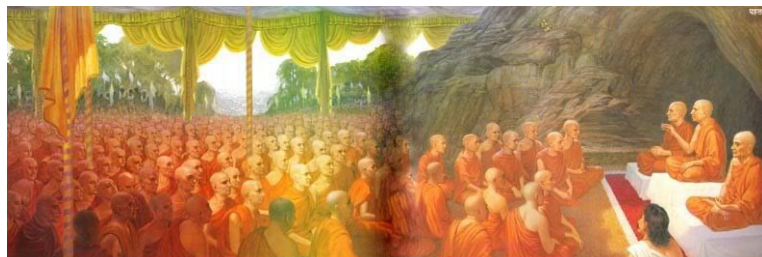
Nghe tin Đức Phật Niết Bàn
Nhân gian Thiên giới ngập tràn sầu bi
Tám vua sai các quan đi
Thỉnh phần Xá Lợi lễ nghi phụng thờ
Đội quân tám nước đợi chờ
Thế gian đang đứng bên bờ chiến tranh
Lúc này giáo sĩ Dona
Vị thầy danh tiếng gần xa kính thành
Các vua đến tuổi học hành
Đều theo giáo sĩ lừng danh chốn này
Các vua kính trọng vị thầy
Nghe theo lời dạy không gây chiến thù
Phật Đà là Đấng chân tu
Chúng ta Phật tử chớ thù chiến tranh
Không gây chiến sự giết giành

Mà nên chia sẻ đồng hành như nhau
Tám phần Xá Lợi trước sau
Chia cho tám nước cùng nhau phụng thờ.

123. KẾT TẬP KINH ĐIỂN

Ngay khi Đức Phật Niết Bàn
Các hàng đệ tử chứa chan ưu sầu
Lúc này có một Tỳ kheo
Có tâm bất thiện đã gieo tâm tà
Nói rằng nay Đức Phật Đà
Đã không còn nữa thật là tự do
Từ nay không phải dẫn đo
Những điều giới luật không lo bị rầy
Sau khi nghe được điều này
Trưởng lão Ca Diếp họp bày chúng Tăng
Muốn cho Giáo Pháp thường hằng
Phải mau kết tập pháp bằng trùng tuyên
Năm trăm La Hán cần chuyên

Suốt trong ba tháng trùng tuyên pháp mầu
Trưởng lão Ca Diếp đứng đầu
Chủ trì hội nghị lần đầu diễn ra
Upāli giới luật sâu xa
Trùng tuyên Luật Tạng thật là chu viên
Ānanda trí nhớ diệu huyền
Trùng tuyên Kinh Tạng nhân duyên hợp thành
Để cho giáo pháp tịnh thanh
Không thêm không bớt lời lành Thế Tôn
Luật nghi hết mực trọng tôn
Không thêm không bớt Thế Tôn ban hành
Dù cho pháp học pháp hành
Giữ nguyên lời Phật thiện lành sâu xa
Sau này hệ phái phân ra
Thành nhiều hệ phái chánh tà khó phân
Vẫn còn Nguyên Thủy chánh chân
Những lời Phật dạy không phần bớt thêm
Theo như kết tập ở trên
Những lời của Phật ta nên học hành.

124. VUA ASOKA

Sau khi Đức Phật Niết Bàn
Hơn hai thế kỷ muôn ngàn đổi thay
Vị vua cai trị cõi này
Lúc đầu hung ác từng ngày chiến tranh
Lập nên đế quốc thịnh hành
Mở mang bờ cõi lừng danh đất trời
Một ngày thanh thản dạo chơi
Thấy Sa di trẻ sống đời xuất gia
Khởi lòng tịnh tín thiết tha
Quy y giáo pháp Phật Đà chánh chân
Từ đây vua tạo phước ân
Chỉ làm việc thiện muốn dân an lành
Hộ trì giáo pháp chân thành
Mong cho giáo pháp thịnh hành khắp nơi
Vua cho sứ giả thỉnh mời

Chư Tăng đi đến khắp nơi hoàng truyền
Từ trong cho đến ngoại biên
Ra ngoài quốc độ mọi miền gần xa
Khuyến dân học pháp Phật Đà
Dựng xây bảo tháp gần xa mọi miền
Giúp người gieo tạo phước điền
Tám vạn bốn ngàn bảo tháp thiêng
Tôn thờ Xá Lợi uy nghiêm
Hoàng truyền giáo pháp khắp miền gần xa.

125. ĐỆ NHẤT GIÁC NGỘ

Ở trong giáo pháp Phật Đà
Có người đệ tử xuất gia khởi đầu
Konḍañña có nguyện sâu
Trăm ngàn đại kiếp nguyện cầu chánh chân

Là người xuất thế tục trần
Đầu tiên giác ngộ nương ân Phật Đà
Trăm ngàn đại kiếp trải qua
Ở trong sinh tử tạo ra phước lành
Đời nay xuất thế tu hành
Sáu năm khổ hạnh đồng hành trước kia
Nhân duyên đành phải xa lìa
Đến vườn Lộc Uyển một nơi tốt lành
Đến khi Phật Quả viên thành
Đến đây chuyển pháp độ sanh khởi đầu
Lắng nghe giáo pháp thâm sâu
Koṇḍañña chứng đạo mầu trước tiên
Theo sau là những bạn hiền
Cũng đều ngộ đạo an nhiên thoát trần
Phật Đà tuyên bố đức ân
Người đầu giải thoát tục trần xuất gia
Ở trong giáo pháp Phật Đà
Koṇḍañña đó thật là không sai.

126. ĐỆ NHẤT TRÍ TUỆ

Tôn giả Sāriputta

Ở trong giáo pháp Phật Đà xứng danh

Tướng quân chánh pháp đàn anh

Đệ nhất trí tuệ thiện lành chánh chân

Một A tăng kiếp gieo nhân

Trăm ngàn đại kiếp phước ân sâu dày

Đi kèm ước nguyện sau này

Đệ nhất trí tuệ nguyện này thâm sâu

Đời nay tìm kiếm đạo mầu

Thấy người tu sĩ thì cầu pháp âm

Vừa nghe lời pháp thậm thâm

Thì liền giác ngộ Sơ tâm đạo thành

Trở về gặp bạn thật nhanh

Cùng đi đến Phật tu hành xuất gia

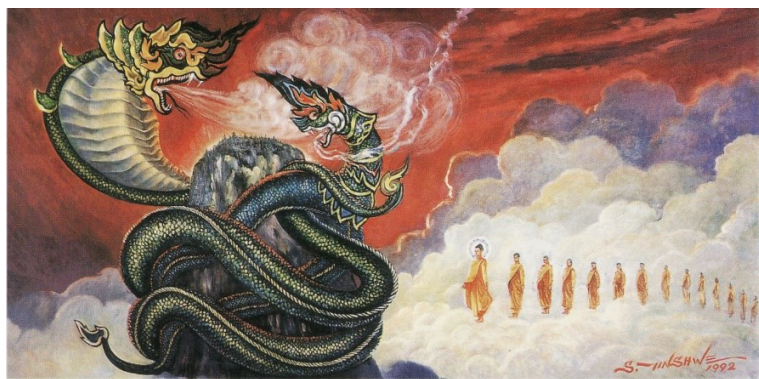
Hai tuần tập pháp thiền na

Khi nghe bài pháp Phật Đà khai minh
Thì liền chứng đắc tam minh
Đệ nhất trí tuệ tôn vinh rạng ngời
Tám gương đại trí muôn đời
Vẫn còn vang vọng những thời pháp âm
Xua tan tà kiến mê lầm
Xiển dương chánh pháp khai tâm độ đời.

127. ĐỆ NHẤT THẦN THÔNG

Tôn giả Moggallāna
Thần thông đệ nhất Phật Đà tán dương
Một A tăng kiếp cứu trường
Trăm ngàn đại kiếp vẫn thường tạo nhân
Cùng lời phát nguyện chánh chân
Thần thông đệ nhất phước ân sâu dày
Nhân duyên đầy đủ đời này
Cùng Xá Lợi Phất từng ngày vân du
Tìm thầy học đạo công phu
May sao gặp được bậc tu thoát trần
Nghe xong lời pháp chánh chân
Từ Xá Lợi Phất là nhân khởi đầu
Dự Lưu chứng ngộ đạo mầu

Cả hai gặp Phật tâm cầu xuất gia
Một tuân tu pháp thiên na
Chứng A La Hán Phật Đà tán dương
Thần thông đệ nhất phi thường
Thiên đường, địa ngục ngài thường vân du
Trở về sách tấn người tu
Siêng năng tinh tấn công phu chớ rời
Hoàng dương chánh pháp độ đời
Bỏ tà theo chánh về nơi an lành.

128. ĐỆ NHẤT ĐẦU ĐÀ

Tôn giả Maha Kassapa
Đầu đà đệ nhất Phật Đà tán dương
Một trăm đại kiếp vẫn thường
Vun bồi trí đức tấm gương tu hành

Đời nay ngài được tái sanh
Trong nhà giàu có tiền tài bao la
Theo yêu cầu của mẹ cha
Kết hôn cô gái thật là đẹp xinh
Nhưng không hề có dục tình
Cả hai đều nguyện lòng mình tu tâm
Một hôm chợt thấy lỗi lầm
Các loài muông thú âm thầm hại nhau
Thấy đời nhiều nỗi khổ đau
Xả ly thế tục cùng nhau tu hành
Phật Đà quan sát nhân sanh
Thấy người tầm đạo khởi hành đến đây
Phật ngồi thiền ở gốc cây
Hào quang tỏa sáng nơi đây sáng ngời
Kassapa đã đến nơi
Chắp tay kính lễ nói lời thiết tha
Kính bạch Thế Tôn Đức Phật Đà
Con là đệ tử, Ngài là thầy con
Phật Đà nói Kassapa
Có lòng tôn kính thật là tối cao
Hãy ngồi ta sẽ truyền trao
Cho con di sản tối cao thiện lành

Tâm, quý thường phải khởi sanh
Với đồng phạm hạnh thiện lành trước sau
Lắng nghe giảng pháp thấp cao
Nhớ ghi pháp ấy truyền trao thiện lành
Niệm thân tinh tấn thực hành
Sống trong an lạc pháp hành sâu xa
Sau khi thọ pháp xuất gia
Phật Đà trao đổi cà sa giữ gìn
Tắm y phần tảo của mình
Trao cho Tôn giả giữ gìn hạnh tu
Đầu đà đệ nhất công phu
Ẩn nơi rừng núi công phu đầu đà
Một tuần sau lễ xuất gia
Chứng A La Hán cùng là lục thông
Tứ vô ngại giải mênh mêng
Tắm gương đạo hạnh sẽ không phai mờ.

129. ĐỆ NHẤT THIÊN NHÃN

Tôn giả Anuruddhā
Sinh trong dòng tộc Thích Ca thế quyền
Sau khi Phật pháp hoàng truyền
Xuất gia theo pháp diệu huyền tịnh tu

Siêng năng tinh tấn công phu
Chứng Thiên nhãn trí phàm phu lúc này
Thấy ngàn thế giới hiện bày
Nhưng chưa đắc đạo không hay có gì
Đủ đầy tinh tấn niệm ghi
Vẫn còn tham ái là vì có sao
Tôn giả Sāriputta
Nhờ có trí tuệ sâu xa chỉ bày
Hiển giả Anuruddhā
Thấy ngàn thế giới cái ta vẫn còn
Thấy mình tinh tấn niệm ghi
Ấy là trạo hối quên đi chớ màng
Thấy mình tham ái buộc ràng
Hoài nghi còn khởi lại càng bất an
Bỏ đi hướng đến Niết Bàn
Công phu thiền tập thế gian sớm lìa
Tôn giả đi đến Phật Đà
Xin đề mục quán để mà tiến tu
Đến nơi rừng trúc công phu
Hai tuần không ngủ cần cù siêng năng
Thực hành thiền quán thường hằng
Chứng A La Hán sạch băng não phiền

Trăm ngàn đại kiếp gieo duyên
Cúng dàng ánh sáng vô biên phước lành
Đời nay đạo quả viên thành
Đệ nhất Thiên nhãn đồng hành sáng soi.

130. ĐỆ NHẤT THÂN THỂ

Vị vua dòng tộc Thích Ca
Thay vua Tịnh Phạn là Bhaddiya
Thuở nhỏ là bạn thân tình
Với vị Hoàng tử Anuruddhā
Bạn mình xả tục xuất gia
Nhưng người mẹ nói phải là bạn con
Bhaddiya ấy cùng đi
Mẹ mới đồng ý con đi tu hành
Anuruddhā đã đi nhanh
Đến vua nói hãy đồng hành xuất gia
Trong lòng không muốn nhưng mà
Nể tình bè bạn xuất gia tu hành
Chứng A La Hán vô sanh
Sống đời tự tại khẩu hành nói ra
Thật là an lạc cho ta
Thật là hạnh phúc, thật là tốt thay!

Nhiều người nghe nói lời này
Nghĩ rằng vị ấy thường hay nhớ về
Những điều hạnh phúc tràn trề
Khi làm vua hưởng đam mê dục trần
Họ trình hỏi Phật nguyên nhân
Phật rằng vị ấy thoát trần tử sinh
Trú trong thiền quả tịnh minh
Thấm nhuần hạnh phúc vô sinh thoát trần
Đó là duyên có nguyên nhân
Nói lời hạnh phúc muôn phần cho ta
Phật Đà tuyên bố rằng là
Trong số đệ tử xuất gia tu hành
Đệ nhất cao quý thân sanh
Bhaddiya đáng được vinh danh này.

131. ĐỆ NHẤT GIỌNG NÓI DỊU NGỌT

Trăm ngàn đại kiếp xưa xa
Từ thời Đức Phật Padumuttara
Một thiện nam tử tại gia
Thường đi nghe pháp Phật Đà tịnh thanh
Một hôm Đức Phật nêu danh
Tỳ kheo đệ nhất âm thanh dịu dàng

Thì lòng hoan hỷ từ chàng
Nguyện mình cũng được dịu dàng âm thanh
Cúng dàng Đức Phật lòng thành
Nói lên ước nguyện dịu dàng âm thanh
Phật Đà thấy nguyện sẽ thành
Trăm ngàn đại kiếp thiện lành gieo nhân
Đời nay sinh lại cõi trần
Có thân thấp bé do nhân trước này
Trong thời Phật Kassapa
Khi Ngài nhập diệt người ta kính thành
Dựng xây bảo tháp tôn thờ
Chàng là người thợ bấy giờ đưa ra
Phương án xây bảo tháp là
Thấp cho dễ sửa vậy là thực thi
Nhân này cho quả mỗi khi
Sinh ra thấp bé là vì nhân duyên
Sau khi nghe pháp diệu huyền
Xuất gia theo Phật cần chuyên tu hành
Chứng A La Hán vô sanh
Nói lời dịu ngọt thiện lành thiết tha
Các Tỳ kheo ở phương xa
Khi thấy Tôn giả tưởng là trẻ thơ

Nên thường đối xử như là
Với Sa di nhỏ thật là tội thay
Phật Đà thấy được duyên này
Ngài thường tuyên bố hỡi này Tỳ kheo
Lakuntaka đại trí hiền
Thần thông quảng đại vô biên thiện lành
Cũng là đệ nhất âm thanh
Nói lời êm dịu thiện lành sâu xa
Từ khi nghe Đức Phật Đà
Tán dương Tôn giả gần xa tín thành
Lắng nghe thuyết pháp tịnh thanh
Từng lời dịu ngọt thiện lành sâu xa.

132. ĐỆ NHẤT SƯ TỬ RỒNG

Một trăm ngàn đại kiếp xưa xa
Thời Đức Phật Padumuttara
Một con sư tử ở rừng già
Cúng dàng Đức Phật những tràng hoa
Khi Ngài nhập định trong hang núi
Nhờ vào thiện nghiệp sâu xa ấy
Mạng chung sinh lại cõi nhân gian
Thường đi đến Phật Đà nghe pháp

Một hôm nghe Đức Phật tán dương
Một vị Tỳ kheo thường mạnh mẽ
Nói lên đạo quả rất kiên cường
Như là tiếng rống con sư tử
Nên Phật Đà hoan hỷ tán dương
Khi chàng trai trẻ nghe lời ấy
Phát nguyện tu hành theo tấm gương
Sau này đệ nhất sư tử rống
Nhiều đời tạo phước thiện kiên cường
Trăm ngàn đại kiếp đã trải qua
Đời nay theo Đức Phật xuất gia
Có tánh tham ăn và thô tháo
Nên có tên gọi Pindola
Sau một thời gian hành chỉ quán
Chứng A La Hán quả sâu xa
Vị ấy giao du cùng khắp chốn
Ai chưa hiểu đạo hãy hỏi ta
Rống lên tiếng rống con sư tử
Tự tại du hành khắp gần xa
Một hôm ở trong thành Vương Xá
Có ông trưởng giả muốn kiểm tra
Thế gian có bậc A La Hán

Có thể bay lên đỉnh mái nhà
Lấy bát trầm hương ta dâng cúng
Ta tỏ lòng cung kính thiết tha
Lúc này trưởng lão Pindola
Đã dùng thần thông cùng tảng đá
Nhẹ nhàng bay lượn khắp gần xa
Làm cho dân chúng đều kinh ngạc
Ông trưởng giả kính lễ thiết tha
Khi trưởng lão trở về Tịnh Xá
Dâng bát trầm hương đến Phật Đà
Phật cho nghiền nát trầm hương ấy
Làm thuốc khi cần hãy lấy ra
Phật ban giới luật từ nay cấm
Dù có thần thông chớ khoe ra
Phật ban danh hiệu người đệ nhất
Tiếng rống sư tử Pindola.

133. ĐỆ NHẤT THUYẾT PHÁP

Một trăm ngàn đại kiếp xưa xa
Thời Đức Phật Padumuttara
Có vị ẩn sĩ Gotama
Dẫn đầu mười tám ngàn đệ tử

Thực hành thiền định ở rừng già
Khi ấy Đức Phật Đà đi đến
Hóa độ ẩn sĩ Gotama
Ngài cử một Tỳ kheo thuyết pháp
Các ẩn sĩ tịnh tín thiết tha
Sau đó Đức Phật Đà khai thị
Thuyết về các sự thật sâu xa
Mười tám ngàn ẩn sĩ giác ngộ
Chứng A La Hán trước Phật Đà
Chỉ còn ẩn sĩ Gotama
Vì ẩn tượng sâu bài thuyết pháp
Của Tỳ kheo đệ tử Phật Đà
Khi biết Tỳ kheo là đệ nhất
Khả năng thuyết giảng pháp sâu xa
Ẩn sĩ Gotama ước nguyện
Trở thành vị Tỳ kheo đệ nhất
Thuyết giảng thâm sâu Pháp Phật Đà
Trăm ngàn đại kiếp đã trải qua
Đời nay sinh ở Ca Tỳ Na
Cha mẹ đặt tên là Punṇa
Là cháu Tôn giả Koṇḍañña
Sau khi chứng quả A La Hán

Tôn giả độ cho cháu xuất gia
Do nhiệt tâm thực hành chỉ quán
Chứng A La Hán quả sâu xa
Tôn giả Punṇa thường thuyết pháp
Độ năm trăm nam tử xuất gia
Tất cả đều chứng A La Hán
Muốn đi yết kiến Đức Phật Đà
Tôn giả cho họ ra đi trước
Đến nơi Phật hỏi các Tỳ kheo
Các ông từ ở đâu đi đến
Chúng con ở Ca Tỳ Na Vệ
Quê hương Đức Phật đã sinh ra
Phật Đà lại hỏi rằng nơi ấy
Tỳ kheo nào thuyết pháp sâu xa
Liên quan thiếu dục và tri túc
Trong hàng Tăng chúng ở quê ta
Kính bạch Thế Tôn có Tỳ kheo
Đại đức Punṇa thầy tế độ
Của chúng con đệ tử xuất gia
Tôn giả Sāriputta nghe thấy vậy
Thì muốn gặp Tôn giả Punṇa
Một thời gian sau Tôn giả đến

Thành tâm yết kiến Đức Phật Đà
Phật ban pháp thoại về lời nói
Mười điều cao thượng rất sâu xa
Sau đó Tôn giả vào rừng vắng
Hành thiền cho đến lúc chiều tà
Tôn giả Sāriputta đi đến
Luận đàm về giáo pháp sâu xa
Tôn giả Sāriputta hỏi
Chúng ta học giáo pháp Phật Đà
Phải chăng là vì thanh tịnh giới?
Tịnh tâm, tịnh kiến, tịnh hoài nghi?
Tịnh phi đạo tri kiến thanh tịnh?
Tịnh đạo hành tri kiến thanh tịnh?
Hay là vì tri kiến thanh tịnh?
Tôn giả Punṇa kính cẩn thưa:
Không phải vì bảy thanh tịnh ấy
Mà vì vô thủ trước Niết Bàn
Nên mới thực hành tu Pháp Phật
Con đường thanh tịnh ấy qua dần
Cả hai Tôn giả đều hoan hỷ
Tán dương hạnh đức bậc hiền nhân
Giữa chúng Tỳ kheo Đức Phật Đà

Tuyên bố trong giáo pháp của ta
Punṇa thuyết pháp là đệ nhất
Trong các hàng đệ tử xuất gia.

134. ĐỆ NHẤT BIỆN LUẬN

Một trăm ngàn đại kiếp xưa xa
Thời Đức Phật Padumuttara
Có vị thiện nam thường nghe pháp
Khởi lên lòng hoan hỷ thiết tha
Khi nghe Đức Phật Đà tán thán
Vị Tỳ kheo trí tuệ sâu xa
Có tài luận pháp là đệ nhất
Chàng trai phát nguyện trước Phật Đà
Con xin phát nguyện làm thiện nghiệp
Ước mong được trí tuệ sâu xa
Giống như vị Tỳ kheo đệ nhất
Về khả năng luận Pháp Phật Đà
Một trăm ngàn đại kiếp trải qua
Nhân lành vô số đã tạo ra
Đời nay sinh lại làm công tử
Có tên thường gọi Kaccāna
Con Quốc sư nước Ujjenī

Khi người cha mất lên nối dõi
Trở thành Quốc sư Ujjenī
Một hôm vua nước ấy nghe tin
Phật Đà xuất thế độ nhân tình
Vua sai Quốc sư đi thỉnh Phật
Về đây giáo hóa độ quần sinh
Kaccāna hoan hỷ nhận lời
Xin được xuất gia thoát cõi đời
Vua đã bằng lòng cho điều ấy
Bảy người theo vị ấy ra đi
Đến gặp Phật Đà nghe diệu pháp
Chứng A La Hán dứt sầu bi
Tất cả xuất gia theo Đức Phật
Không quên nhiệm vụ thỉnh Phật về
Đức Phật nói này Kaccāna
Ông hãy thay ta đi đến đó
Phổ độ chúng sinh ngộ chánh tà
Tôn giả nghe theo lời Đức Phật
Cùng bảy Tỳ kheo đến quê nhà
Giáo hóa đức vua và dân chúng
Thực hành theo pháp Phật sâu xa
Tôn giả đi khất thực trong thành

Một cô gái bán mái tóc xanh
Để mua vật thực nàng dâng cúng
Ngày ngày hôm ấy phước thiện sanh
Nàng đã được trở thành chánh hậu
Với lòng tin kính pháp thiện lành
Chánh hậu liền xây ngôi tịnh xá
Cúng dàng Tôn giả độ quần sanh
Vua và dân chúng đều hoan hỷ
Quy y theo giáo pháp thiện lành
Một hôm Đức Phật Đà tuyên bố
Trong các hàng đệ tử xuất gia
Mahā Kaccāna đệ nhất
Khả năng luận thuyết pháp sâu xa.

135. ĐỆ NHẤT BIẾN HÓA

Tôn giả Cūlapanthaka
Là em trai trưởng lão
Mahāpanthaka
Người anh đi xuất gia
Từ lúc còn tuổi trẻ
Đã chứng A La Hán
Muốn lợi ích cho em

Nên đã về khuyên nhủ
Cūla đi xuất gia
Nhưng người em dần dần
Suốt bốn tháng trải qua
Chưa học xong bài kệ
Tán thán Đức Phật Đà
Khiến người anh thất vọng
Muốn đuổi em về nhà
Vào một ngày hôm ấy
Y sĩ Jīvaka

Đã đi vào tịnh xá
Cung thỉnh Đức Phật Đà
Cùng với năm trăm vị
Tỳ kheo hãy đến nhà
Để cúng dàng vật thực
Người anh đã nói là
Riêng đối với Cūla
Thật dần dần sâu xa
Không đáng được mời thỉnh
Tốt hơn hãy ở nhà
Cūla lòng buồn tủi
Ngồi than khóc thiết tha

Đức Phật Đà đến hỏi
Sao con khóc Cūla
Dạ vì anh con mắng
Con ám độn xấu xa
Phật Đà liền an ủi
Đừng buồn nữa Cūla
Con là người thuộc hạng
Giáo hóa của Phật Đà
Rồi Đức Phật trao cho
Cūla tấm vải trắng
Và liên tục niệm rằng
Nó có thể lấm bụi...
Vì Phật Đà nhận thấy
Trong quá khứ một thời
Cūla đã làm vua
Một lần đi thị sát
Đầu trán bết mồ hôi
Vị ấy dùng vải trắng
Lau trên vùng trán rồi
Thấy vải liền dơ bẩn
Thì cảm nhận sâu xa
Về cái thân bất tịnh

Lòng kinh cảm thiết tha
Đó là nhân quá khứ
Trợ duyên cho hiện tại
Giải thoát tử sinh già
Cūla chà miếng vải
Trên cái thân của ta
Thấy tám vải dơ bẩn
Thì vị ấy hiểu ra
Cái tâm này cũng vậy
Nó thanh tịnh nhưng mà
Do tiếp xúc trần cảnh
Nên ô nhiễm sinh ra
Cūla ngay lúc ấy
Trú tâm trên đối tượng
Liên đặc định sâu xa
Từ năng lực thiền định
Hành thiền quán thân ta
Vô thường, khổ, vô ngã
Thì tỏ ngộ chánh tà
Chứng A La Hán quả
Giải thoát tử sinh già
Với tam minh lục thông

Cùng tứ vô ngại giải
Lòng hoan hỷ thiết tha
Ngày hôm sau Đức Phật
Cùng đại chúng Tỳ kheo
Bốn trăm chín chín vị
Đến nhà Jīvaka
Cūla chẳng cùng theo
Trước khi dùng vật thực
Đức Phật nói người nhà
Hãy đi vào tịnh xá
Mời một vị Tỳ kheo
Lúc này trong tịnh xá
Cūla đã biến ra
Hàng ngàn vị Tỳ kheo
Ngập tràn trong tịnh xá
Người cư sĩ thấy vậy
Về thưa Jīvaka
Y sĩ nói vị ấy
Thỉnh đại đức Cūla
Đức Phật Đà cho gọi
Người cư sĩ làm vậy
Cả ngàn người đều nói

Tôi chính là Cūla
Người cư sĩ trở lại
Thưa với Jīvaka
Y sĩ nói vị ấy
Hãy trở lại lần nữa
Thỉnh đại đức Cūla
Nếu vị nào nói trước
Là đại đức Cūla
Cầm chéo y vị ấy
Thỉnh về đây cho ta
Người cư sĩ làm vậy
Các Tỳ kheo biến mất
Còn đại đức Cūla
Đi đến chỗ Phật Đà
Cùng chư Tăng thọ thực
Tiếng lành ấy đồn xa
Ôi! Cao thượng Phật Đà
Giác ngộ người ám độn
Là đại đức Cūla
Chứng đắc A La Hán
Thần thông lực bao la
Vì nhân duyên quá khứ

Một ác nghiệp tạo ra
Khi đại đức Cūla
Cười chê một Tỳ kheo
Đang học Pháp Phật Đà
Khiến cho Tỳ kheo ấy
Lòng hổ thẹn thiết tha
Không học được giáo pháp
Ác nghiệp ấy sâu xa
Khiến đời này cho quả
Ấm độn của Cūla
Vị ấy không học được
Giáo pháp của Phật Đà
Nhờ nhân lành tu tập
Trăm ngàn đại kiếp qua
Nên đời này giác ngộ
Thần thông lực bao la
Đức Phật Đà tuyên bố
Trong Tăng chúng xuất gia
Đệ nhất về biến hóa
Là Tỳ kheo Cūla.

136. ĐỆ NHẤT AN LẠC

Tôn giả Tu Bồ Đề (Subhūti)

Là em trai trưởng giả

Ông Cấp Cô Độc Viên

Khi anh trai cúng dàng

Ngôi Kỳ Viên tịnh xá

Người em Tu Bồ Đề

Đến đánh lễ Phật Đà

Sau khi nghe thuyết pháp

Lòng hoan hỷ xuất gia

Thiền tâm từ tu tập

Thiết lập định sâu xa

Rồi chuyển sang thiền quán

Giải thoát tử sinh già

Chứng đắc A La Hán

Với tâm từ bao la

Khi trưởng lão thuyết pháp

Không nhắc đến tên ai

Tới giờ đi khát thực

Từ tâm mở rộng dài

Vì vậy Phật tuyên bố

Trong đệ tử Như Lai

Tu Bồ Đề đệ nhất
Sống an lạc không sai.

137. ĐỆ NHẤT Ở RỪNG

Tôn giả Revata
Cũng là người em út
Của bậc đại trí tuệ
Ngài Sāriputta
Sinh trong một gia đình
Có bảy anh chị em
Đều theo Phật xuất gia
Giải thoát tử sinh già
Revata con út
Khi đến tuổi trưởng thành
Thì mẹ cha xếp đặt
Cuộc hôn lễ diễn ra
Vừa rước dâu về nhà
Cha mẹ chàng dẫn đến
Trước bà nội đã già
Một trăm hai mươi tuổi
Chúc con dâu chúng ta
Được sống lâu trường thọ

Như bà nội này nha
Revata nhìn nội
Thì liền thức tỉnh ra
Mai này cô vợ trẻ
Cũng như nội sẽ già
Hai hàm răng rụng hết
Mặt nhăn nhó xấu xa
Thì lòng chàng ớn lạnh
Nhàm chán cõi trần sa
Ngay lúc ấy quyết định
Ta sẽ đi xuất gia
Chàng giả vờ đuổi bắt
Cùng đám trẻ trong nhà
Rồi co chân chạy thẳng
Một hơi đến rừng già
Nơi các vị Tỳ kheo
Hạnh đầu đà tu tập
Chàng xin các Tôn giả
Cho con được xuất gia
Các Tỳ kheo đều nói
Cha mẹ phải đồng tình
Thì mới được xuất gia

Chàng liền kêu la lớn
Cướp của ta của ta
Các Tỳ kheo hỏi lại
Cướp ở đâu mà la
Thì chàng trai ấy nói
Không cho con xuất gia
Là cướp đi phước báu
Nhân, Thiên, và Niết Bàn
Khi biết cậu bé ấy
Là em trai Tôn giả
Ngài Sāriputta
Các Tỳ kheo hoan hỷ
Cho cậu bé xuất gia
Revata tu tập
Chuyên trú ngụ rừng già
Dù gian nan không nản
Thiền Vipassanā
Không bao lâu đắc đạo
Giải thoát tử sinh già
Chứng A La Hán quả
Sinh tử đã lìa xa
Ngài Sāriputta

Cùng với Đức Phật Đà
Và đại chúng Tỳ kheo
Từ Kỳ Viên tịnh xá
Hành trình đến rừng keo
Đi trên đường sa mạc
Là lối đi hiểm nghèo
Đại đức Sīvali
Có lộc tài đệ nhất
Cũng hành trình đi theo
Chư Thiên mang vật thực
Cúng Tôn giả lộc tài
Đệ nhất Sīvali
Tôn giả dâng Đức Phật
Và hội chúng Tỳ kheo
Lúc này ở rừng keo
Tôn giả Revata
Đã dùng thần thông lực
Hóa hiện ra phòng xá
Để tiếp đón Phật Đà
Và hội chúng Tỳ kheo
Sau hai tuần ở lại
Đức Phật Đà thuyết pháp

Về hạnh ở núi rừng
Rời từ biệt nơi ấy
Lại lên đường ra đi
Một số vị Tỳ kheo
Đã chụm đầu bàn luận
Tỳ kheo Revata
Chắc là luôn bận mãi
Xây dựng tịnh xá này
Thì còn đâu sức lực
Mà hành pháp thâm sâu
Khi trở về các vị
Để quên lại dép dù
Nên phải quay trở lại
Thấy cảnh vật khác xa
Chỉ còn lại rừng núi
Hiu quạnh và sâu xa
Lúc này họ mới hiểu
Những ngôi nhà mình ở
Do thần lực tạo ra
Khi trở về tịnh xá
Thí chủ Visākhā
Hỏi thăm các Tỳ kheo

Về trú xứ nơi ấy
Khả ái giữa rừng keo
Các Tỳ kheo về trước
Nói lên lời tán thán
Trú xứ đẹp vô vàn
Các Tỳ kheo về sau
Thì nói lời ngược lại
Nơi ấy toàn sỏi đá
Lởm chởm giữa rừng keo
Thí chủ Visākhā
Lại hỏi Đức Phật Đà
Tại sao có hai sự
Diễn tả về trú xứ
Đại đức Revata
Phật nói này thí chủ
Nơi nào bậc Thánh nhân
Vui thích thì khả ái
Dù thế gian thường tình
Có khả ái hay không
Một lần giữa chúng đông
Đức Phật Đà tán thán
Hạnh đệ nhất ở rừng
Tỳ kheo Revata.

138. ĐỆ NHẤT TINH TẤN

Có hai vợ chồng nhà trưởng giả
Giàu sang danh tiếng khắp gần xa
Sinh một hài nhi da vàng óng
Nên được đặt tên là Sona
Lớn lên trong nhung lụa ngọc ngà
Hưởng giàu sang phú quý vinh hoa
Khi Đức Phật về thành Vương Xá
Thuyết pháp độ sinh ngộ chánh tà
Sona đã xả tục xuất gia
Thân quyến luôn cúng dàng chăm sóc
Suốt ngày bận rộn khách vào ra
Sona muốn hành thiền yên tĩnh
Phải đi sâu vào bãi tha ma
Nơi đó mọi người không dám đến
Tôn giả hành thiền thật thiết tha
Chỉ với oai nghi đi và đứng
Khiến hai bàn chân nứt toác ra
Tôn giả lại quỳ đi bằng gối
Máu me be bết lối vào ra
Dù tinh tấn thực hành như thế
Vẫn không chứng ngộ pháp sâu xa

Khiến tâm Tôn giả sinh chán nản
Có ý trở về sống tại gia
Đức Phật đã dùng tha tâm trí
Thấy được tâm Tôn giả Sona
Ngài cùng Tăng chúng đi vào đó
Thuyết pháp động viên đến Sona
Đức Phật dùng ví dụ cây đàn
Dây đàn căng quá sẽ không hay
Dây đàn chùng quá khó hiện bày
Dây đàn vừa phải thì vi diệu
Cũng vậy tu hành chớ quá căng
Quá căng sinh phóng dật lãng xảng
Cũng không giải đãi sinh lười biếng
Vừa phải tu tâm giữ thẳng bằng
Năm căn không yếu không mạnh quá
Thì tâm định tĩnh sẽ thường hằng
Tôn giả Sona hoan hỷ quá
Theo lời Phật dạy đã hài hòa
Sau này Đức Phật đã tán dương
Vị đệ nhất siêng năng tinh tấn
Tôn giả Sona một tấm gương.

139. ĐỆ NHẤT TÀI LỘC

Ở trong giáo pháp của Phật Đà
Đệ nhất lộc tài là trưởng lão
Sĩvali nguyện ước sâu xa
Trăm ngàn đại kiếp thường gây tạo
Từ phước lành công đức mà ra
Khi vẫn còn ở trong bụng mẹ
Tặng vật nhiều nơi đã đến nhà
Người mẹ đựng đậu thì ở đó
Lộc tài vô số phát sinh ra
Nếu người mẹ đựng vào kho thóc
Thóc lúa vơi rồi lại hiện ra
Khi người mẹ đựng vào vật thực
Phân phát đi rồi lại sinh ra
Ở trong bụng mẹ suốt bảy năm
Lại thêm bảy tháng với bảy ngày
Vì ác nghiệp trong đời quá khứ
Người mẹ là chánh hậu của vua
Bị vua nước khác đến xâm lăng
Giết hại vua cha rồi cướp nước
Người con đã nhanh chóng thoát ra
Tập hợp đội quân rồi kéo đến

Một cuộc chiến tranh giáp lá cà
Người mẹ khuyên con hãy bao vây
Bảy năm, bảy tháng với bảy ngày
Cạn kiệt thức ăn và nước uống
Đội quân cướp nước đã thua ngay
Cũng do nhân ấy quả đời nay
Bảy năm bảy tháng với bảy ngày
Ở trong bụng mẹ dài như vậy
Ngày sinh người mẹ khổ đau thay
Nàng nói với chồng đi đến Phật
Cúng dàng và nói để Phật hay
Đức Phật nghe rồi liền chúc phúc
Mong cho người mẹ với đứa con
Bình yên mạnh khỏe được vuông tròn
Khi Phật dứt lời thì đứa trẻ
Sinh ra mạnh khỏe được viên thành
Mẹ cha đã thỉnh mời Đức Phật
Cùng các Tỳ kheo đến cúng dàng
Sĩvali dù mới sinh ra
Nhưng đã khôn lanh giúp mẹ cha
Lọc nước dâng Phật và Tăng chúng
Như một thiếu nhi thạo việc nhà

Rồi Tôn giả Sāriputta
Gọi Sīvali này con hỡi
Có muốn xuất gia với Phật Đà
Dạ con có muốn thừa Tôn giả
Nếu được cho phép của mẹ cha
Cha mẹ đã đồng tình hoan hỷ
Vậy là hôm ấy được xuất gia
Thầy tế độ Sāriputta
Dạy Sīvali quán về khổ
Bảy năm trong bụng mẹ không ra
Khi cạo đầu nhất đao thứ nhất
Dự Lưu Sơ quả thoát trần sa
Cạo nhất thứ hai thành Nhị quả
Muộn phiền với bớt cội lòng ta
Cạo nhất thứ ba chứng Bất Lai
Dục tham sân hận đoạn lâu dài
Cạo xong mái đầu liền chứng ngộ
A La Hán quả hết bi ai
Kể từ hôm ấy giữa chúng Tăng
Lộc tài được dâng đến thường hằng
Bất cứ nơi nào Tôn giả đến
Lộc tài ở đó sẽ tăng lên

Khi Đức Thế Tôn đi đường xa
Những nơi heo hút không cửa nhà
Nếu có Sīvali ở đó
Thì chư Thiên sẽ hóa hiện ra
Cửa nhà đông đảo người qua lại
Vật thực dâng cúng Sīvali
Tôn giả dâng lên Đức Phật Đà
Cùng chúng Tỳ kheo đến nơi xa
Vì vậy Đức Phật Đà tuyên bố
Trong các hàng đệ tử Như Lai
Tỳ kheo được sung mãn lộc tài
Thì Sīvali là đệ nhất.

140. ĐỆ NHẤT TÍN THÀNH

Vakkali đệ nhất tín thành
Là chàng trai trẻ tuổi còn xanh
Trông thấy Phật Đà đi khát thực
Thì lòng tín kính đã khởi sanh
Chàng quyết định đi theo Đức Phật
Ngắm nhìn hảo tướng với tâm thành
Thế rồi chàng xin Phật xuất gia
Để được đi theo Đức Phật Đà

Để ngắm oai nghi và hảo tướng
Để lòng tịnh tín luôn thiết tha
Chàng không học pháp chẳng hành thiền
Chỉ ngắm nhìn Đức Phật triền miên
Đợi đến thời nhân duyên thích hợp
Đức Phật dùng lời lẽ dạy khuyên
Này Vakkali có ích gì
Thân này hôi thối ngắm làm chi
Hãy chuyên tâm thực hành giáo pháp
Thấy pháp mới thực sự thấy ta
Này Vakkali hãy đi xa
Vakkali lòng dạ buồn sầu
Ý định gieo mình xuống vực sâu
Đức Phật dùng hào quang chiếu đến
Và nói lên giáo pháp nhiệm mầu
Vakkali hoan hỷ thiết tha
Hướng tâm đi đến Đức Phật Đà
Tư duy thiền quán theo lời Pháp
Chứng A La Hán quả sâu xa
Đảnh lễ dưới chân Đức Phật Đà
Vì thế Đức Phật Đà tuyên bố
Trong các hàng đệ tử xuất gia
Vakkali tín thành đệ nhất.

141. ĐỆ NHẤT NGHE GIÁO GIỚI

Tôn giả Rāhula
Con trai của Phật Đà
Khi Ngài chưa xuất thế
Thái tử Siddhattha
Kết hôn cùng công chúa
Nàng Yasodharā
Sinh Hoàng nam bé nhỏ
Đặt tên Rāhula
Có nghĩa là dây trói
Đời thế tục khó ra
Cũng trong ngày hôm ấy
Thái tử đi xuất gia
Chúng đắc thành Phật Quả
Trở về độ Hoàng gia
Rāhula bảy tuổi
Theo Phật đi xuất gia
Là Sa di trước nhất
Trong giáo pháp Phật Đà
Đức Phật thường giáo giới
Rāhula khắc ghi
Thân cận người thiện trí

Chánh niệm hãy duy trì
Trú ngụ trong rừng núi
Đừng đắm nhiễm vật gì
Quán niệm về danh sắc
Đoạn tà kiến ngu si
Vô thường, khổ, vô ngã
Hành thiền quán tuệ tri
Đoạn trừ dòng sinh tử
Sẽ chấm dứt sầu bi
Rāhula hoan hỷ
Nghe giáo giới thọ trì
Mỗi sớm mai thức dậy
Nhặt nắm cát nghĩ suy
Mong mỗi ngày ta được
Nghe giáo giới thật nhiều
Như cát này vô số
Giáo giới của Phật Đà
Đến với ta không dứt
Vì vậy Phật tuyên bố
Các đệ tử xuất gia
Đón nhận nghe giáo giới
Đệ nhất Rāhula.

142. ĐỆ NHẤT CHƯ THIÊN ÁI KÍNH

Vị bà la môn Pilinda
Là nhà chú thuật rất tài ba
Ở giữa hư không đi tự tại
Và đọc được tâm ý người ta
Vị ấy nổi danh thành Vương xá
Có nhiều đồ chúng khắp gần xa
Rồi đến khi Phật Đà xuất hiện
Thần lực của ông đã tiêu ma
Ông tự nghĩ suy Đức Phật Đà
Chắc là có chú thuật hơn ta
Ông đến cầu xin Đức Phật Đà
Được học môn chú thuật cao xa
Đức Phật yêu cầu phải xuất gia
Rồi Ngài dạy pháp hành thiền quán
Hợp với căn cơ Pilinda
Chẳng bao lâu chứng A La Hán
Sạch tan phiền não tử sinh già
Mặc dù đã giác ngộ sâu xa
Tập khí lâu đời chưa sạch hết
Mỗi khi nói chuyện với người ta
Tôn giả thường nói này tên nhãi

Hoặc tên tiện nhân, tên nhãi ranh
Nhiều người nghi hoặc đã khởi sanh
Hỏi Đức Thế Tôn về duyên có
Nói lời thô tháo với khẩu hành
Của bậc La Hán Pilinda
Đức Phật nói rằng vì vị ấy
Suốt năm trăm kiếp đã sinh ra
Giai cấp thượng lưu trên tất cả
Thường gọi người ta kẻ tiện nhân
Thói quen tập khí cứ sâu dần
Cho đến đời này không bỏ được
Dù là bậc La Hán Thánh nhân
Chư Thiên khắp các cõi gần xa
Ái kính Tôn giả Pilinda
Vì một kiếp xưa Tôn giả ấy
Là Chuyển Luân Vương cõi Ta Bà
Dạy người giữ giới tu nhân thiện
Được sinh Thiên giới phước bao la
Chính vì duyên ấy chư Thiên kính
Bậc ân nhân khắp cõi Thiên hà
Vì vậy Đức Phật Đà tuyên bố
Trong các hàng đệ tử xuất gia

Được chư Thiên ái kính sâu xa
Tỳ kheo Pilinda đệ nhất.

143. ĐỆ NHẤT GIÁC NGỘ NHANH CHÓNG

Có chàng thanh niên Bāhiya
Trên chiếc thuyền buôn đến phương xa
Gặp cơn dông tố thuyền bị đắm
Bāhiya duy nhất sống còn
Khi dạt vào bờ nơi xa lạ
Lấy vỏ cây làm cái che thân
Kiếm được một cái bình cũ kĩ
Hằng ngày đi khát thực xin ăn
Mọi người nghĩ chàng tu khổ hạnh
Nên thành tâm cung kính cúng dàng
Và sửa soạn cho chàng chỗ ở
Của người khổ hạnh sống lang thang
Một vị Phạm Thiên cõi Tịnh Cư
Là bạn của chàng trong quá khứ
Từ thời Đức Phật Kassapa
Bảy vị Tỳ kheo lên đỉnh núi
Thực hành thiền chỉ quán thiết tha
Một vị chứng quả A La Hán

Nay đã vô dư bát Niết Bàn
Vị thứ hai chứng đắc Bất Lai
Sinh cõi Tịnh Cư thọ mạng dài
Còn năm vị kia chưa giác ngộ
Vào ra sinh tử cõi nhân Thiên
Một vị nay là Bāhiya
Đang tu giả mạo cõi Ta Bà
Nên vị Phạm Thiên liền đi đến
Hào quang tỏa sáng khắp gần xa
Bāhiya chấp tay cung kính
Ngài là ai đã đến với ta
Ta là Phạm Thiên cõi Tịnh Cư
Là bạn đồng tu từ thuở trước
Khuyên người hãy đến với Phật Đà
Để được nghe giáo pháp sâu xa
Chớ có ở đây tu giả mạo
Mai này đọa xứ khó mà ra
Bāhiya xúc động thiết tha
Quyết tâm tìm đến Đức Phật Đà
Suốt đêm đi mãi chân không nghỉ
Sáng sớm hôm sau gặp Phật Đà
Lúc ấy Phật Đà đi khát thực

Bāhiya hoan hỷ thiết tha
Kính lễ dưới chân Đức Phật Đà
Cầu xin Đức Phật ban thời pháp
Cho con được lợi ích sâu xa
Đức Phật nói này Bāhiya
Bây giờ không hợp thời nghe pháp
Như Lai đang khát thực từng nhà
Bāhiya cầu thỉnh lần hai
Kính bạch Thế Tôn con không biết
Thế Tôn thọ mạng có lâu dài
Hay con thọ mạng có sống dai
Đây là cơ hội con nghe pháp
Vì an vui hạnh phúc tương lai
Lần thứ hai Phật Đà lại nói
Bây giờ không hợp Bāhiya
Như Lai đang khát thực từng nhà
Vì Phật thấy rằng Bāhiya
Tâm còn hỷ lạc rất sâu xa
Cho nên Đức Phật Đà từ chối
Đợi cho tâm xả khởi sinh ra
Rồi Bāhiya lại thỉnh cầu
Được nghe lời giáo pháp thâm sâu

Lúc ấy Đức Phật Đà đồng ý
Nói bài pháp ngắn có vài câu
Này Bāhiya hãy tuệ tri
Trong cái thấy chỉ là cái thấy
Trong cái nghe chỉ là cái nghe
Cũng vậy với hương, vị, xúc, pháp
Nó chỉ là nhận biết mà thôi
Tuệ tri thấy biết là như vậy
Thì tham, sân, si sẽ loại trừ
Tuệ tri rằng nó không phải ta
Không của ta, tự ngã của ta
Dục tham, ngã mạn và tà kiến
Cũng không sinh khởi ở tâm tư
Thì sẽ chấm dứt dòng sinh tử
Khổ đau muôn kiếp sẽ đoạn trừ
Bāhiya nghe pháp của Phật Đà
Với tâm thiền quán tuệ sâu xa
Nghe xong chứng đắc A La Hán
Xin được xuất gia với Phật Đà
Đức Phật nói đi tìm y bát
Bāhiya đi được chưa xa
Thì bị một con bò húc chết

Do ác nghiệp xưa đã tạo ra
Mọi người đã trình lên Đức Phật
Phật dạy hãy lập một giàn thiêu
Rồi gom xá lợi và tôn trí
Như một vị La Hán Tỳ kheo
Nhiều vị Tỳ kheo rất ngạc nhiên
Bāhiya đối trước Phật tiền
Nghe bài pháp ngắn mà giác ngộ
Quả A La Hán trí vô biên
Đức Phật nói này các Tỳ kheo
Dù nói ra cả ngàn câu kệ
Nhưng không mang lại lợi ích gì
Chẳng bằng chỉ nói có một câu
Nghe xong tịnh lạc trí thâm sâu
Giữa các Tỳ kheo Đức Phật Đà
Nói rằng trong các đệ tử ta
Người giác ngộ nhanh về đạo quả
Thì Bāhiya là đệ nhất.

144. ĐỆ NHẤT ĐA VĂN

Tôn giả Ananda
Thị giả Đức Phật Đà
Xuất thân là Hoàng tử
Ở thành Ca Tỳ Na
Xuất gia trong giáo pháp
Thân cận Đức Phật Đà
Nghe nhiều và nhớ mãi
Những bài pháp sâu xa
Hai mươi năm hoằng pháp
Lúc ấy Phật đã già
Cần một người thị giả
Tăng chúng đã bầu ra
Ananda thích hợp
Thị giả Đức Phật Đà
Cho đến khi tịch diệt
Thân cận chẳng rời xa
Đức Phật thường tán thán
Những đức hạnh bao la
Đệ nhất về học rộng
Chính là Ananda
Đệ nhất về trí nhớ

Cũng là Ananda
Đệ nhất về lĩnh hội
Cũng là Ananda
Đệ nhất về tụng đọc
Cũng là Ananda
Đệ nhất về thị giả
Cũng là Ananda
Năm đức hạnh cao quý
Trong giáo pháp Phật Đà
Ananda đệ nhất
Trong Tăng chúng xuất gia
Khi Phật Đà nhập diệt
Tôn giả Kassapa
Kết tập lời Phật dạy
Lần thứ nhất diễn ra
Năm trăm A La Hán
Ôn lại Pháp Phật Đà
Tôn giả Ananda
Nỗ lực hành thiền quán
Chứng A La Hán quả
Khi hội nghị diễn ra
Tôn giả trùng tuyên lại

Lời dạy của Phật Đà
Kết tập thành Kinh Tạng
Vi diệu và sâu xa
Một trăm hai mươi tuổi
Tôn giả sắp đi xa
Nhập Niết Bàn tịch diệt
Tranh chấp đã xảy ra
Koliya bộ tộc
Và Thích Ca thỉnh mời
Sang nước mình nhập diệt
Lòng tôn kính thiết tha
Tôn giả dùng thần lực
Đến sông Rohini
Ranh giới hai quốc độ
Nhập diệt giữa hư không
Dùng lửa thiền tam muội
Thiêu cháy nhục thân mình
Rồi hai phần xá lợi
Rơi xuống hai bờ sông
Khiến cho hai quốc độ
Không tranh chấp bất đồng
Trong kho tàng kinh điển

Mở đầu bằng câu nói
Như vậy, tôi đã nghe!
Mọi người đều tự hiểu
Tôn giả Ananda
Đã nghe từ Đức Phật
Những bài pháp sâu xa
Tôn giả truyền trao lại
Lời dạy của Phật Đà
Bậc đa văn đệ nhất
Tôn giả Ananda.

145. ĐỆ NHẤT VÔ BỆNH

Tôn giả Bākula
Suốt đời không mắc bệnh
Từ khi trẻ đến già
Khi vừa mới sinh ra
Người nhà mang đứa trẻ
Đến sông Yamuna
Để tắm và cầu phước
Ở dưới sông Hằng hà
Có một con cá lớn
Nuốt chửng Bākula

Nhờ có phước lành lớn
Đứa trẻ vẫn an hòa
Con cá này phóng đến
Cách đó một khoảng xa
Thì nó vương vào lưới
Người đánh cá mang đi
Rao bán nơi thành thị
Có một nhà trưởng giả
Mua cá về nấu ăn
Mổ ra thấy đứa bé
Có nước da vàng ròng
Thì nó được nuôi dưỡng
Như con mình sinh ra
Tiếng đồn này lan tỏa
Cha mẹ Bākula
Tìm đến nơi gặp mặt
Đúng con ruột của ta
Hai gia đình tranh chấp
Nhờ đến vua giải hòa
Vua cho đứa trẻ ấy
Làm con cả hai nhà
Hai gia đình triệu phú

Nuôi đứa trẻ lớn lên
Trong giàu sang phú quý
Của hai bên mẹ cha
Đến năm tám mươi tuổi
Thì gặp Đức Phật Đà
Nghệp nhân từ quá khứ
Đã thúc giục xuất gia
Sau một tuần tu tập
Thì giác ngộ sâu xa
Chứng đắc A La Hán
Trong Tăng chúng Phật Đà
Thân quyến hai dòng họ
Hộ trì cho Tôn giả
Sống cuộc đời xuất gia
Thêm tám mươi năm nữa
Chưa mắc bệnh bao giờ
Một trăm sáu mươi tuổi
Khỏe như lúc còn thơ
Cho nên Đức Phật Đà
Tuyên bố người vô bệnh
Đệ nhất Bākula
Nghệp nhân trong quá khứ

Mà vị ấy tạo ra
Là lương y tài giỏi
Chữa bệnh cho Phật Đà
Vị ấy từng phát nguyện
Từ trăm ngàn kiếp xa
Sẽ là người vô bệnh
Thời Phật Gotama
Đời nay vô tật bệnh
Tôn giả Bākula.

146. ĐỆ NHẤT GIỚI LUẬT

Tôn giả Upāli
Vốn là người thợ cạo
Trong Hoàng tộc Thích Ca
Khi sáu vị Hoàng tử
Đã xả tục xuất gia
Tôn giả đi theo họ
Đến đất nước Mala
Thì sáu vị Hoàng tử
Trao trang sức ngọc ngà
Ban cho người thợ cạo
Khuyến hãy về tại gia

Upāli suy nghĩ
Nếu ta trở về nhà
Người trong dòng tộc Thích
Sẽ kết tội cho ta
Là giết người cướp của
Tội ấy khó mà qua
Upāli quyết định
Cũng xả tục xuất gia
Cùng sáu vị Hoàng tử
Đi đến Đức Phật Đà
Sau khi đã xuất gia
Upāli xin Phật
Ẩn rừng núi sâu xa
Chuyên tâm hành thiền quán
Giải thoát tử sinh già
Đức Phật Đà khuyên dạy
Con hãy ở gần ta
Vừa thực hành thiền quán
Vừa học pháp sâu xa
Upāli nghe Phật
Hành thiền quán thiết tha
Chẳng bao lâu chứng đắc

A La Hán Thánh quả
Ở bên Đức Phật Đà
Nhờ chuyên tâm giới luật
Vị ấy hiểu sâu xa
Những vấn đề giới luật
Trong giáo pháp Phật Đà
Nên Đức Phật tuyên bố
Trong Tăng chúng xuất gia
Đệ nhất về giới luật
Tỳ kheo Upāli.

147. ĐỆ NHẤT GIÁO GIỚI TỶ KHEO

Tôn giả Mahā Kappina
Là một vị vua ở xứ xa
Một lần đi dạo trong ngự uyển
Gặp các thương nhân thành Vương Xá
Du hành buôn bán chuyển đường xa
Vua hỏi các ông đi khắp nơi
Có gì đặc biệt ở trên đời
Thì nói thử nghe cho trầm biết
Các thương nhân nói có Phật Đà
Đã xuất hiện ra trên trần thế

Vua vừa nghe đến tiếng Phật Đà
Sinh tâm hỷ lạc thật thiết tha
Các thương nhân nói còn giáo pháp
Cũng xuất hiện ra ở cõi đời
Vua nghe đến Pháp tâm hỷ lạc
Ngập tràn hoan hỷ chẳng hề rời
Các thương nhân nói có chư Tăng
Cũng đang xuất hiện ở trên đời
Vua nghe Tăng chúng tâm tịnh tín
Hân hoan tràn ngập mãi không rời
Một ngàn vị quan tướng cận thần
Cũng sinh tâm hoan hỷ vô ngần
Cũng giống như vua đồng một ý
Quyết tâm đi yết kiến Phật ân
Rồi vua truyền chỉ các thương nhân
Đi đến Hoàng cung nhận đặc ân
Vua truyền lệnh xuống cho Hoàng hậu
Trị vì đất nước với muôn dân
Một ngàn quan tướng cùng nhần nhủ
Chia ly đến tất cả người thân
Khi ấy Đức Phật dùng Phật nhãn
Thấy Kappina đang đến gần

Đức Phật cũng trên đường đi đến
Phổ độ chúng sinh ngộ chánh chân
Vua cùng đoàn kỵ mã băng qua
Sông sâu nước chảy chẳng phiên hà
Ghi nhớ Phật Đà ân tưởng niệm
Dòng sông thứ nhất đã vượt qua
Tưởng nhớ thâm ân Pháp sâu xa
Dòng sông kế tiếp cũng băng qua
Ghi nhớ Đức Tăng thường tưởng niệm
Thì dòng sông cuối cũng vượt qua
Đức Phật đã đợi chờ ở đây
Hào quang tỏa sáng khắp rừng cây
Kappina nghĩ ngay Đức Phật
Đã đến đây hóa độ chúng ta
Cung kính chấp tay lễ Phật Đà
Lắng tai nghe giảng pháp sâu xa
Một ngàn người ấy đều chứng ngộ
Sơ quả Dự Lưu trước Phật Đà
Một ngàn vị ấy đều xin Phật
Quy y thọ giới pháp xuất gia
Đức Phật đưa cánh tay và nói
Hãy đến đây, này các Tỳ kheo!

Hãy tinh tấn thực hành giáo pháp
Một ngàn vị ấy đều thành tựu
Tướng mạo Tỳ kheo đã hiện ra
Từ nay sống hành trì giáo pháp
Y theo giáo hóa của Phật Đà
Những người thương nhân đã vào thành
Nói với chánh hậu Anojā
Vua đã nhường ngôi cho chánh hậu
Sau khi nghe nói đến Phật Đà
Cùng với giáo pháp và Tăng chúng
Vua đã lên đường đi xuất gia
Cùng với một ngàn quan hộ tống
Họ đã ra đi quãng đường xa
Hoàng hậu nghe thế thì ban thưởng
Gấp ba lần cho các thương nhân
Bà cho triệu tập những người vợ
Một ngàn quan tướng vốn tình thân
Các phu quân đã đi xuất gia
Nhường lại chúng ta những ngọc ngà
Tài sản chức quyền danh vọng ấy
Khác nào bãi bỏ họ nhờ ra
Ta sẽ ra đi tìm Đức Phật

Và sống đời chân chánh xuất gia
Một ngàn phu nhân ấy cùng bà
Cũng xả đời thế tục xuất gia
Tất cả đều ngồi lên xe ngựa
Quyết tâm đi yết kiến Phật Đà
Khi đến dòng sông nước sâu xa
Tưởng nhớ Phật ân ước nguyện qua
Nước sông đông cứng liền như đá
Cho đoàn người hoan hỷ bước qua
Qua sông thứ hai, sông thứ ba
Thì họ trông thấy Đức Phật Đà
Ngồi cội Bồ Đề đang chờ họ
Để ban lời giáo pháp sâu xa
Phật dùng thần thông lực ngăn che
Không cho họ thấy những người nam
Để tịnh tâm lắng nghe giáo pháp
Cuối thời đều chứng đắc Dự Lưu
Lúc ấy Đức Phật thu thần lực
Để những người thân được thấy nhau
Rồi Phật cho họ vào Ni chúng
Tinh tấn tu hành đoạn khổ đau
Tôn giả Kappina chẳng bao lâu

Chứng A La Hán quả nhiệm màu
Rồi Đức Phật dạy Kappina
Giáo giới Tỳ kheo cùng xuất gia
Tôn giả Kappina thuyết pháp
Một ngàn người giác ngộ sâu xa
Tất cả đều chứng A La Hán
Cũng vì duyên ấy Đức Phật Đà
Tuyên bố Tỳ kheo Kappina
Giáo hóa Tỳ kheo là đệ nhất
Ở trong giáo pháp của Phật Đà.

THI KỆ PHẬT ĐÀ

Tác giả: Sư Thanh Minh
Trụ trì chùa Phúc Minh
Địa chỉ: Thôn La Nguyễn, xã Minh Quang,
huyện Vũ Thư, tỉnh Thái Bình.

NHÀ XUẤT BẢN TÔN GIÁO

53 Tràng Thi - Hoàn Kiếm - Hà Nội
ĐT: (024) 37822845
Email: nhaxuatbantongiao@gmail.com

Chịu trách nhiệm xuất bản:
Giám đốc: Ths. Nguyễn Hữu Có

Chịu trách nhiệm nội dung:
Q. Tổng biên tập: Lê Hồng Sơn

Biên tập: Nguyễn Thị Thanh Thủy

Đơn vị liên kết: Ông Nguyễn Vương Anh,
663 Lý Thái Tổ, phường Quang Trung,
thành phố Thái Bình, tỉnh Thái Bình.

Số lượng in: 1000 bản, Khổ: 13 x 21 cm

In tại: Công ty TNHH In Thành Trung,
Số 7/ lô 7, Đô thị 1, phường Trần Hưng Đạo,
thành phố Thái Bình, tỉnh Thái Bình.

Số ĐKXB: 4228-2021/CXBIPH/06-105/TG

Mã ISBN: 978-604-61-8067-8

QĐXB: 489/QĐ-NXBTG ngày 24 tháng 11 năm 2021

In xong và nộp lưu chiểu quý IV năm 2021